

رسولارینگ ایشلری

تانیشلیق

لوقانینگ بیانِ اِدِن خوش خاباری عیسی مسیحینگ صلیبه چوینمگی و اَلومِدِن دیرلمگی بیلن تاماملانبار. کیتاپ تاماملانسا-دا، اُنْداقی واقالار تاماملانمایار. خودایینگ عیسی مسیحی اَلومِدِن دیرلدیپ، مُقَدَّس روحنی ایپریندِن سَنگ، باشغا واقالار باشلانبار. اِدیل شو واقالاری بیان اِتمک اوچین هِم لوقا «رسولارینگ ایشلری» آدلی کیتابی یازیار.

کیتابینگ یازیلان دُورونده عیسانینگ شَگیرتَرنینگ هِمسی دین یالی یهودیلردی. اِمّا خوش خابارینگ باشغا میلّتله واغیظ اِدیلْمَگینینگ نَتیجه سینده اَلار هِم نِجات تاپیپ، خودایینگ واعدا اِدِن مُقَدَّس روحنی اَلیارلار. پولس، پطرس و پیلکی رسوللار خوش خاباری واغیظ اِدیپ، مُقَدَّس روحونگ گویجی بیلن اِنچمه مریضلری شفا بِریرلر، آرخو-جین اورانلاری تَلکه روحلاردان آزاد اِدیرلر و هِمّه روم امپراطورلیغیندا ایماندارلارینگ ییغناغینی یعنی کِلِیسالارینگ اِساسینی قوریارلار. بو واقالارینگ کَن بُلْگی حَضیرکی ترکیه، یونان و ایتالیا دُولتَرنینگ سِرحدلرینده بُلُپ گِچیردی.

لوقا کِلِیسالارینگ ایر دُورْدکی تاریخینی بیان اِتمک بیلن، مُقَدَّس یازغیلارداقی واعدالارینگ بِرجای بُلانْدیغینی آیراتین بَلیر. اَل مُقَدَّس روحونگ گویجونینگ و دُغالارینگ، قاریپ-قاسارلارا یاردیم بِرمَگینگ نَدِرْجده واجپیدِیغینی اُقیجیلارینا دوشونْمَگه کُْمک اِدیر.

ماضوننی

رسوللار مُقَدَّس روح اینیر ۱: ۱-۲: ۴۷

اورشلیمْدکی کِلِیسا ۳: ۸-۱: ۳

خوش خابار یهودیه بیلن سامره ده واغیظ اِدیلیر ۴: ۸-۹: ۳۱

خوش خابار بیگانه خالقلارا واغیظ اِدیلیر ۹: ۳۲-۱۵: ۳۵

خوش خابار آناتولیا، یونانا و روما باریپ یتیر ۱۵: ۳۶-۲۸: ۳۱

قاراشینگ. ^۵ چونکی یحیی سیزی سوا تَعْمیدلَپدی، اِمّا یَنه بیرنچَه گونْدِن سیز مُقَدَّس روحا تَعْمیدلِرسینگیز.

عیسی مُقَدَّس روحی واعدا بِریر

عیسی آسمانا کُتیریلیر

^۶ رسوللار بیر پره اویشنلرینده، عیسادان: «ای آقام! شُندا اسرائیل پادشاهلیغینی دیکلتمَگه وقت بُلما دیمی نَمه؟» دیپ سُرادیلار. ^۷ عیسی اَلارا: «آتامینگ اَز ایختیار ی بیلن بَلن واقتینی یا زامانینی بیلْمک سیزینگ ایشینگیز دَل. ^۸ اِمّا سیزینگ اوستونگیزه مُقَدَّس روح ایننده، گویچ-قودراتدان دُلارسینگیز. اورشلیمده، تامام یهودیه ده و سامره ده، یِر یوزونینگ دُرت بورجوندا سیز مَنینگ شاهاتالاریم بُلارسینگیز» دیپ جُغاپ بِردی.

ای تیوفلس! مَن بیرنجی کیتابیمدا عیسانینگ تا آسمانا کُتیریلن گونونه چنلی باشند-آیاقا بیتیرن و اُردن هِمّه ایشلری بارادا یازدیم. ^۲ اَل آسمانا کُتیریلْمَزْدن اُنْگ، مُقَدَّس روحونگ اوستو بیلن اَز سایلان رسوللارینا تابشیرقلار بِردی. ^۳ عیسی عاذاپ چکیپ اُلنْدِن سَنگ، بیرنچَه ایناندیرجی دِلِیلر بیلن رسوللار دیرلندِیگینی اَشْکَر اِتدی. اَل قیرق گونونگ دُوامیندا اَلارا گُرنُپ، خودایینگ پادشاهلیغی بارادا گورونگ بِردی. ^۴ بیر گون عیسی اَلار بیلن اُتیرقا، شیلَه تابشیریق بِردی: «اورشلیمْدن گیتْمَنگ، مَنینگ اُوال آیدیشیم یالی، آتامینگ واعدا بِرن واعدا سینا

“قُی، اُنونگ اُی خارا پلانیپ قالسین،
اُل یرده هیچ کیم مَسکِن توتماسین،”
شیله هم:

“باشغا بیر اُنونگ جایی اَلسین،” دیلیپ یازیلان.

۲۱-۲۲ شُونگ اوچین هم، یهودانینگ جایی باشغا بیرینی
سایلاماغمیز گِرک. بو آدم تانگیمیز عیسانینگ یحیی
طارافیندان سووا تَعْمیدلندیلپ، تا آسمانا گُتریلن وقتینا
چَنلی همیشه بیزینگ آرامیزدا بیله بُلان آداملارینگ
بیری بُلمالی. اُل هم بیزینگ یالی عیسانینگ دیرلندیگینه
شاهاتلیق اِتسین.

۲۳ شیللیکده، ایک اَدَمی اُو چیقاردیلار. اُلارینگ بیری
بَرَسابا لاقابی یوسف (اُنکا یوستوس هم دیردیلر)، بیلکیسی
بُلسا مَتیاسدی. ۲۴ اُنسنگ دُغا اِدپ: «ای خودای، سِن
همسینینگ یورگینی بیلرسینگ. اینه، شو ایکسیندن هایسی
بیرینی رسولغا سایلان بُلسانگ، بیزه گُرگز، ۲۵ سَبی یهودا
اِتَملی خیدماتینی قُیوپ، اُزونه لایق یره گیتدی» دیدیلر.
۲۶ اُنسنگ بو ایکسی اوچین قُرعه اَتلدیلار. مَتیاسینگ
قُرعه سی چقیدی. شیللیکده، مَتیاس اُن بیر رسول قُشولدی.

رسوللار مُقَدَّس روح اینیر

۲ پنتیکاست* گونی همّه ایماندارلار بیر یره ییغناشیپ
اُتیردیلار. ۲ بیردن آسماندا گویچلی پلینگ سِسینه
مَنگَرش بیر سَس گلیپ، اُلارینگ اُتوران اُیونینگ ایچینی
دُلدوردی. ۳ اُلار اُونوق اُدا مَنگَرش بیر زاتلارینگ پیتراپ،
اُز اوستلرینه اینندیگینی گُردولر. ۴ اُلارینگ همسی مُقَدَّس
روحدان دُلدولار و مُقَدَّس روحونگ بَرَن قودراتینا گُره، باشغا
دیلدرده کِلَپ باشلادیلار.

۵ شُل وقتدا اورشلیمده دونیه نینگ همّه یورتلاریندان
گِلن دیندار یهودیلر یاشایاردیلار. ۶ بو قالماغالی سِسّه
اولی جِماغات ییغناندی. اُلار اُز دیلریندکی گورونگری
اِشیدپ، اُز لرینی بیتیردیلر. ۷ هَمَلر حایران و گِنگ قالپ،
بیری-بیرلرینه شیله دیدیلر: «گرونک، بو کِلَپلرینگ

۹ عیسی بولاری آیداندان سُنکرا، رسوللار باقیپ دورقا،
بیر بولوتدا یُقاری گُتریلدی. ۱۰ موندان سُنک رسوللار اُنی
گُرمسیر-ده، هِنیزم گُترینی آسمانا تیکپ دوردیلار. بیردن
اَق لِباسلی ایک اَدَم اُلارینگ یانیندا گُروندی. ۱۱ اُلار: «ای
جلیلیر! نَمه اوچین آسمانا باقیپ دورسونگیز؟ عیسانینگ
آسمانا گُتریلینی گُرونکیز بیلن گُرونکیز آخیری. اُل آسمانا
نَهیلی گُتریلن بُلسا، اِدیل شُونگ یالی هم قایدپ گِلر»
دیدیلر.

یهودانینگ یرینه مَتیاس سایلانیار

۱۲ موندان سُنکرا رسوللار زیتون داغیندان اورشلیمه قایدپ
گِلدیلر. بو داغ اورشلیمه یاقین بُلوپ، بیر سَبَت گونلوک
یُلدی*. ۱۳ شَهَره گیرلریندن سُنک، اُلار اُز بُلان اُیلرینینگ
یُقارقى مرتبه دَکی اُتاقینا چیقَدیلار. پَطْرُس، یوحنا، یعقوب،
اَندریاس، فیلیپس، توما، بارتولما، مَتی، خَلفینینگ اُغلی
یعقوب، غایراتلی شمعون و یعقوبینگ اُغلی یهودا هم شُل
یرددیلر. ۱۴ اُلارینگ همسی بیر یره اویشوپ، ایزینی اوزمن
دُغا اِدیردیلر. اُلارینگ آراسیندا آبالار هم عیسانینگ اِنسی
مریم و عیسانینگ دُغانلاری هم باردی.

۱۵ بیر گون پَطْرُس یوز ییگریمه قُلاى ییغناشیان
ایماندارلارینگ اُرتاسیندا دوروپ، شیله دیدی: ۱۶ «ای
عزیزلر! عیسانی توتماغا گِئلره یُلباشچیلیق اِدن یهودا حاقدا
مُقَدَّس روح داوودونگ اوستو بیلن اُزال-باشدان ایدیلیدی.
مُقَدَّس یازغیلاردقی شُل سَزَلر تاماملانمالیدی. ۱۷ یهودا
بیزینگ بیریمیز حاساپلانیاردی، اُل هم بو خیدماتدان اُز
پایینی آلییدی.»

۱۸ (یهودا خایینلیق اِدپ قازانان پولونا بیر اِکینچیلیگینینی
ساتین آلییدی. سُنکرا شُل یرده باشاشاق ییقیلدی و قارنی
یارلیپ، همّه ایچگسی چُغوپ چقیدی. ۱۹ بو واقا تامام
اورشلیم ایلاتینا معلیم بُلدی و آداملار اُل یری اُز دیلینده
«حَقْل دِما»، یعنی «قان یری» دِیپ آدلاندیردیلار).

۲۰ سُنکرا پَطْرُس سَرونی دُوام اِدپ، شیله دیدی: «زبور
کیتابیندا:

* ۱۲:۱ بیر سَبَت گونلوک یُل - دینی شریغاتا گُره سَبَت گونی دینگ بیر کیلومتر یُل یُرمگه اِجازا بَرلندی. ۲۵:۶۹ ۲۰:۱ زبور ۲۰:۱ زبور ۸:۱۰۹

* ۱۲:۲ پنتیکاست - پنتیکاست بایرامی دیمک یعنی یهودیلر مصردن چیقارلاریندان اِلی گون سُنک

گون قارانگقیلیغا، آی هم قانا دُر. ^{۲۱} شندا تانگرینینگ آدینی چاغیران هر بیر اینسان نجات تاپار.

^{۲۲} «ای اسرائیل خالق! بو سزیره قولاق آسینگ: از بیلشینگیز یالی، خودای ناصیرهلی عیسانینگ اوستو بیلن آرانگیزدا مُعْجَزَه‌لر، عجایب زاتلار و علاماتلار گرکردی و مونونگ بیلن ال عیسانینگ حاققاتدیغینی تاصدیقلادی. ^{۲۳} خودای از توتان ماقصادینا گُره، عیسانی سیزینگ الینگیزه برمگی اُنکدن قارار ادیددی. سیز اُنی بیگانه‌لرینگ الی بیلن توتدونگیز و صلیبه چولپ اُلدوردینگیز. ^{۲۴} اِما خودای اُنی دیرلیدپ، اُلوم عاذایندان آزاد اِتدی. اُنونگ اُلوم پنچسینده قالمای مومکین دلدی. ^{۲۵} داوود اُل حاقددا شیهله دیپیدی:

”خودای همیشه گرلریمینگ اُونده،
تیتردیلیرین، چونکی ال منینگ ساغیمدا.
^{۲۶} شنگا گُره یورگیم بگنچلی، دایلم شاتلانیار،
بدنیم هم اومید بیلن یاشایار.
^{۲۷} چونکی منی اُلور دونیه‌سینده قیمارسینگ،
از وفالغین قاییردا چوریمگینه اجازا برمرسینگ.
^{۲۸} یاشایش یلونی مانگا گرکزرسینگ،
حضورینگدا منی شاتلیقدان دلدورارسینگ“.

^{۲۹} «ای دُغانلار! جَدیمیز داوود حاقددا منینگ سیزه اچیق آیتماغیم گرک. اُل اُلدی، جایلاندی، قاپری بلسا بیزینگ گونلریمیزه چنلی ساقلانیپ قالیپدیر. ^{۳۰} داوود بیر پیغامباردی. خودایینگ قاسام ایچیپ، برن سزونه گُره، داوود از نسلیندن بیرینی اُنونگ تاختیندا اُتورجاقدیغینی بیلیردی. ^{۳۱} داوود گلجگی اُودن گروپ، مسیحینگ دیرلشی بارادا شیهله دیپیدی: ”خودای اُنی اُلور دونیه‌سینده قالدیرمادی، اُنونگ بدنی قاییردا چوریمدی.“ ^{۳۲} خودای عیسانی اُلومدن دیرلندی، بیزینگ هممیز مونگا شاهاتدیریس. ^{۳۳} ایندی عیسی پیگلدیلدی و اُل خودایینگ ساغیندا اُتیر. اُل واعدا اِدیلن مُقَدَّس روحی آتا خودایدان قَبول اِدیپ،

همیسی جلیللی دَلَمی نَمه؟ ^۸ اُندا ندیپ بیزینگ هر بیریمیز از دایلمیزدکی سزلی اِشیدیریس؟ ^۹ آرامیزدا پارتدان، ماددان، عیلامدان، پین اُلنهریندن، یهودیه‌دن، کاپادوکیه‌دن، پونتوسدان و آسیادان گِلنلر بار. ^{۱۰} فریجیه‌دن، پامفیلیه‌دن، مصردن، قیروانینگ قَلاینداقی لیبی‌دن گِلنلر هم بار. شیهله‌ده رومدان گِلن یهودیلر و یهودی دینی قَبول اِدنلر بار. ^{۱۱} کبیریمیز کریتدن و عربستاندان گلدیک. مونگا باقمازدان، خودایینگ بیک ایشلری بارادا اَلارینگ بیزینگ اِنه دایلمیزده کپلَندِیگینی اِشیدیریس. ^{۱۲} اَلار حایران قالدیلار و اَلدیراشیپ: «بو نَمه بُلدیغیقا؟» دیشیدیلر. ^{۱۳} کبیرلری بلسا اَلاری ماسغارالاپ: «اَلار شرایدان سرخُش بُلپدیلر» دیدیلر.

پَطرُسینگ سزلی

^{۱۴} شندا پَطرُس اُن بیر رَسُوللار بیلن بیهله پیرندن توروپ، قاتی سس بیلن شیهله دیدی: «ای یهودیلر و اورشلیم ایلاتی! مونونگ مَعْنِیْسینی سیزه دوشوندیرین، منینگ سزلیمه قولاق آسینگ. ^{۱۵} بولار سیزینگ فیکر اِدیشینگیز یالی، سرخُش دَل. ساغات شو وقت اِرتیر دُقوز آخیری. ^{۱۶} یق، بو گرَیلرینگیز یوئیل پیغامبار طرافیندان آیدیلاندیر:

^{۱۷} ”خودای شیهله دییر:
آخیرقی گونلرده شیهله بَلار،
مِن هَمه اینسانلارینگ اوستونه از روحومی دُکِرین.
نَبوتلیق اِدر اُغوللارینگیز و قیزلارینگیز،
رویالار گرر بیگیتلرینگیز،
دیشلر گرر قارلارینگیز.
^{۱۸} شُل گونلرده مِن روحومی دُکِرین،
حتی قوللار و قیرناقلاریمینگ اوستونه.
اَلار-دا نَبوتلیق اِدرلر.
^{۱۹} مِن یُقاردا، آسماندا عجایب زاتلار،
آشاقدا، پرده علاماتلار:

قان، اُد هم-ده توسته سوتولری گرکزین.
^{۲۰} تانگرینینگ بیک و اولی گونی گِلمزدن اُزال،

یورکلی بیر بُلُوب، هر گون عیباداتخانا دا بیغناناردیلار. ایلن ایه میهمانچیلیغا باریپ، چُرگی بُلوشیپ اییردیلر. چین یورکدن شاتلانیپ اییمیتلرینی پایلاشاردیلار. ^{۴۷} خودایا شوکور اِدیپ، تامام ایل ایچینه عزیز گرونیردیلر. خودای هم نجات تاپانلارینگ سانینی هر گون کِنلیدیدی.

پطرس فلیج آدمی شفا بریر

۳ بیر گون پطرس بیلن یوحنا ایلن ساعات اوچلرده دُغا واکتی عیباداتخانا گیتدیلر. ^۲ شل وقت عیباداتخانانینگ اُادان دین دروزه سینه بیر غُمورُبی فلیج آدمی کُتُرپ گتیردیلر. عیباداتخانا گیرینلردن صداقا دیلمگی اوچین، اُنی هر گون شل یره گتیرپ اُتوردیلار. ^۳ بو آدم پطرس بیلن یوحنانینگ عیباداتخانا گیرپ باریانینی گروپ، اُاردان صداقا دیدی. ^۴ پطرس بیلن یوحنا اُنکا دیقات بیلن گزلدیلر. سَنگرا پطرس اُنکا: «بیزه باق!» دیدی. ^۵ یانگهی آدم اُاردان بیر زات آلارین دیپ گومَنَلپ، اُارا دیقاتلانیپ باقدی. ^۶ پطرس اُنکا: «مَنینگ کومشوم، قیزلیم یُق، یُنه اُزومده باریمی سانگا بریرین. ناصرهلی عیسی مسیحینگ آدیندان دِستور بریرین: تور-دا، یُری!» دیدی. ^۷ اُنسَنگ پطرس اُنونگ ساغ اِلیندن توتوپ، اُنکا پریندن تورماغا کُمک اِتدی. یانگهی آدامینگ دِرَو ایاقلارینا ایسغین گلدی. ^۸ اُل یقاری تاووسدی-دا، یُریپ باشلادی. اُنسَنگ خودایا شوکور اِدیپ، یُریپ هم تاوسوپ، اُار بیلن بیرلیکده عیباداتخانا گیدی. ^۹ هَمه خالق اُنونگ یُریندیگینی و خودایی شوکور اِدیندیگینی گُردیلر. ^{۱۰} آداملار اُنونگ عیباداتخانانینگ اُادان دین دروزه سینه صداقا دیلپ اُتوریا آدامدیغینی تانیدیلار. اُنونگ باشدان گِچیرن بو واقسینا خاص حایران قالدیلار.

پطرسینگ عیباداتخانا داقی سُرُی

^{۱۱} یانگهی شفا بریلن فلیج پطرس بیلن یوحنانی گِیرمَن دورقا، هَمه خالق حایران قالپ، اُارا طاراف، سُلیمانینگ ایوانی دین یره یُرتوپ باردی. ^{۱۲} پطرس مونی گُرنده، خالقا یوزلنپ، شیلده دیدی: «ای اسرائیل خالق! نَمه اوچین

اُنی بیزینگ اوستومیزه یاغدیددی. مونی سیزینگ اُزونگیز گروپ و اِشیدپ دورسونگیز. ^{۳۴-۳۵} داوودینگ اُزی آسمانا چیقماسا-دا، شیلده دیپدی:

”خودای مَنینگ تانگریما شیلده ایتدی:

دوشمانلارینگ ایاق آشاغینا سالیانچام،

مَنینگ ساغیمدا اُتور.“

^{۳۶} «شُونگ اوچین هم، ای هَمه اسرائیل خالق، شونی آچیق بیلپ قُی: خودای سیزینگ صلیبه چویلن بو عیسانگیزی هم تانگری، هم مسیح اِدیپ بِلدی.» ^{۳۷} بو سُرُلری اِشیدنده، آداملارینگ یورگینه خانجار اورلان یالی بِلدی. اُار پطرسدان و بیلکی رسوللاردان: «دُغانلار، بیز نَمه اِتملی؟» دیپ سُرلار. ^{۳۸} پطرس اُارا شیلده دیدی: «توبا اِدینگ، هر بیرینگیز عیسی مسیحینگ آدی بیلن تَعْمید اَلینگ. شُندا سیزینگ گونَه لَرینگیز باغیشلار و مُقَدّس روحونگ واعداسینی اَلارسینگیز. ^{۳۹} بو واعدا سیزینگ اُزونگیز و فرزندلَرینگیز اوچین، اوزاقد اُلانلارینگ هَمسی، یَعنی خودایمیز تانگرنینگ چاغیرجاقلارینینگ هر بیری اوچیندیر.»

^{۴۰} پطرس باشغا-دا کَن دِلیلر بیلن اُارا شاهاتلیق اِدیپ: «اُزونگیزی بو یُلدان چقان نِسلدن آزاد اِدینگ!» دیپ یالباردی. ^{۴۱} شیللیکده، اُنونگ سُرلرینی شاتلیق بیلن قبول اِدنلر تَعْمیدلندیلر. شل گون اوچ مونگه قُلاي آدم ایمان گتیردی. ^{۴۲} اُار رسوللارینگ تَعْلیماتینی اُورنمگه، شَریکلیگه، بیلده چُرک اییمگه و دُغا اِتمگه ایخلاصلی یاپیشدیلار.

ایماندارلار آراسینداقی بیرلیک

^{۴۳} رسوللارینگ اوستو بیلن کَن مُعْجَزَه لَر و علاماتلار گُرکُزلیردی. شل سَبِلی هَملَرینگ قالبینی خودایینگ قُوقوسی قاپلاپدی. ^{۴۴} ایمان گتیرنلَرینگ هَمسی بیلدیلر. اُار هَمه زاتلارینی اُرتا قُیاردیلار. ^{۴۵} مال-مولکُلرینی ساتپ، هر کیمینگ مَحْتَجلیگینه گُره، اُز آرالاریندا بُلوشردیلر. ^{۴۶} اُار

ابراهیما: ”پر یوزونینگ همه میلتری سنینگ نسلینگ اوستو بیلن برکت آلارلا!“ دیدی. ^{۲۶} یامان یلونگیزدان اوروپ، سیزی برکت برمک اوچین، خودای از خیدماتچیسى عیسانی سایلادی و اول ائی سیزه یلادی.»

پطرس بیلن یوحنا مجلسینگ اوونده

۴ پطرس بیلن یوحنا خالقا گورونگ برپ دورقالار، بیرنچه کاهین، عیباداتخانا ساقلارچیلارینینگ سرداری و صدوقیلار آلارا قارشى چیقیدیلار. ^۲ آلار قاهر-غاضابا میندیلر، سببی بو ایکی رسول خالقا تعلیم برمک بیلن عیسادا آلورینگ دیرلیشینی إعلان ادیردیلر. ^۳ آلار پطرس بیلن یوحنانی توتدولار و اغشام دوشندگی اوچین، آلاری اتریه چنلی زینداندان ساقلادیلار. ^۴ اما بو گورونگری دینگلیرینگ انجیمسى عیسی ایمان گتیردی. شندا ایمان گتیرن ارککلیرینگ سانى بش مونگه قلا یا یتدی.

^۵ ارتسی گون یهودیلرینگ یلباشچیلاری، یاشولیلاری و دین علمالاری اورشلیمه ییغناندیلار. ^۶ باش کاهین حنا، قیفا، یوحنا، اسکندر و باش کاهینینگ قارینداشلاری شل پرددیلر. ^۷ آلار پطرس بیلن یوحنانی اراتادا دورزوپ: «سیز مونى هایسی قودرات بیلن، کیمینگ آدیندان ایتدینگیز؟» دیپ سُرادیلار.

^۸ شندا پطرس مُقَدَّس روحدان دُلُوب، آلارا شیهله دیدی: «ای خالقینگ یلباشچیلاری و یاشولیلاری! ^۹ بیز بو گون بیر مریضه یاخشیلیق ایتدینگیمیز و اُنونگ شفا تاپاندیغی اوچین سُرَاغا چکیلین بلساق، ^{۱۰} اُنندا سیزینگ همنگیز، تامام اسرائیل خالقى شونی بیلپ قیونگ: اینه، بو آدم ناصره‌لی عیسی مسیحینگ آدی بیلن شفا تاپپ، ساغ-سالامات اُنگونگیزده دور. سیز عیسانی صلیبه چولیدینگیز، اما خودای اُنی اَلْمَدَن دیرلندی. ^{۱۱} عیسی حاقدا مُقَدَّس یازغیلاردا شیهله یازیلاندیر: ”سیز بتالارینگ رد اِدِن بو داشی بینانینگ بورچ داشی بُلدى.“ ^{۱۲} اُنندان باشغا نجات برچک یُقدور. اُنونگ آدی همه عالمده آدمزادی نجات برپ بیلن یکه آدیر.»

^{۱۳} مجلسینگ آدمالاری پطرس بیلن یوحنانینگ باتیرلیغینی گرنلرینده و آلارینگ درس اُقیمادیق بیر یُنکی

مونگا حایران قالیارسینگیز؟ نمه اوچین بیز بو آدمی از قودراتیمیز یا تاقوالیغیمیز بیلن یُریدن یالی، بیزه بیهله دیقات بیلن گزلیرسینگیز؟ ^{۱۳} آتا-بابالاریمیز ابراهیمینگ، اسحاقینگ و یعقوبینگ خودایی از بنده سی عیسانی بیکیلندی. اما سیز اُنی اَلْمَومَه تابشیردینگیز، حتّی پِلاتُس اُنی بُشاتماغی یورگینه دوونده-ده، سیز اُنی پِلاتُسینگ حوزوریندا اینکر ایتدینگیز. ^{۱۴} هاووا، سیز اَل مُقَدَّس و دُغری بُلانی اینکر ادپ، بیر قاتلینگ بُشادیلماغینی طالب ایتدینگیز. ^{۱۵} سیز یاشاییش باشچشمسینی اَلدوردینگیز، اما خودای اُنی دیرلندی. بیز مونگا شاهاتدیریس. ^{۱۶} اینه، سیزینگ گرن همه تانیان بو آدمینگیز عیسانینگ آدینا بُلان ایمانینگ اوستو بیلن گزونگیزینگ اوونده دویوندن شفا تاپدی. سیزینگ همنگیزینگ گزونگیز یالی، عیسی بُلان بو ایمان اُنی شفا پردی.

^{۱۷} «ای دُستلار، اِدیل از یلباشچیلارینگیز یالی، سیزینگ-ده دوشونمزلیکدن شیهله حرکت ایتدینگیز ییلیرین. ^{۱۸} اما خودای از مسیحینینگ عاذاب گرجکدیگی بارادا همه پیغامبارلارینگ اوستو بیلن اُنکدن آیدانلارینی برجای ایتدی. ^{۱۹} ایندی گونه لرینگیزینگ باغیشلانماغی اوچین توبا ایتینگ و خودایا طاراف اُورولینگ. شندا خودای سیزه راحتلیق واقینی حوزوریندا برر. ^{۲۰} اَل سیزینگ اوچین بِلَن مسیحی، یعنی عیسانی یللار. ^{۲۱} خودایینگ از مُقَدَّس پیغامبارلارینگ اوستو بیلن اُولدان سُر برشی یالی، همه زادی تَره لمگینگ وقتی گِلر. اما شل وقت گلینچه، عیسانینگ آسماندا قالمای گِرک. ^{۲۲} موسی شیهله دیپدی: ”خودایینگیز تانگری سیزینگ اوچین از خالقینگیزینگ آراسیندان مینینگ یالی پیغامبار چیقارار. سیز شل پیغامبارا قولاق آسینگ. ^{۲۳} هر کیم شل پیغامبارا قولاق آسماسا، اَل آدم خودایینگ خالقینینگ آراسیندان چیقاریلپ، دویوندن یُق ایدیلجکدیر.“

^{۲۴} «حاققاتدان هم، سموئلدن باشلاپ، همه پیغامبارلار بو گونلرینگ و اقالاری بارادا اُووندن آیتدیلار. ^{۲۵} سیز شل پیغامبارلارینگ نسللرسینگیز و خودایینگ آتا-بابالارینگیز بیلن باغلاشان عهدینینگ میراثچیلارسینگیز. خودای

میللر نَمه اوچین غاضابا مینیر؟
خالقلار نَمه بیدرک قالماغال توروزیار؟
۲۶ خودایا و اُنونگ مسیحینه قارشی
دونه پادشاهلاری آیاغا قالیار،
حکومدارلار بیریکیر و باش قالدیریار.

۲۷ حاقیقاتدان-دا، باشغا میللر و اسرائیل خالق ییلن
بیرلیکده هیرودیس و پنتیوس پیلأتس بو شهرده اُر
سایلاپ-سیچن مُقَدَّس بندهنگ عیسی قارشی آیاغا قالدیلار.
۲۸ اُلار سنینگ قودراتینگ و اِرادانگ ییلن اُالدان قارارا گیلن
هر بیر ایشینگ حاقیقاتا اُورومک اوچین ییغاندیلار. ۲۹ و
ایندی، ای خودای، اُلارینگ تهدید اِدیشلیرینی بیر گُرسنه!
ایندی سنینگ خوش خابارینگ باتیرلیق ییلن آیتماغا ییز
بندهلرینگه گویچ-غایرات پر. ۳۰ مُقَدَّس بندهنگ عیسانینگ
ادی ییلن مریضلری شفا برمک اوچین و مُعْجَزَه لِر و
علاماتلار گُریزیمک اوچین ییزه اِلینگ اوزات!
۳۱ دُغا اِدیب اُلانلاریندان سَنگ، اُلارینگ اویشوپ دوران
یری سارسدی. هِمْلَر مُقَدَّس روحدان دُلوپ، باتیرلیق ییلن
خودایینگ خوش خابارینی آیتماغا باشلادیلار.

ایماندارلار هَمّه زاتلارینی پایلاشیارلار

۳۲ ایماندارلار بیر یورک و بیر جانیدیلار. اُلارینگ
هیچ بیر اُر مال-مولکینه-ده مینگیکی دییمیردی، هَمّه
زاتلاری اُرتاقدی. ۳۳ رسوللار بیک قودرات ییلن تانگری
عیسانینگ دیرلندیگینه شاهاتلیق اِدیردیلر. خودای اُلارینگ
هَمْسینه بیک مِرْحَمَت باغشلادی. ۳۴ اُارالاریندا مَحَنج
آدام یُقدی. سَبَبی کیمینگ یری یا اُبی بار بُلسا، اُلاری
ساتیاردیلار. ساتیلان زاتلارینگ پولونی بُلسا گِتیَریپ،
۳۵ رسوللارینگ اُوونده قُیاردیلار. شیللیکده، هر کیمه
گِریگنه گُره پایلانیاردی.

۳۶ ایماندارلارینگ آراسیندا لاولاردان بُلان یوسف آدلی
بیر آدام باردی. اُنونگ اصلی قهرسنددی. رسوللار اُنکا برنابا،
یعنی «گُونلیک برینچی» دِیپ آد قُیویدیلار. ۳۷ یوسف هَم
اُر یرینی ساتیپ، پولونی رسوللارا گِتیَریپ بردی.

آداملاردیغینی بیلنلرینده حایران قالدیلار، اُلارینگ عیسانینگ
شَکِیرتَریدیگینه گُز یتیردیلر. ۱۴ شفا تاپان آدام هَم بو ایکی
رَسُول ییلن بیلده دوردی. سُنونگ اوچین اُلارینگ قارشیسینا
هیچ زات آیدپ بیلمدیلر. ۱۵ شیللیکده، اُلارا مَجْلِسَدَن
داشاری چیقماغی تابشیردیلار-دا، اُزارا ماصلاحات اِتْمَگه
باشلادیلار: ۱۶ «بو آداملاری نَمه اِدیلینگ؟ اورشلیمده
یاشابانلارینگ هر بیر بولارینگ مُعْجَزَه گُریزیدگیینی بیلیر.
بیز مونی اینکر اِدیب بیلْمِیرِس. ۱۷ اِما بو خابار خالق آراسیندا
خاص-دا کَن یایراماز یالی اُوونی ساقلایلینگ و موندان بیلک
عیسانینگ آدی ییلن هیچ کیمه هیچ زات ایتمازلیقلاری
اوچین، اُلار قاتی بیلدیریش بریلینگ.»

۱۸ اُنْسَنگ اُلاری چاغیرپ، موندان سَنگرا عیسانینگ
آدی ییلن کِیْلَمک و واغیظ اِتْمَگه حاقینگیز یُق. ۱۹ اِما
پطُرس ییلن یوحنا اُلارا: «خودایینگ سُرلرینه دَل-ده،
سیزینگکه قولاق آسماق خودایینگ ناظاریندا دُغرومی؟
اُزونگیز نَتیجه اَلینگ! ۲۰ بیز-ا گُروپ-ا شیدنلریمیزی آیتمان
دوروپ بیلْمِیرِس» دِیپ جُغاپ بریدیلر.

۲۱ مَجْلِسینگ آداملاری اُلارا اینگ سَنگفی بیلدیریش
برندن سَنگ، اُلاری بُشادیپ گِیَردیلر. اُلاری جَزالاندیرماق
اوچین هیچ هیلی باهانا تاپپ بیلمدیلر، سَبَبی بُلان واقانی
هَمّه خالق ییلپ، خودایی شوکور اِدیردی. ۲۲ مُعْجَزَه ییلن
شفا تاپان آدام تامام عُمرونه، قیرق ییلدان کَن قاوراق بری
فِلجیدی.

ایماندارلارینگ دُغاسی

۲۳ پطُرس ییلن یوحنا بُشانلاریندان سَنگ، دُستلارینینگ
یانینا قایدپ باردیلار و یُلباشچی کاهینلارینگ،
یاشولیلارینگ اُزلرینه آیدانلارینینگ بارینی اُلارا خابار بریدیلر.
۲۴ مونی اِشیدنلرینده، اُلارینگ هَمْسی قاتی سَس ییلن
خودایا شِیله دُغا اِتدیلر: «ای حاکیم خودای! یری، آسمانی،
دِریانی و اُنْداقی هَمّه زاتلاری یارادان سَنسینگ! ۲۵ سَن
مُقَدَّس روحونگ اوستو ییلن اُر بندهنگ – اَتامیز داوودینگ
اوستو ییلن شِیله دیدینگ:

آياللارينگ سانی باردیغچا آرتیپ باریاردی. ^{۱۵} پطرس گچپ گیدنده، هیچ بلماندا، اُنونگ کُلگه سی مریضلرینگ اوستونه دوشسون دیپ، اَلاری کوچه لره چیقاریپ، تاختلاردا و دوشکلرده یاتیریاردیلار. ^{۱۶} اورشلیمینگ توریگندکی ابالاردان گلن جماعات-دا مریضلری و آرخو-جینلاردان عاذاپ چکینلری گتیریردی و مریضلرینگ همسی شفا تاپیاردی.

رَسُوللار اِدیلن جفالار

^{۱۷} شیلیکده، باش کاهین و اُنونگ یانینداقی صدوقیلارینگ همسی باخیلچیلیقدان یانگا آیاغا قالدیلار. ^{۱۸} اَلار رَسُوللاری توتوپ، شهرینگ زیندانینا سالدیلار. ^{۱۹} اِما گجه خودایینگ بیر پریشده سی زیندانینگ قاپیلارینی آچدی-دا، اَلاری داشاری چیقاریپ: ^{۲۰} «بارینگ، عیباداتخانا گیدیپ، خالقا بو تزه یاشایش باراداقی خاباری واغیظ اِدینگ» دیدی. ^{۲۱} رَسُوللار مونی ایشیدنلرینده، گون دُغان وقتیندا عیباداتخانا گلیپ، خالقا تعلیم برپ باشلادیلار.

بو آریلقد باش کاهین بیلن اُنونگ یانینداقیلار گلیپ، باش مجلسی و اسرائیل خالقینینگ همه یاشولیلارینی بیر پره چاغیردیلار. اُنونگ زینداندان رَسُوللاری گتیرمگه آدام یلادیلار. ^{۲۲} اِما قولوقچیلار اَلاری زینداندان تاپمادیلار. اَلار ایزینا گلیپ: ^{۲۳} «زیندان قایم قوللی میشدق، قاراوللار هم قاپیلارینگ آغزیندا دوران میشدیقلار، اِما قاپینی آچانیمیزدا، ایچردن هیچ کیمی تاپمادیق» دیپ خabar بردیلر. ^{۲۴} عیباداتخانانی ساقلایانچیلارینینگ باشلیغی، یلباشچی کاهینلار بو سزلی ایشیدنلرینده: «بو نمه بُلدیغیقا؟» دیشیپ، باشاغلایغا دوشدولر.

^{۲۵} شل وقت بیر گلیپ، اَلارا: «اینه، زیندانا سالان آداملارینگیز عیباداتخانادا خالقا واغیظ اِدپ دورلار» دیپ خabar بردی. ^{۲۶} شیلیکده، باشلیق بیلن قولوقچیلار گیدیپ، اَلاری گوچ قولانمازدان گتیردیلر، سببی اَلار خالقینگ داشلاماغیندان قرقیاردیلار. ^{۲۷} اَلاری گتیریپ، باش مجلسینگ اُونده قیدیلار. باش کاهین اَلاری سراق اِدپ: ^{۲۸} «بیز سیزه شو آد بیلن واغیظ اِتمنگ دیپ، قاتی تابشیریق برنمیدیک؟ سیز بلسا اَز تعلیماتینگیز بیلن تامام اورشلیمی

حَنانیا بیلن سَفیره

حَنانیا دین آدام آیالی سَفیره بیلن بیر بُلک مولکونی ساتدی. ^۲ اَل آیالی بیلن دیشیپ، مولکونگ پولوندان بیر پای اُزونه آلیپ قالدی. حَنانیا پولونگ فالانینی گتیریپ، رَسُوللار بردی. ^۳ پطرس اُنکا شیله دیدی: «حَنانیا، نمه اوچین سن شیطانا قالینگدان جای پردینگ؟ سن مُقادِس روحا یالان آیدیپ، پولونگ بیر بُلگینی اُزونگه آلیپ قالدینگ. ^۴ اَل ساتیلاندا-ساتیلماندا هم اُز مال-مولکونگی آخیری. اُنی ساتانینگدان سَنگرا هم پولونی اُز ایسلیشینگ یالی پیدالانیپ بیلردینگ. ندپ یله زادی اِدپ بیلدینگ؟ سن اینسانلارا دَل-ده، خودایا یالان آیتدینگ.»

^۵ حَنانیا بو سزلی ایشیدن وقتیندا، پره ییقیلیپ جان بردی. بو واقانی ایشیدنلرینگ بارینی قاتی قرقی داش-تورکلیرینی آلدی. ^۶ اُنونگ ییگیتلر گلیپ، اُنی کَفنه دُلا دیلار-دا، اکیدیپ جایلادیلار.

^۷ اوج ساغادا قُلاي وقت گچندن سَنگ، حَنانیاینگ آیالی گلدی. اُنونگ بو بُلان واقادان خاباری یُقدی. ^۸ پطرس اُندان: «مانگا آیت، آدامینگ و ایکینگیز پیرینگیزی شو باها ساتدینگیزی؟» دیپ سُرادی. آیل هم: «هاووا، شو باها ساتدیق» دیپ جُعاپ بردی. ^۹ پطرس اُنکا: «نمه اوچین سیز خودایینگ روحونی ایمتحانا سالماق اوچین دیشدینگیزی؟ اینه، گُر، سَنینگ آدامینگی جایلانلار قاپا قُلایلاب گلیرلر، اَلار سنی هم اکیدرلر» دیدی. ^{۱۰} اِدیل شل وقتدا اَل آیل پطرسینگ آیاغینا ییقیلیپ، جان بردی. ییگیتلر ایچری گیرنلرینده، اُنونگ اُلندیگینی گُردولر. اُنی اکیتدیلر-ده، آرینینگ یانیندا جایلادیلار. ^{۱۱} تامام کلیسانی و بو حاقدا ایشیدنلرینگ بارینی اولی قرقی تورکلیرینی آلدی.

رَسُوللار کن مریضلری شفا بریرلر

^{۱۲} رَسُوللار خالق آراسیندا اِنجمه علاماتلار و مُعجزه لِر گُزکُزیدیلر. همه ایماندارلار بیر بُلوب عیباداتخاناداقی سُلیمانینگ ایوانیندا اویشردیلر. ^{۱۳} خالق اَلارا اولی خُرمات قُیسا-دا اِما هیچ کیم اَلارا قُشولماغا یورک برپ بیلمدی. ^{۱۴} مونگا باقمازدان خودایا ایمان گتیرنلره قُشولان اِرکک و

دُلوردینگیز. بو آدامینگ قانینی هم بیزینگ اوستومیزه یوکلجک بلیارسینگیز» دیدی.

^{۲۹} پطرس بیلن رسوللار اُلارا شیهله جُغاپ بردیلر: «اینسانا دل-ده، خودایا موطیع بُلماق خاص مُهمدیر. ^{۳۰} آتا-بابالاریمیزینگ خودایی سیزینگ صلیبه چویلن عیسانگیزی دیرلندی. ^{۳۱} خودای اسرائیل خالقینا توبا اُتدیرپ، گونهلرینی باغیشلاماق اوچین، بو آدمای باشلیق هم نجات برینچی اُدیپ، اُنی ییگلدی و اُز ساغیندا اُتورتدی. ^{۳۲} بیز بو زاتلارا شاهاتدیریس، مُقادّس روح هم شاهاتدیر. خودای مُقادّس روحی اُزونه موطیع بُلانلار اُردی.» ^{۳۳} مونی اُشیدنلر قاهر-غاضابا مینپ، اُلاری اُلدورمگینگ فیکرنه دوشدولر. ^{۳۴} اُما غامالائیل اُدی بیر فریسی پریندن توروپ، رسوللاری اُز وقت داشاری چیقارماغی بویوردی. اُل باش مجلسده هملر طرافیندان سیلانیان دین عالیمیدی. ^{۳۵} سُنْگرا غامالائیل شیهله دیدی: «ای اسرائیل خالق، بو آدمالار بابتدا اُتجک بُلیان ایشینگیزده خاباردار بُلونگ. ^{۳۶} یانگی-یاقیندا اُزونی بییک آدم ساییان تیوداس قالمغال توروزدی و دُرت یوز آدم اُنونگ ایزینا دوشدی. اُما اُل اُلدوریلندن سُنْگ، اُنونگ ایزینا دوشنلرینگ همسی دارغاپ گیتدی. ^{۳۷} موندان سُنْگ ایلات ساناماعی گونلرینده جلیللی یهودا اُرتا چیقادی و بیرنچه آدمای اُز ایزینا دوشوردی. اُما اُل هم اُلدوریلندن سُنْگ، ایزینا دوشنلرینگ همسی دارغادی. ^{۳۸} ایندی بو آدمالاردان اِل چکینگ، اُلاری بُشادیپ گَیرینگ، سَببی بو ایش اینساندان بُلْسا، اُندا اُز-اُزوندن یُق بُلوپ گیدر. ^{۳۹} اُما خودایدان بُلْسا، اُندا سیز بو ایشینگ اُوونی توتوپ بیلرسینگیز. بیردن خودایا قارشی اوروشیانلار بُلوپ چیقایمانگ.»

^{۴۰} شیللیکده، اُلار غامالائیلینگ ماصلاحتینی قبول اُتدیلر. اُلار رسوللاری چاغیرپ پنجدیردیلر و عیسانینگ آدی بیلن کپلوزلیگی تابشیرپ، اُلاری بُشادتیلار. ^{۴۱} رسوللار عیسانینگ آدی اوغروندا ماسغارا بُلماغا میناسپ گُرنیدیکلری اوچین مجلسدن شاد بُلوپ چقیپ گیتدیلر. ^{۴۲} اُلار هر گون عیباداتخانادا و آدمالارینگ اُیلرینده خالقا تعلیم بردیلر و عیسانینگ مسیحدیگی باراداقی خوش خاباری همیشه واغیظ اُتدیلر.

یدی یاخشی آدلی

۶ شُل گونلرده شگیرتلرینگ سانی باردیغچا آرتیاردی. اُما یونانیچا کپلن ایماندارلار عبرانیچا کپلن ایماندارلارینگ هر گونکی اییمیت پایلاشیغیندا اُزیرینینگ دول آیلارینی یاددان چیقاریاندیقلاری اوچین اُلارینگ اوستوندن شیکايات اُتدیلر. ^۲ شیللیکده، اُنایکی رسول همّه شگیرتلی یانلارینا ییغناپ، اُلارا شیهله دیدیلر: «خودایینگ خوش خابارینی واغیظ اُتمگی قُیوپ، بیزینگ ساچاق باشیندا خیدمات اُتمگیمیز دُغری دُل. ^۳ ای عزیزلر، اُز آرانگیزدان یدی آدمای سایلانگ. اُلار مُقادّس روحدان و حکمتدن دُلی، اُدی-آبرایی آدمالار بُلسونلار. بو خیدماتی شُلارا تابشیرالینگ. ^۴ بیز بُلْسا اُزومیزی دُغا اُتمگه و خودایینگ سزونی واغیظ اُتمگه باغیشلایلینگ.»

^۵ بو فیکر همسینینگ گونوندن توردی. سُنْگرا اُلار ایمانی گویچلی و مُقادّس روحدان دُلی بُلان اُستیفانی سایلادیلار. شیهله-ده فیلیسی، پروخُرسی، نیکانوری، تیمونی، پارمیناسی و انطاکیهلی نیکولاسی سایلادیلار. نیکولاس اُنْگ یهودی دینی قبول اُنددی، ایندی عیسی ایناندی. ^۶ اُنْسَنگ بو آدمالاری رسوللارینگ حوضورینا گتیردیلر. رسوللار هم اِلرینی اُلارینگ باشینا قُیوپ، اُلار اوچین خودایا دُغا اُتدیلر.

^۷ شیللیکده، خودایینگ خوش خاباری خاص-دا یایراپ و اورشلیمده شگیرتلرینگ سانی باردیغچا کُنلیردی و کُن کاهینلار-دا ایمان گتیردیلر.

اُستیفان توتولیار

^۸ خودایینگ مِرْحَمَتیندن و قودراتیندان دُلی بُلان اُستیفان خالق آراسیندا عجایپ مُعْجَزَه‌لر و علاماتلار گُزْکُزُردی. ^۹ اُما آزادلار دُیپ اُدلاندیریلان کَنیسه‌نینگ کبیر آدمالاری قارشی چقیپ، اُنونگ بیلن جِدَلِشْمْگه باشلادیلار. اُلار قیروانلیلار، اسکندریه‌لیر، شیهله هم کیلیکیه و آسیا ولایاتلاریندان گُئلردی. ^{۱۰} مُقادّس روح اُستیفانا کُن حکمت بردی، شُونْگ اوچین اُلار اُستیفانینگ آیدانلارینا قارشی دوروپ بیلمدیلر.

شیللیکده، ابراهیم اسحاقینگ آتاسیدی، ابراهیم اُنی سَکیز گونلوگه سوتیلدی. اسحاق یعقوبینگ آتاسیدی، اُل هم سوتیلندی. یعقوبدان هر بیر طایفا عمله گتیرن اُنایکی اُغول دونیه ایندی، اَلار هم سوتت ایدیلر.

۹ «اَلار اَز دُغانلاری یوسفه باخیلچیلیق اِدیپ، اُنی مصره ساتسالار-دا، خودای یوسفی پکه قالدیرمادی. ۱۰ اُل یوسفی همه ظولوملاردان آزاد اِتدی. خودای اُنکا حکمت بریپ، اُنی مصر پادشاهسی فرعونینگ حوزوریندا عزیز بَلار یالی اِتدی. فرعون اُنی مصرینگ و همه کاخینگ باشلیغی اِدیپ بِلدی. ۱۱ شُل زاماندا همه مصر و کنعان یوردی آچلیق چکدی، اَلارینگ باشیندان آغیر قایغی-غام ایندی و آتا-بابالاریمیز اییمیت تاپمادیلار.

۱۲ «یعقوب مصرده غالا باردیغینی اِشیدپ، اَز اُغوللارینی، یعنی بیزینگ آتا-بابالاریمیزی بیرینجی گِرک اُل پره یِلادی. ۱۳ اِیکینجی گِرکده بلسا یوسف دُغانلارینا اُزونی تانیتدی. شیللیکده، فرعون یوسفینگ ماشغالاسی بارادا بیلدی. ۱۴ سَنگرا یوسف اَز آتاسینی یعقوب و همه دُغان-قارینداشلارینی یانینا چاغیردی. اَلارینگ جِمی یتیمیش بَش آدمدی. ۱۵ یعقوب مصره گیتدی. یعقوب و اُنونگ اُغوللاری، یعنی آتا-بابالاریمیز شُل پرده آرادان چیقديلار. ۱۶ اَلارینگ جِسدلرینی شکیمه اکیدپ، ابراهیمینگ شکیمده حمورینگ نسلیندن ساتین آلان قابریندا جایلادیلار.

۱۷ «خودایینگ ابراهیم برن واعداسینینگ وقتی قُلایلادیغیچا، خالقیمیزینگ سانی هم مصرده باردیقچا کَنلیردی. ۱۸ سَنگرا یوسفی تانیمیان باشغا بیر فرعون تاختا چیقدی. ۱۹ اُل بیزینگ خالقیمیزا قارشى حيله گرلیک اِتدی، آتا-بابالاریمیزی ظولوم اِدیپ، تَزه دُغان چاغالارینی اُلومه دوچار اِتمک اوچین داشاری اُقلاماغا مجبور اِتدی. ۲۰ شُل وقت موسی اِندن دُغدی. اُل خودایینگ ناظریندا خاص قاووجا چاغادی. اِنه-آتاسی اُیونده اُنکا اوچ آى باقدی. ۲۱ اِما اُندان سَنگ اُنی اُقلاماغا مجبور بُلدولار. اُقلانان چاغانی فرعونینگ قیزی تاپپ، اُزونه آلدی و اَز اُغلی یالی تَریتلپ

۱۱ شُندا کَنیسه-نینگ آداملاری بیرنچه آدمی اُغرینچا ایناندیریپ، اَلارا: «بو آدمینگ موسی و خودایا قارشى کُفر ایدیاندیغینی اِشیتدیک دیپ ایدینگ» دیدیلر. ۱۲ شیدپ، اَلار خالقى، یاشولیلاری و دین عُلمالاری کوشگوردیلر. اِستیفانی توتوپ، مَجلیسه اَلپ گلدیلر. ۱۳ اَلار یالان شاهاتلاری گتیردیلر. یالان شاهاتلار: «بو آدم ایزینی اوزمن بو مُقادِس عیباداتخانا و مُقادِس شریغاتا قارشى کَیلیر. ۱۴ اُنونگ ایدیشینا گَره، ناصرهلای عیسی بو مُقادِس عیباداتخانانی یُق اِتحکیمیش، موسانینگ بیزه برن سوتلیرینی هم اویتگتجکیمیش» دیدیلر. ۱۵ مَجلیسده اُتورانلار اِستیفانا ناظر تیکپ سِراندیلر و اُنونگ یوزونینگ اِدیل پریشده-نینگ یوزونه مَنگزیندیگینی گُردولر.

اِستیفان خالقا ایدیار

۷ اُنسَنگ باش کاهین اِستیفاندان: «بو عاییپلامالار دُغرومی؟» دیپ سُرادی. ۲ اِستیفان شیله جُغاپ بردی: «ای دُغانلار و آتالار! مَنینگ سُرلیمه قولاق آسینگ. آتامیز ابراهیم حاراندای مسکن توتمانقا، هنیز بین اُنهریندکِه اُنکا بییک خودای گُردی. ۳ خودای اُنکا: ”اَز یوردونگی، قارینداشلارینگ قی-دا، مَنینگ سانگا گُرکِرچک یوردوما گیت“ دیدی.

۴ «شیللیکده، ابراهیم کلدانیلارینگ یوردونی ترک اِدیپ، حاراندای جایلاشدی. آتاسی آرادان چیقاندان سَنگ، خودای اُنی حاراندان چیقاریپ، سیزینگ حَضیرکی اُتوران یوردونگیزا گُچوردی. ۵ خودای بو پردن اُنونگ اُزونه مولک برمدی، حتّی بیر قاریش پرده برمدی. اِما هنیز فرزندى بُلماسا-دا، بو یوردی اُنکا و اُنونگ نسلینه مولک اِدیپ برمگی واعدای بردی. ۶ خودای اُنکا: ”سَنینگ نسلینگ یاد تُپراقدا گِلن بُلسادا هم قول بُلوپ یاشار، شُل پرینگ خالقى اَلاری دُرت یوز ییلاپ ظولوم اِدر. ۷ اِما من سَنینگ نسلینگ قولاً اُورن خالقینگ جَراسینی برین. شُندان سَنگ اَلار اُل پردن چیقپ، بو پرده مانگا عیبادات اِدرلر“ دیدی.

۸ «سَنگرا خودای ابراهیم بیلن عَهْد باغلاشیپ، بو عَهْدینگ نیشانی حُکمونده اُغول سوتلیمگی بردی.

خالقینی مصردن آلیپ چیقدی. آل مصرده، قیزیل دریادا و بیاباندا قیرق ییلاپ مُعْجَرَه لِر و عالاماتلار گُرکُردی.

^{۳۷} «اینه، اسرائیل خالقینا: "خودای سیزینگ اوچین اُز خالقینگیزینگ آراسیندان مینینگ یالی بیر پیغامبار چیقارار" دییپ آیدان هم شو موسادیر. ^{۳۸} بیاباندا اسرائیل خالق ییلن یاشان هم شو موسادیر، سینا داغیندا پریشده ییلن کپلشیپ، آتا-بابالاریمیز ییلن ییله بُلان هم شُلدور. آل یاشایش سُرلیرینی قبول اِدیپ، اُلاری بیزه پتیردی.

^{۳۹} «اَما ییزینگ آتا-بابالاریمیز اُنْگا موطیع بُلماقدان یوز اُروپ، اُنْی رد اِتدیلر و مصره دُلانماغا مایل بُلدولار. ^{۴۰} اُلار هارونا: "اُومیزدن یُل گُرکُرد یالی، بیزه خودایلار بِجریپ بر، سَبی ییزی مصردن چیقاریپ گتیرن موسی نَمه بُلانینی بیلْمُزُق" دیدیلر. ^{۴۱} شُل وقت اُلار تانانینگ شکیلینده بُت بِجریپ، اُنْگا قربانلیق بردیلر. اُلار اُز اِلرینینگ ایشلرینه قووانیپ، شادی-خُرام بُلدولار. ^{۴۲} اَما خودای اُلاردان یوز اُروپ، آسمانداقی زاتلارینی عیبادات اِتسینلر دییپ، اُلاری تَرک اِتدی. پیغامبارلارینگ کیتاییندا، اینه، شِیله یازیلان:

ای اسرائیل خالق، قیرق ییلاپ بیاباندا گَرزینگیزده، مانْگا قربانلیقلار و صاداقالار هُدرلدینگیزمی؟

^{۴۳} یُق، مُلوک خودایینگیزینگ چادیرینی، رِفان خودایینگیزینگ ییلدیزینی، سِجده اِتْمک اوچین اُز بِجَرِن بُتلارینگیزی گُترپ گُردینگیز، شُنْونْگ اوچین سیزی بابلینگ آنْگیرسینا تَبْعِد اِدرین.

^{۴۴} «آتا-بابالاریمیزینگ بیاباندا شاهات چادیری باردی. چادیر اَدیل خودایینگ موسی تابشیریشی یالی، اُنونْگ برن نَمونه سینه گُره سالیندی. ^{۴۵} سَنْگرا بو چادیر نسلدن-نسله گِچپ، آتا-بابالاریمیزا پتدی. یوشع نینگ یُلْباشچیلیغیندا باشْغا مِیلْتلرینگ یوردونی ایلْتلرینده، اُلار چادیری اُزلری ییلن آلیپ گیتدیلر. چادیر داوود پادشاهینگ گونلرینه چنلی شُل یرده قالدی. ^{۴۶} خودایینگ مَهرینی قازانان داوود یعقوبینگ خودایی اوچین اُی سالماغا اِجازا ایسلدی. ^{۴۷} اینْگ سَنْگونْدا

پتیشدیردی. ^{۲۲} موسی مصریلرینگ هَمه بیلیمی اُوردیلدی. اُل سُرْده هَم، ایشده هَم بیک آدام بُلْوب پتیشدی.

^{۲۳} «موسی قیرق یاشینا پتنده، اُز ایلْدشَلری بُلان اسرائیل خالقینینگ آراسینا گُرمه-گُرشه گیتْمگی یورْگینه دوودی. ^{۲۴} مصریلردن بیرى اسرائیل خالقیندان بیرینه ازار برینْدیْگینی گُرنده، موسی اُنْگا اَرْقا دوودی. مصرلینی اُلْدورپ، اُل اسرائیللینینگ آرینی آلدی. ^{۲۵} موسی: "خودای خالقیمی مینینگ اوستوم ییلن آزاد اِتْمکچی، خالقیم مونْگا دوشونُر" دییپ گومَن اِتدی، اَما اُلار مونْگا دوشونْمدیلر. ^{۲۶} اِرْتسی گون موسی ایکی اسرائیللی آدمینگ داعوالاشپ دورانینی گُردی و یانلارینا باریپ، اُلاری یاراشدیرماغا نیتلندی. اُلارا: "ای آدمالار، سیز دُغان آخیری! نَمه اوچین بیرى-بیرینگیزه ازار برِرسینگیز؟" دیدی. ^{۲۷} اَما اُز ایلْدشینه ازار برِینْ آدم اُنْی ایتیکَلْپ: "کیم سنی بیزه حاکیم یا-دا قاضی اِدپ قُیدی؟" ^{۲۸} دوینْکی مصرلینی اُلْدوریشینگ یالی، مَنِ-ده اُلْدورْمکچیمینگ؟" دیدی. ^{۲۹} موسی بو کپی ایشیدن سَنْگ، مَدیان یوردونا قاچپ گیتدی و اُل یرده بیْگانه بُلْوب یاشادی. بو یورتدا اُنونْگ ایکی اُغلی دونْه اَیندی.

^{۳۰} «آرادان قیرق ییل گِچندن سَنْگ، سینا داغینینگ قُلاینداقی بیاباندا یانیپ دوران یانداغینگ اُرتاراسیندا اُنْگا بیر پریشده گُروندی. ^{۳۱} موسی اُنْی گُروپ حایران قالدی. اُل بو گَنْگ واقانی یاقینراق باریپ گُرمکچی بُلاندا، خودای اُنْگا شِیله سِسلندی: ^{۳۲} "مِن سنینْگ آتا-بابالارینگ ابراهیمینگ، اسحاقینگ و یعقوبینگ خوداییدیرین". موسی قُروسیندان تیتَرپ باشلادی و گُزْلْمْگه یورک اِتْمدی. ^{۳۳} سَنْگرا خودای اُنْگا: "ایاغینگداقی کُوشینگ چیقار، چونْکی سنینْگ بو دوران یرینگ مُقَدَّس تْیراقدیر! ^{۳۴} مصرده خالقیمینگ چکینْ طولومینی گُردوم، اُلارینگ آخی-نالاسینی اِشیتدیم. مَن اُلاری آزاد اِتْمک اوچین آشاَق اَیندیم. اَیندی، گِل، مَن سنی مصره اَیرِین" دیدی.

^{۳۵} «اینه، بو موسی: "کیم سنی بیزه حاکیم یا-دا قاضی اِدپ قُیدی؟" دییپ، خالقینگ اینْکر اِدن موساسیدی. خودایینگ اُزی یانداقدا گُرنن پریشده نینگ اوستو ییلن حاکیم هَم نجات برِینْ اِدپ اُنْی یُلاَدی. ^{۳۶} موسی اسرائیل

دیزا چُکوپ، قاتی قیغیرپ: «ای خودای! بو گونه‌نی آلا را یوکلمه!» دیدی. شو سزلی آیدپ، آل جان بردی.

سولس ایماندارلاری آزارلاری

استیفانینگ اُلدوریلْمِگینه سولس هم راضیدی. شل گوندن سَنگ اورشلمدکی کلیسانی رحمسیز اذیت یرمگه باشلادیلار. رسوللاردان باشغا هَمْلِر یهودیه و سامره اطرافلارینا پیترا دیلار. ^۲ اَمّا تاقوالی آداملار استیفانی جایلپ، اُنونگ اوچین اولی یاس توتدولار. ^۳ سولس بلسا کلیسانی دارغاماغا باشلادی. آل ای به ای آیلانپ، آیل-ارکک دیمن، ایماندارلاری سویرپ، زیندانا زینگاردی.

فیلیپس سامرهده

^۴ دُرت طارافا پیتراشپ گیدن ایماندارلار خودایینگ خوش خابارینی همّه یرده واغیظ ایدیدیلر. ^۵ فیلیپس-دا سامره‌نینگ بیر شهرینه بارپ، آلا را مسیح بارادا واغیظ ایدی. ^۶ فیلیپس دینگلپ، یرینه پتیرن علاماتلارینی گرن جماعات اُنونگ آیدانلارینا دیقات بیلن قولاق آسدی. ^۷ کن آداملارینگ ایچیندن آرخو-جینلار قاتی قیغیریشپ چیقاردیلار، کن سانلی فلیج و پاتیقلا شفا تاپاردی. ^۸ شیللیکده، آل شهرده اولی شاتلیق دُردی.

جادوگر شمعون

^۹ اینه، شل شهرده اُنک جادوگرلیک بیلن مشغولانپ، سامره خالقینی حایران قالدیران و اُزونی بییک آدم دیپ اعلان اِدن شمعون آدلی بیر آدم باردی. ^{۱۰} اولی-کیچی هَمْلِر اُنی دیقات یرپ دینگلردی و آل حاقد: «بییک قودرات دیپ آلداندریلان خودایینگ قودراتی، اینه، شودور» دیردیلر. ^{۱۱} اُنونگ جادوگرلیگی اُزالدان بری هَمْسینی حایرانا قیاردی، شنونگ اوچین اُنی دیقات بیلن دینگلردیلر. ^{۱۲} اَمّا فیلیپس خودایینگ پادیشاهلیغی و عیسی مسیح باراداقی خوش خاباری واغیظ اِندنه، آداملار اُنکا ایناندیلار. آیل-ارکک دیمن اُلارینگ هَمْسی عیسانینگ آدی بیلن

خودایا عیباداتخانانی سلیمان سالدی. ^{۴۸} اَمّا بییک خودای اینسان اِلی بیلن سالینان جایلاردا یاشامایار. پیغامبارینگ آیدیشی یالی، ^{۴۹} خودای، اینه، آلا را:

آسمانلار مینینگ تاختیم،
یر آیاغما دوشکدیر.
مانگا قورجاق اُیونگیز هانی؟
دینچلیق مِکانیم نیرده بُلار؟
^{۵۰} بولارینگ بارینی اُز اِلیم بیلن یاراتمادیم می
نمه؟ دیدی.

^{۵۱} «ای موطیعسیز آداملار، اِشیتِمک اِسلِمین تِکپیرلر! سیز هم اِدیل آتا-بابالارینگیز یالی، مُقادِس روحا هَمیشه قارشى چیقارسینگیز. ^{۵۲} آتا-بابالارینگیزینگ، هیچ زامان، آزار یرمَدیک پیغامباری بارمی؟ اُلار حتّی دُغری بُلانینگ گِلجِگینی اُووندن آیدانلاری-دا اُلدوردیلر. سیز بلسا بو دُغری اینسانا خاینلیق اِدیپ ناحاق اُلدوردینگیز. ^{۵۳} سیز پَریشده لرینگ اوستو بیلن خودایینگ شریغاتینی اُلسانگیز-دا، اُنکا موطیع بُلما دینگیز.»

استیفانینگ داشلانپ اُلدوریلْمِگی

^{۵۴} مِجلیسینگ آداملاری بو سزلی اِشیدنلرینده، قاهر-غاضابا مینپ، استیفانا دیشلرینی قیجیردادیلار. ^{۵۵} اَمّا مُقادِس روحدان دُلان استیفان آسمانا سِرادیپ، خودایینگ بییکلیگینی، خودایینگ ساغیندا دوران عیسانی گُردی. ^{۵۶} استیفان: «سِرادینگ، مَن آسمانلارینگ آچیلانینی و خودایینگ ساغیندا دوران اینسان اُغلونی گُیرین» دیدی. ^{۵۷} شُندا اُلار قولاقلارینی یاپپ، هَمْسی بیردن قاتی قیغیریشپ، استیفانینگ اوستونه هوجوم گتیردیلر. ^{۵۸} اُنی شَهردن داشاری چیقارپ داشلادیلار. استیفانا قارشى شاهاتلار دُنلارینی چیقارپ، سولس آدلی بیر ییگیدینگ آیاغینینگ اُوونده قُیدولار. ^{۵۹} استیفان اُز اوستونه یاغیان داشلارینگ آشاغیندا خودایا دُغا اِدیپ: «ای تانگِریم عیسی! مینینگ روحومی قابول اِت!» دیدی. ^{۶۰} اُنسَنگ اُل

ايتوپيلى بير آختا آداما دوشدى. اُل ايتوپينىڭ مِلِكسى كانداكانىڭ باش وزيرلىرىنىڭ بىرىدى و اُنونگ همه خازىناسىنى دُلاندىرىدى. اُل اورشليمه عىبادات اِتْمَگه گِلپ،^{۲۸} ايندى هم ايزىنا دُلانىپ بارىاردى. اُل اَز آراباسىنىڭ اوستونده اِشعيا پىغامبارىڭ كىتايىنى اُقىپ اُتيردى.

^{۲۹} مُقَدَّس روح فېلپس: «بار، آرابانىڭ يانېدان يُرى!» دىدى. ^{۳۰} فېلپس يُرتوپ-دا، اُنونگ اِشعيا پىغامبارىڭ كىتايىندان اُقىيان سُرلىرىنى اِشيدىپ: «اُقىيان زاتلارنىڭ دوشونىرىڭ؟» دىپ سُرادى. ^{۳۱} اُل: «بىرى دوشوندىرمسه، نَدىپ دوشونىڭ؟» دىدى. اُنسۇڭ فېلپسى آرابا مېنىپ، يانېندا اُتورماغا چاغىردى. ^{۳۲} اُنونگ مُقَدَّس يازغىلاردان اُقىپ اُتوران پىرى، اينه، شوى:

«سُولماغا اَكىدىلىپ بارىان قُيون يالى،
قىرقىيانچىنىڭ اُوندكى سَسىز قوزى يالى،
اُل هيچ آغزىنى اچمادى.
^{۳۳} اُل كىچىلدىلىپ، عادالاتسىزلىق بىلن اَكىدېلدى.
اُنونگ نَسلى حاقددا كىم ايدىپ بىلچك؟
چونكى اُنونگ ياشايش زامانى قوتاردى.»

^{۳۴} ايتوپيلى فېلپس: «مانگا ايتسانگىز، پىغامبار مونى كىم حاقددا ايدىار؟ اُزى حاقدامى يا-دا باشغا بىرى حاقد؟» دىپ سُرادى. ^{۳۵} اُنسۇڭ فېلپس دوشوندىرمگه باشلادى، مُقَدَّس يازغىلارنىڭ شو پىردكى بُلگىنىدَن باشلاپ، عيسى حاقداقى خوش خابارى اُنكا اعلان اِتدى.

^{۳۶} اُلار يُلدا بارىارقا، بىر سولى پىرىڭ اوستوندىن گلدېلر. آختا آدام: «اينه، بو پرده سو بار. مېنىڭ تَعْمِيد اَلْمَاغِما نَمَه قىنچىلىق بار؟» دىدى. [^{۳۷} فېلپس اُنكا: «تامام يورگىڭ بىلن ايمان گىتيرىن بُلسانگ، مونگا اِجازا باردىر» دىدى. آختا آدام: «عيسى مسىحىڭ خودايىڭ اُغلۇدىغىنا ايمان گىتيرىن» دىدى.] ^{۳۸} اُنسۇڭ آرابانى ساقلاىدى-دا فېلپس بىلن آختا آدام بىللىكده سِووا گىردىلر و اُننى تَعْمِيدلىدى. ^{۳۹} اُلار سودان چىقانلارنىدا، بىردىڭكە خودايىڭ روحى

تَعْمِيدلىدىلر. ^{۱۳} حَتّى شمعون هم ايمان گىتيردى، تَعْمِيدلىدىن سۇڭ بُلسا فېلپسنىڭ يانېندان ايرىلمادى. اُل فېلپسنىڭ پىرىنە پىتيرىن بىك مُعْجِزەلىرىنى و اَلَاماتلارنى گُرۇپ، حايان قالاردى.

^{۱۴} رَسُوللار سامېرەلىرىڭ خودايىڭ خوش خابارىنى قابول اِدىگىنى اورشليمده اِشيدىپ، پطرس بىلن يوحنانى اُلارنىڭ يانېدا ايردىلر. ^{۱۵} پطرس بىلن يوحنا اُل پره بارىپ، اُلارنىڭ هم مُقَدَّس روحى اَلْمَاغى اوچىن دُغا اِتدىلر. ^{۱۶} سَببى مُقَدَّس روح هِنىز اُلارنىڭ هيچ بىرىنىڭ اوستونه ايمىدى، اُلار دىڭكە تانگىمىز عىسانىڭ ادى بىلن تَعْمِيدلىنىدىلر. ^{۱۷} سۇڭرا پطرس بىلن يوحنا اِللىرىنى اُلارنىڭ اوستونه قُيدولار و اُلار هم مُقَدَّس روحى اَلدىلار.

^{۱۸} رَسُوللارنىڭ اِللىرىنىڭ قُيولماغى بىلن مُقَدَّس روحونگ بىرلىنى گُر شمعون اُلارا پول هُدورلپ: ^{۱۹} «مانگا-دا شو قودراتدان پىرىڭ. اِلِمى كىمىڭ باشىنا قُيسام، اُل آدام مُقَدَّس روحى اَلسىن» دىدى. ^{۲۰} اِمّا پطرس اُنكا شىله دىدى: «پولونگ اَزونگ بىلن بىله يُق بُلسون! سَببى سِن خودايىڭ ناغماىنى ساتىن اَلارنى دىپ فېكر اِتدىڭ. ^{۲۱} بو ايشده سىنىڭ نه پايىڭ، نه-ده حاقىڭ بار، سَببى سىنىڭ يورگىڭكە دوون نىيتىڭ خودايىڭ ناظارىندا دُغرى دَل. ^{۲۲} ايندى توبا اِدىپ، بو يامان نىيتىڭدىن اِل چك-ده، خودايا يالبار، بلكى، يورگىڭدىكى بو نىيتىڭى باغىشلار. ^{۲۳} مَن سىنىڭ آجى زَهْرَدَن دُلۇدىغىڭى و گونە زىنجىرى بىلن باغلاناندىغىڭى گُررىن.» ^{۲۴} شمعون اُنكا: «مېنىڭ اوچىن خودايا دُغا اِدىڭ، ايدانلارنىڭىڭ هيچ بىرىنە دوچار بُلماين!» دىدى.

^{۲۵} پطرس بىلن يوحنا شاهاتلىق اِدىپ، خوش خابارى اعلان اِتدىلر. سۇڭرا اُلار سامېرەنىڭ كَن اُباسىندا خوش خابارى اعلان اِدىپ، اورشليمه دُلانىپ گلدېلر.

فېلپس و ايتوپيلى

^{۲۶} خودايىڭ بىر پرىشدهسى فېلپس: «تور، ايلرى طاراف، اورشليمدىن غزه بارىان بىابانلىق يُلدان گىت» دىدى. ^{۲۷} اُل هم تورۇپ، يُلا دوشدى. گىدىپ بارىارقا،

سایلاپ-سچنلرینگه اِن اِنچمه یامانلیقلاری بارادا اِشیتدیم.
 ۱۴ سنینگ آدینگی آغزان هر بیر آدمی زیندان اِتمگه اُنونگ
 بو پرده-ده یُلباشچی کاهینلاردان ایختیار نامه سی بار. ۱۵ اِما
 تانگری اُنکا: «بار، یُلا دوش! بو آدم مَنینگ سایلاپ
 سچنمیدیر. اُل باشغا میلّتلرینگ، پادشاهلارینگ و اسرائیل
 خالقینینگ اُوننده مَنینگ آدمی اعلان اِدر. ۱۶ مَنینگ آدم
 اوغروندا نهیلی عاذاپ چکمایدیگینی مَن اُنکا گُرگزیرین»
 دیدی.

۱۷ شیللیکده، حَنانیا باریپ، شُل اُیه گیدی، اِلرینی
 سولسینگ اوستونده قُیوپ: «سولس دُغان! گُرلرینگ ینه
 آچیلپ، مُقادّس روحدان دُلماغینگ اوچین، مَنی بو پرده
 گلیرکنگ، سانگا گُرزن تانگری، یعنی شُل عیسی، اِیپردی»
 دیدی. ۱۸ شُل وقتدا گُرلریندن بیر پوَلک قاچان یالی،
 سولسینگ گُرلری آچیلدی. اُل پریندن توروپ، تَعمید آلدی.
 ۱۹ سَنگرا ناهارلانیپ، قایتادان قوواتلاندی.

سولس دمشقده واغیظ اِدیر

سولس بیرنچه گونلپ دمشقده شَگیرلرینگ یانیندا
 قالدی. ۲۰ شُل وقتدا کَنیسه لره باریپ، «عیسی خودایینگ
 اُغلی» دیپ واغیظ اِتمگه باشلادی. ۲۱ مونی اِشیدنلرینگ
 باری گنگ قالپ: «بو آدم اورشلیمده عیسانینگ ایزینا
 دوشنلره آزار بَرن آدم دَلمی؟ اُل بو پرده هم اَلارینگ اِل-آیاغینی
 دانگیپ، یُلباشچی کاهینلارینگ یانینا اَکیتمگه گِلَمَیمیدی
 نَمه؟» دییشیردیلر. ۲۲ سولس بُلسا گون-گوندن گوچلنیردی و
 اُل عیسانینگ مسیح دیگینی تاصدیق اِتمک بیلن، دمشقده
 یاشایان یهودیلرینگ باشینی چاشیردی. ۲۳ بیرنچه گوندن
 سَنگ، یهودیلر اُنی اُلدورمگینگ ماصلاحاتینی اِتدیلر.
 ۲۴ اِما نییترلی سولسا بَلّی بُلدی و اُنی اُلدورمک اوچین
 گِیجه-گوندیز شَهر دروزهلرینی قاراوللاریدیلر. ۲۵ سَنگرا
 شَگیرتلر بُلسا گِیجه نینگ بیر وقتی اُنی سِبدینگ ایچینه
 سالیپ، شَهرینگ دیواریندان سالاپ دوشوردیلر.

سولس اورشلیمده واغیظ اِدیر

۲۶ سولس اورشلیمه گلیپ، شَگیرتله قُشولماغا
 گیریشدی، اِما شَگیرتلرینگ همسی اُندان قُریاردی.

فیلیپسی اُل پرِدن اَکیتدی. آختا آدم اُنی قایتادان گُرمدی. اُل
 شاتلانیپ، اَز یُلونی دُوام اِتدیردی.
 ۴۰ فیلیپس بُلسا اَشُدوددا گُروندی. اُل قیصریه باریپ
 یِتینچَه، هَمه شَهر لره خوش خاباری واغیظ اِتدی.

عیسی سولسا گُرُونیر

۹ شُل بیر وقتدا سولس عیسانینگ شَگیرتلرینه هِنیم
 اُلوم قُرقوسینی سالیاردی و باش کاهینینگ یانینا
 گیدیپ، ۲ اُنندان دمشق دَکی کَنیسه لر اوچین نامه یازپ
 بَرمگینی خواهیش اِتدی. اُل پرده عیسانینگ یُلونا دوشینلری
 آیال-اِرکک دییمَن، کیمی تاپسا، اِل-آیاغینی باغلاپ،
 اورشلیمه گِیتمگه اِجازا اِسلیدی.

۳ اُل دمشقه یِتپ باریقا، بیردنگه آسماندان بیر پارلاپ
 نور اُنونگ داش-تورگینی یاغیتلیدی. ۴ سولس پرده ییقیلدی.
 شُندا اُل: «سولس! سولس! نَمه اوچین مانگا آزار بَریرسینگ؟»
 دِین سِسی اِشیتدی. ۵-۶ اُل: «آقام، سَن کیم؟» دیپ
 سُرادی. اُنکا: «مَن سنینگ آزار بَرین عیسانگ. ایندی
 تور-دا، شَهره گیت، نَمه اِتملیدیگینگ سانگا شُل پرده
 آیدیلار» دیدی.

۷ سولس بیلن باریان آداملار دوران پرلرینده دُنگوپ
 قالدیلار. اُلار سِسی اِشیتسِلر-ده، هیچ کیمی گُرْمِردیلر.
 ۸ پریندن توروپ، سولس گُرُونی آچاندا، هیچ زات گُرُوپ
 بیلمیدی. اُنونگ اِلیندن توتوپ، دمشقه کُموک اِدپ
 گِیردیلر. ۹ اوچ گونلپ اُنونگ گُرلری گُرمدی، شُل وقتینگ
 دُوامیندا اُل هیچ زات ایپ-ایچمیدی.

۱۰ دمشقده عیسانینگ حَنانیا آدلی بیر شَگیردی باردی.
 تانگری عیسی اُنکا رویادا گُرُوپ: «ای حَنانیا!» دیدی. اُل
 هَم: «لَییک، تانگَریم!» دیپ جُغاپ بَردی. ۱۱ تانگری اُنکا
 شِیله دیدی: «تور، ”دُغری“ آدلی کوچه بار-دا، یهودانینگ
 اُیوندن تارسوسلی سولس دِین آدمی سُر. حَضیر اُل دُغا اِدیر.
 ۱۲ سولسا بیر رویا آیان بُلدی. رویادا اُل یانینا حَنانیا دِین
 بیر آدمینگ گَلیپ، گُرلرینینگ آچیلماغی اوچین، اوستونه
 اِلرینی قُیاندیغینی گُرْدی.»

۱۳ حَنانیا شِیله جُغاپ بَردی: «ای تانگَریم!
 مَن کَن آداملاردان بو آدمینگ اورشلیمده سنینگ

همه دُنلاری و کُنیکلرینی گُرکزیپ آغلاشدیلار. ۴۰ پطرس همسینی داشاری چیقاردی و دیزا چُکوپ، خودایا دُغا ائدی. سُنْگرا اُل جِسده طاراف اُورولپ: «طابیتا، تور!» دیدی. آیال گُزلرینی آچدی، پطرس گُروپ، دیک اُتوردی. ۴۱ پطرس الینی اوزادپ، اُنْگا تورماغا کُموک ائدی. اُنْسُنْگ ایمانلی دول آیاللاری و بیلکی ایماندارلاری چاغیرپ، یانْگقِی آیالی اُلارا دیری تابشیردی.

۴۲ بو خابار تامام یافا ییراپ، کُنْ آدم عیسی ایمان گیتیردیلر. ۴۳ پطرس بیرنجه گونلپ یافادا، شمعون آدلی بیر دریحینینگ یانیندا قالدی.

گرنیلیوس ایمان گیتیریر

قیصریه ده گرنیلیوس آدلی بیر آدم باردی. اُل «ایتالیا» آدلی روم قُشون بُلومینینگ افسریدی. ۲ گرنیلیوس دیندار آدم بُلوپ، اُزی هم، اُی-ایچرسی هم خودایا عبادات ائدیردی. اُل خالقینگ آراسیندا قی مَحْتَجْلِرِه کُنْ کُموک ائدیپ، اَلِمِیداما خودایا دُغا ائدردی. ۳ بیر گون اُلْکَن ساغات اوچلرده گرنیلیوسا بیر رویا آیان بُلوپ، اُز یانینا خودایینگ بیر پریشده سینینگ گلینینی آشکر گُردی. پریشده: «ای گرنیلیوس!» دِیپ سِسلَندی. ۴ گرنیلیوس قُرقی ایچینده گُزلرینی اُنْگا تیکپ: «قولا ق آسیان!» دیدی. پریشده اُنْگا: «سِنینگ خودایا اِدَن دُغالارینگ، قاریلار پاییان صاداقالارینگ اُنونگ حوضوریندا قبول بُلدی. ۵ ایندی یافا بیرنجه آدم اُلا-دا، پطرس لاقابی شمعونی گیتیرت. ۶ بو آدم دریانینگ کناریندا یاشایان شمعون دین دریحینینگ میهمانیدیر» دیدی.

۷ اُزی بیلن کپلشن پریشده گیدندن سُنْگ، گرنیلیوس خیدماتکرلریندن ایکسینی و همیشه یانیندا بُلیان بیر تاقوالی سربازی چاغیردی. ۸ بُلوپ گِچَن همه زادی گورونگ برپ، اُلاری یافا اُلا-دا.

پطرسا گرنن رویا

۹ اُرتسی گون اُلا رُل یُریپ، شَهْره قُلایلانلاریندا، گونرتان اُنْایکی تُوْرگی پطرس دُغا اِتمک اوچین اُونونگ بامینا چیقیددی. ۱۰ اُل آجیقدی و بیر زاتلار اییسی

سولسینگ عیسانینگ شگیردیدیکینه اینامادیلار. ۲۷ اُنْسُنْگ بَرَنابا سولسی آلپ، رسولارینگ یانینا گیتیدی. اُل سولسینگ اُلْدا عیسانی گُرنیدیکینی، عیسانینگ اُنونگ بیلن کپلشنیدیکینی، دمشق ده عیسانینگ آدی بیلن هیچ بیر قُرقوسیز واغیظ اِندیدیکینی اُلا گورونگ پردی. ۲۸ شیللیکده، سولس اُلارینگ یانیندا قالدی و اورشلیمینگ همه پرینده عیسانینگ آدی بیلن باتیرلیق بیلن واغیظ اِندردی. ۲۹ اُل یونانیچا کپلشن یهودیلر بیلن گورلشیپ، اُلا بیلن چکیشیردی. اُنْسُنْگ اُلا سولسی اُلدورمگینگ قاصدینا چیقیدیلار. ۳۰ دُغانلار مونی بیلنلرینده، اُنْی قیصریه گیتیرپ، تارسوسا، اُز دُغدوق مِکانینا طاراف اُلا سالدیلار.

۳۱ همه یهودیه دَکی، جلیلدَکی و سامره دَکی کلیسالاردا پاراحاتلیق تاپپ، ایماندارلار باردیقچا گویچلنیردی. اُلا خودایان قُرقوپ، مُقَدِّس روحونگ گونولگی بیلن هر گون کَنلیردی.

اینیاس و طابیتا

۳۲ همه پرلره آیلانپ اُنْ پطرس لُده دَکی ایماندارلاری هم گُرمگه گلدی. ۳۳ اُل یرده پطرس اینیاس آدلی بیر آداما ساتاشدی. اینیاس سِکیز ییل بری دوشکده فلیج بُلوپ یاتیردی. ۳۴ پطرس اُنْگا: «اینیاس، عیسی مسیح سانگا شفا بریر. پرینگدن تور-دا، اُرغان-دوشگینگ ییغنا!» دیدی. اُل هم درو پریندن توردی. ۳۵ لُده ده و شاروندا یاشایانلارینگ همسِی اُنْی گُروپ، عیسی طارافینا گلدیلر.

۳۶ یافادا طابیتا آدلی بیر آیال شگیرت باردی. آدینینگ مَعْنِسی جَرَن. مونونگ اِدَن یاخشی ایشلری، برن صاداقالاری قاتی کندی. ۳۷ شُل گونلرده اُل مریضلپ، آزادان چیقدی. اُنونگ جسدینی یوووپ، یُقارقِی مَرْتَبَه دَکی اُتاقدا قُیدولار. ۳۸ لُده شَهْری یافا شَهْرینه قُلایدی. شگیرتِلر پطرسینگ لُده دَیدیکینی اِشیدپ، اُنونگ یانینا ایکی آدمی اُلا دیلار و: «گیجه قُیمان، ییزینگ یانیمیزا گِل» دِیپ خاهیش ائدیلر.

۳۹ پطرس توروپ، اُلا بیلن گیتیدی. اُل ایه گَلنده، اُنْی یُقارقِی مَرْتَبَه دَکی اُتاقا چیقاردیلار. همه دول آیاللار پطرسینگ یانینا ییغنانپ، طابیتا دیریکه اُزلرینه تیکَن

^{۲۷} پطرس اُنونگ بیلن گورونگلیشپ، ایچری گیرنده، کَن آداملارینگ ییغنانانديغینی گُردی. ^{۲۸} پطرس اَلارا: «بیر یهودینینگ باشغا میلّیدن بُلان بیر ییلن قاتناشمایینینگ یا-دا اُنونگ یانینا گیتمگینینگ بیزینگ شریغاتیمیزا ترسدیگینی اُزونگیز بیلینسینگیز. اَمّا خودای مانگا هیچ بیر آداما نجیس یا حارام دییملی دلدیگیمی آیان اِتدی. ^{۲۹} شونونگ اوچین هم چاغیریلانیمدا، شکیلّمَن قایتدیم. ایندی منی نَمه اوچین چاغیرانديغینگی سُرپ بیلریمی؟» دیدی.

^{۳۰} کُرنیلیوس شیلّه جُغاپ پردی: «اوج گون موندان اُزال شو وقتلار آغزیم باغلادی. ایلن ساغات اوچلرده اُیومده دُغا اِدیردیم. اینه، بیردنگه قارشیمدا توتوشپ یانینا لُباسدا بیر آدم گُروندی. اُل مانگا: ^{۳۱} «سینگ خودایا اِدن دُغالارینگ، قاریلار پالان صادقلارینگ اُنونگ ناظریندا قبول بُلدی. ^{۳۲} ایندی یافا آدم اُلا-دا، پطرس لاقابی شمعونی چاغیرت. بو آدم دریانینگ کناریندا یاشایان شمعون دین دریجینینگ میهمانیدیر» دیدی. ^{۳۳} شیللیکده، مَن درو سانگا آدم اُلا دیم، سن-ده گلیپ یاخشی اِتدینگ. اینه، هممیز خودایینگ سانگا ایتماغی تابشیران همّه زادینی اِشیتیمک اوچین، اُنونگ حوزورینا جملندیک.»

^{۳۴} شُندا پطرس سُرّه باشلاپ، شیلّه دیدی: «مَن، حاققاتدان-دا، خودایینگ هیچ کیمه طرافدارلیق اِتمیدنکینه گُز ایتدیم. ^{۳۵} قایتام، اُل اُزوندن قُرْقای و دُغری ایش اِدن هر کُسی میلّینه باقمازدان قبول اِدندیر. ^{۳۶} خودای اسرائیل خالقینا اِیرن بو پاراحتالیق خوش خابارینی هملرینگ خودایی بُلان عیسی مسیحینگ اوستو بیلن اعلان اِتدی. ^{۳۷} یحیی تعمیدلندیریش بارادا واغیظ اِتمگه باشلاندان سَنگرا، جلیلدن باشلاپ، همّه یهودیه ده بُلان واقالاردان خابارینگیز باردیر. ^{۳۸} خودایینگ ناصرهلّی عیسائی مُقَدّس روح و گوچ-قودرات بیلن دُلدورپ، اُنّی سایلپ-سچندیگینی بیلینسینگیز. عیسی دُرت طارفا ایلانپ، کَن یاخشی ایشلر اِتدی، شیطانیینگ حُکومدارلغیندان عاذاپ چکینلرینگ بارینا شفا پردی، سَبّی خودای اُنونگ بیلندی. ^{۳۹} بیز اُنونگ یهودیه ده، اورشلیمده بیتین ایشلرینینگ بارینا شاهتدیریس. اُنّی صلیبه

گلدی. ناهار تایارلانیارقا، اُنکا بیر رویا آیان بُلدی. ^{۴۰} اُل آسمانینگ اچیلپ، اولاقان ساچاغا مَنگُرش بیر زادینگ دُرت بورجوندان باغلانپ، پره اینپ گلیتینی گُردی. ^{۴۱} اُنونگ اِچینده پریوزونده یاشایان هر هیلّی دُرت آیقلی حیوانلار، خزندالار و قوشلار باردی. ^{۴۲} پطرس: «پطرس! تور، دامقلارینی چال-دا، ای!» دیدی. ^{۴۳} پطرس: «یُ، ای خودای! چونکی مَن هیچ هاچان نجیس یا حارام زات این دلدیرین» دیدی. ^{۴۴} سس ینه اِکینجی گِرک اُنکا: «خودایینگ حلال دین زاتلارینا سن حارام دیمگین» دیدی. ^{۴۵} بو اوج گِرک قایتالاندی-دا، ساچاق گُز-اچپ یوماسی سالیمدان آسمان اَیندی.

^{۴۶} پطرس بو گُرونشینگ نَمَدیگینه گنگ قالیپ دورقا، اینه، کُرنیلیوسینگ اُلان آداملاری شمعونینگ اُیونی سُرپ، قاپا گلدیلر. ^{۴۷} اَلار قیغیرپ: «پطرس لاقابی شمعون دین میهمان شو پردمی؟» دیپ سُرادیلار.

^{۴۸} پطرس هنیزم بو رویا بارادا فیکرلنپ اُتیرقا، مُقَدّس روح اُنکا: «اینه، اوج آدم سنی گُزَلپ یُر. ^{۴۹} تور، آشاق دوش، شکیلّمه ده، اَلار بیلن گیت. اَلاری مَن اُلا دیم» دیدی. ^{۵۰} پطرس آداملارینگ یانینا گلیپ: «گُزلن آدامینگیز مَن. نَمه خیدمات بیلن گلدینگیز؟» دیدی. ^{۵۱} اَلار: «بیزی افسر کُرنیلیوس اِیردی. اُل دُغری و خودایا عیبادات اِدین آدم، یهودی خالقینینگ آراسیندا هم اُنونگ آبرایی اولودیر. خودایینگ بیر پریشده سی اُنکا: «پطرس اُیونگه چاغیرپ، اُنونگ ایتجا سُرلرینی دینگله» دیپ ایتدی» دیدیلر. ^{۵۲} پطرس اَلاری اُیه چاغیرپ میهمان اَلدی.

پطرس کُرنیلیوسینگ اُیونده

شُل گونونگ اِرتسی پطرس اَلار بیلن اُلا دوشدی. یافالی دُغانلارینگ-دا کَبیری اُنونگ بیلن گیتدی. ^{۵۳} اِرتسی گون اَلار قیصریه باردیلار. کُرنیلیوس هم دُغان-قارینداشلارینی، یاقین دُستلارینی اویشورپ، اَلارا قاراشپ اُتیردی. ^{۵۴} پطرس اُیه گیرنده، کُرنیلیوس اُنونگ اُوندن چیقدی-دا، آیاغینا ییقلیپ، اُنکا سجدّه اِتدی. ^{۵۵} اَمّا پطرس اُنکا: «تور پرینگدن! مَن هم سینینگ یالی بیر اینسان» دیدی.

دُرت آياقلى حايوانلاريندان باشلاپ، وَحشى ھىم خزندالار و قوشلارى گُردوم. ^۷ سُنْگرا بىر سىسینگ مانگا: ”پُطُرس، تور، داماقلاريني چال-دا، اى!“ دىيىنى اِشيتديم. ^۸ مَن: ”يُق، اى خوداى، آصلا پىتمرين! مَن ھىچ ھاچان نِجىس يا حارام زاتلارى آغزىما دِگَرَن دَلدِيرِن“ دىيدىم. ^۹ اَمّا آسماندان گِلن سىس ايکينجى گِرَک مانگا: ”خودايىنگ حلال دىين زاتلارينا حارام دىيىمگين!“ دىيدى. ^{۱۰} بو اوچ گِرَک قايتالانىپ، ھىمىس پَنه يُقارى آسمانا آيندى.

^{۱۱} «اينە، شُل ۋاقت قىصريەدِن اَييريلن اوچ آدام مَنينگ بُلَيان اُيۋىنىڭ اُۋونە گِلپ دورديلار. ^{۱۲} اُنسُنْگ مُقَدّس روح مانگا شِکَلَمَن، اَلار بيلن گيتىلدىگىمى آيتدى. يانىمداقى بو اَلتى دُغان ھىم مَنينگ بيلن بيلە گيتدى، بىز اَل آدامىنگ اُيۋنە باردىق. ^{۱۳} اَل آدام ھىم بىزە اُيۋنە اُزۋنە گِرَن پرىشە بارادا گۈرۈنگ بىردى. پرىشە اُنْگا: ”يافا آدام يَلّا-دا، پُطُرس لاقابى شمعۋنى گيتىرت. ^{۱۴} اُنۋىنگ سانگا ايتچاق خابارىنگ اوستو بيلن اُزۋىنگ و ھىمە اُي-ايچرىنگ نِجات تاپار“ دىيىدیر. ^{۱۵} مَن سۈزە باشلانمىدا، مُقَدّس روح اُنْگ بىزىنگ اوستومىزە اينىشى يالى، اَلارىنگ اوستۈنە ھىم ايندى. ^{۱۶} شۇندا عيسى: ”يحيى سۈۋا تَعْمِيدَلِنْدِيرْدى، اَمّا سىز مُقَدّس روحا تَعْمِيدَلِنْسِيْگِيز“ دىين سۈزى يادىما دۈشدى. ^{۱۷} شىللىكەدە، تانگريمىز عيسى مَسِيحە ايمان گيتىرنىمىزدە، خوداى بىزە بَرَن ناغماتىنى اَلارا ھىم بَرَن بُلْسا، خودايا قارشى دورار يالى، مَن كىم بُلۈيدىرِن؟“

^{۱۸} دُغانلار بو سۈزلى اِشيدىلرِنْدِن سُنْگرا كُشىشدىلر. خودايى بىيكلندىرپ: ”دُغريدان-دا خوداى حَتّى باشغا مِيلْتِرە-دە توبا اِدپ، باقى ياشايىشا قاۋوشماقلىغى بَرپيدىر“ دىيىشدىلر.

انطاكيەدكى ايماندارلار

^{۱۹} اِستيفان اَلدورلِنْدِن سُنْگ باشلانان عاذاپلانمالار سِببىلى ايماندارلار فِينِيقِیە، قِيرسە و انطاكيە چنلى پىترادىلار. اَلار خوش خابارى يھۇدىلرِن باشغا ھىچ كىمە واغىظ اِتْمِيدِيلِر. ^{۲۰} اَلارىنگ آراسىندا قِيرسِدِن و قِيرۋاندان انطاكيە گِلن كَبير ايماندارلار باردى. اَلار تانگريمىز عيسى باراداقى خوش خابارى اَل يَرْدكى باشغا مِيلْتِرە-دە واغىظ اِتْدِيلِر.

چۈيَلپ اَلدورديلر، ^{۴۰} اَمّا خوداى اوچولنجى گۈن عيسانى دىرلندى. ^{۴۱} اَل عيسانى ھَمْلِرە دَل-دە، دىنگە بىزە گِرَن يالى اِتدى. سِببى خوداى بىزى عيسى حاقدى شاھاتلىق اِتْمِگىمىز اوچىن سايلادى. اَل دىرلِنْدِن سُنْگ، بىز اُنۋىنگ بيلن بيلە ايىدىك و ايچدىك. ^{۴۲} عيسى اُزۋىنىڭ خودايىنگ اِراداسى بيلن دىرليرىنگ ھىم، اَلۋىرىنگ ھىم قاضىسىدىغىنى خالقا واغىظ اِدپ، شاھاتلىق اِتْمِگىمىزى تابشېردى. ^{۴۳} ھىمە پىغامبارلار ھىم عيسى حاقدى شاھاتلىق اِتْدِيلِر. عيسى ايمان گيتىرن ھىر بىر آدامىنگ گۈنەلرېنىنگ اُنۋىنگ آدېنىنگ خاطىرىنا باغىشلانجاقدىغىنى آيتدىلار.

^{۴۴} پُطُرس بو سۈزلى ھىز آيدپ دورقا، اُنى دىنگىلېلرِنْگ ھىمىسېنىنگ اوستۈنە مُقَدّس روح ايندى. ^{۴۵} پُطُرس بيلن بيلە گِلن يھۇدى ايماندارلار مُقَدّس روحۈنگ ناغماتىنىنگ باشغا مِيلْتِرېنگ اوستۈنە-دە اينىنى گِرۈپ گىنگ قالدیلار، ^{۴۶} سِببى اَلارىنگ باشغا دىلېردە كېلپ، خودايى اۋگى بيلن بىگلدشېلرېنى گۈردۈلر.

شۇندا پُطُرس: ^{۴۷} «اِدپل بىزىنگ يالى، بو آداملار ھىم مُقَدّس روحى قابول اِتْدِيلِر. ايندى بولارى تَعْمِيدَلِنْمِگىنى كىم قاداغان اِدپ بىلر؟“ دىيدى. ^{۴۸} اُنسُنْگ پُطُرس اَلارىنگ عيسى مَسِيحىنگ آدى بيلن تَعْمِيدَلِنْمِگىنى تابشېردى. سُنْگرا اَلار پُطُرسدان پَنه بىر نِچە گۈن يانلارېندا قالماغىنى خاھىش اِتْدِيلِر.

پُطُرسىنگ ايماندارلار بَرَن جُغاپلارى

رسوللار و يھۇدىەلى دُغانلار باشغا مِيلْتِرېنگ-دە خودايىنگ خوش خابارىنى قابول اِندىكلرېنى اِشيتدىلر. ^۲ پُطُرس اورشليمە گِلندە، سۈتْلِنْمىلى دىين يھۇدى ايماندارلار اُنۋىنگ بيلن داغۋالاشىپ: ^۳ «سِن سۈتْسيز آداملارېنگقا مېھمان بُلۈپسىنگ، اَلار بيلن بيلە ناھارلانىپسىنگ» دىيدىلر.

^۴ شۇندا پُطُرس باشىندان گِچَن ۋاقانى يَكە-يَكە گۈرۈنگ بَرْمِگە باشلادى: ^۵ «يافا شھرىندە دُغا اِدپ اَتىرقام، مانگا بىر رۈيا آيان بُلدى. مَن يانىما اولى ساچاغا مَنگَرش بىر زادىنگ دُرت بورجوندان آسلىپ، آسماندان پَرە اينىنى گُردوم. ^۶ اُنۋىنگ ايچىنە دىقات بيلن سِر اِدپ گُزْدِن گِچىرىمدە،

^۵ شیللیکده، پطرس زیندانا ساقلا نیاردی، اِما کِلِیسا اُنونگ اوچین خودایا ایخلاص بیلن دُغا اِدیردی.

^۶ هیرودیسینگ اُنی اُرتا چیقار جاق گونونینگ اُنک گیجه سی پطرس ایکی سربازینگ آراسیندا قُشا زینجیر بیلن باغلی یاتیردی. قاراوللار-دا زیندانینگ گیریلین یرنده قاپنینگ آغزیندا ساقچیلیق اِدیردیلر. ^۷ بیردن خودایینگ پریشده سی گرونوپ، زیندانینگ ایچینده نور پارلادی. پریشده پطرسینگ قاپدالینا دورتوپ، اُنی توروزدی-دا: «باسیم، تور!» دیدی. درو پطرسینگ زینجیرلاری اوزولپ، الیندن یره قاچدی. ^۸ پریشده اُنکا: «قوشاغینگی قوشان-دا، کُوشلرینگی گی!» دیدی. اُل شِیله هم اِتدی. پریشده ینه-ده: «دُنونگی گی-ده، مینینگ ایزیم دوش!» دیدی.

^۹ پطرس اُنونگ ایزینا دوشوپ، زینداندان داشاری چیقادی. اِما اُل پریشده نینگ اوستو بیلن بو بُلیان زاتلارینگ حاقیقَاتدیغینی بیلْمَن، گُرونه گرونیدیر گومَن اِدیردی. ^{۱۰} اُلا ر بیرنجی، ایکینجی قاراوللاردان گِچپ، شَهره چیقان دِمیر دروزه یتنلرینده، اُل اُر اُزوندن آچیلدی. اُلا ر داشاری چیقپ، بیر کوچه نینگ بُی بیلن یُردیلر. بیردن پریشده پطرسینگ یانیندان غایپ بُلدی.

^{۱۱} شل وقت پطرس اُزونه گِلپ: «ایندی، حاقیقَاتدانام، خودای اُز پریشده سینی یُلاپ، منی هیرودیسینگ اِلیندن و یهودی خالقینینگ باشیمدان ایندرچک بلا-قاضالاریندان آزاد اِندیگینه آچیق گُر یتیردیم» دیدی.

^{۱۲} پطرس مونگا عاقیل یتیرندن سَنگ، یوحنانینگ اِنسی مریمینگ اُیونه گیتدی. یوحنا مَرُقُس هم دِیِرْدیلر. اُل یرده کَن آدم اویشوپ، دُغا اِدیردیلر. ^{۱۳} پطرس حایاطینگ قاپسینی قاقاندا، قاپینی رودا آدلی بیر خیدماتکر قیز آچماغا گلدی. ^{۱۴} اُل پطرسینگ سِسینی تانیپ، قاپینی آچماغا درک بگنجیندن یانگا ایچری یُتوپ، حایاطینگ قاپسیندا پطرسینگ دوراندیغینی خا بار پردی. ^{۱۵} اُلا ر اُنکا: «سَن عاقیلینگدان آراشیپسینگ» دیدیلر. اِما قیز اُز دینینی توتوپ دورانسَنگ، اُلا ر: «بو پطرسینگ پریشده سیدیر» گومَن اِدیردیلر. ^{۱۶} پطرس بُلسا ایزینی اوزمَن قاپینی قافیاردی. قاپینی آچانلاریندا، اُنی گُروپ حایران قالدیلار. ^{۱۷} پطرس اُلا ر اِلی

^{۲۱} اُلا ردا خودایینگ قودراتی باردی، شُونگ اوچین کَن آدمالار ایمان گِتیرپ، خودایی طارافا گیتدیلر.

^{۲۲} بو حاقداقی خابارلار اورشلیمدکی کِلِیسیا باریپ یتدی. اُلا ر بَرَنابانی انطاکیه یُلا دیلار. ^{۲۳} بَرَنابا گِلنده، خودایینگ مَرِجْمَتینینگ دِلِیلینی گُروپ شاد بُلدی. اُل خودایا تویس یورکدن وفادار بُلماغی هِمْلره ناصیحات اِتدی. ^{۲۴} اُنونگ مُقَدّس روحدان و ایماندان دُلی بیر یاخشی زادا

آدامدیغی اوچین، خاص کَن آدم خودایا ایمان گیتدیلر. ^{۲۵} اُنسَنگ بَرَنابا سولُسی گُرلپ، تارسوسا گیتدی. ^{۲۶} اُنی تاپپ، انطاکیه گیتدی. شیدپ، بَرَنابا بیلن سولُس بیر ییلاپ اُل یردکی کِلِیسالاری بیر یره ییغناپ، کَن آدمالارا تعلیمات بر دیلر. شگِیرتله اولکی گِرک انطاکیه شَهرینده «مسیحیلر» دیلیپ آد بریلدی.

^{۲۷} شل گونلرده اورشلیمدن انطاکیه بیرنجه نبی گلدی. ^{۲۸} اُلا ردان بیرینینگ آدی آگابوسدی. اُل یرندن توروپ، روم امپراطورلیغیندا یامان آچلیغینگ بُلجاقدیغی بارادا مُقَدّس روحونگ اوستو بیلن نبوت اِتدی. بو آچلیق امپراطور کلودیوسینگ زامانیندا بُلوپ گِچدی. ^{۲۹} شندا شگِیرتلرینگ هِمُسی گوپچلرینینگ یتدیگیندن یهودیه لی دُغانلارا کُمک اوچین پول یُلاماغی قارار اِتدیلر. ^{۳۰} اُلا ر شِیله هم اِتدیلر، پولی بَرَنابا و سولُسینگ اوستو بیلن کِلِیسانینگ یاشولیلارینا اِیردیلر.

یعقوب اُلدوریلیر، پطرس زیندانا دوشیر

شل وقتلار هیرودیس پادشاه کِلِیسانینگ کبیر آدمالارینی عاذاپلاپ، اُلا ر اِذیت برمگه باشلادی. ^۲ اُل یوحنانینگ دُغانی یعقوبی قیلیچ بیلن اُلدورتدی. ^۳ اُل مونونگ یهودیلرینگ یورکدن راضیدیغینی گُروپ، سَنگرا پطرس-دا زیندان اِتدی. بو واقا یتیر بایرامی* گونلرینده بُلوپ گِچدی. ^۴ هیرودیس پطرس توتوپ، زیندانا سالاندان سَنگ، هر بیر دُرت سربازدان عیبارت بُلان دُرت دِسه اُنکا قاراول قُیدی. اُنی پَسَح بایرامیندان سَنگرا خالقینگ اُیونه چیقاریپ، حُکوم اِتمک نییتی باردی.

۱۲

* ۳:۱۲ یتیر بایرام - پَسَح بایرامی یا-دا یتیر بایرامی دیمک یعنی یهودیلر مصریلرینگ اِلیندن آزاد بُلوپ چیقان گونی.

باردی. ^۲ بولار خودایا عیبادات ادیپ، آرازا توتیارقالار، مُقَدَّس روح: «بَرَنابا بیلن سولُسی مانگا اُزباشینا قُیونگ، قُی، اُلا ر مَنینگ تابشیران ایشیمی بر جای اِتسینلر» دیدی. ^۳ شیللیکده، اُلا ر آرازا توتوپ، دُغا اِتدیلر و اِلرینی اُلا رینگ اوستونه قُیوپ، بَرَنابا بیلن سولُسی یلا سالدیلار.

قیرس جزیره سینده

^۴ مُقَدَّس روح طارافیندان یلانان بَرَنابا بیلن سولُس سلوکیه بندرینه گلدیلر. اُل یردن هم کشتیلی قیرس جزیره سینده گیتدیلر. ^۵ اُنسنگ سَلامیسه گلیپ، یهودیلرینگ کَنیسه لرینده خودایینگ خوش خابارینی واغیظ اِتدیلر. یوحنا هم اُلا رینگ یانیندا بُلوپ، کُمک بریردی.

^۶ اُلا ر تمام جزیره نی آیلانیپ، پافوسا گلدیلر. اُل یرده باریشوع آدلی بیر یهودی آداما دوش گلدیلر. اُل جادوگر و یالان نیددی. ^۷ باریشوع شُل پیرینگ حاکیمی سرگیوس پاولوس بیلن قاتناشیاردی. سرگیوس پاولوس عاقیلی آدامدی. اُل بَرَنابا بیلن سولُسی چاغیردیپ، اُلا ردان خودایینگ خوش خابارینی اِشیتیمک ایسلیدی. ^۸ اِما باریشوع، بیلکی آدی عَلیما، یعنی جادوگر، بَرَنابا بیلن سولُسا قارشو چیقادی، و حاکیمی ایمان گتیرمکدن یوز اُورتمگه چالیشدی. ^۹ شُندا مُقَدَّس روحدان دُلاَن سولُس، یعنی پولس جادوگرینگ گُز لرینه سِرادیپ: ^{۱۰} «ای شیطان اُغلی! سِن هَمّه دُغرولیغینگ دوشمانیسینگ. سنینگ یورگینگ هر هیللی حیلهدن و یالانچیلیقدان دُلی. خودایینگ حاق یلونی اویتگتمگینگ هاجان پس اِتجک؟ ^{۱۱} ایندی، سِرات، خودایینگ اِلی سانگا قارشیدیر، سِن کُر بُلارسینگ، بَلّی بیر واقعا چنلی گونی گُمرسینگ» دیدی.

شُل وقتینگ اُزونده اُنونگ گُزونی اومور توتوپ، قارانگقیلیق قاپلادی. اُل اُزونی اکیتدیرجک بُلوپ، تَورگینی سِرملپ، آدام گُزَلپ باشلادی. ^{۱۲} حاکیم یوزه چیقان واقانی گُروپ، ایمان گتیردی، سَبّی اُل عیسی حاقینداقی تَعْلیماتا حایران قالدی.

بیلن ییواش بُلماقلارینی ایشارات اِتدی. اُنسنگ خودایینگ اُزونی زینداندان نَهیلی آزاد اِندیگینی اُلا ر گُورونگ بریدی. سُنکرا: «مونئی یعقوبا* و بیلکی دُغانلارا خابار برینگ» دیدی-ده، باشغا یرّه چیقپ گیتدی.

^{۱۸} گون دُغاندا، سربازلارینگ آراسیندا اولی قالماغال توردی. اُلا ر بیر-بیریندن: «پطرُسا نَمه بُلدوقا؟» دیشپ سُرایاردیلار. ^{۱۹} هیرودیس پطرُسی آغترادی. اِما اُنئی تاپمانسنگ، قاراوللاری سُرغا چکپ، اُلا ری اُلدورمگی تابشیردی. شُندان سُنک هیرودیس یهودیه دن قیصریه گیدیپ، شُل یرده قالدی.

هیرودیس پادشاهینگ اُلومی

^{۲۰} هیرودیس صور و صیدون خالقینا قاتی غاضابلانیردی. اُلا ر هم بیرلشپ، هیرودیسینگ یانینا گلدیلر-ده، پادشاهینگ باش خیدماتگری بلاستوسی اُز طارافلارینا چکپ، یاراشیق دیلدیلر. سَبّی اُلا رینگ یوردی هیرودیس پادشاهینگ یوردوندان ایسمیت آیلادی.

^{۲۱} اینه، بِلن گون هیرودیس پادشاهلیق لِباسینی گپیپ، تاختیندا اُتوردی و خالقا یوزلنپ، سُر سُرلیدی. ^{۲۲} خالق هم: «بو اینسان سِسی دَل-ده، بیر خودایینگ سِسیدیر!» دِیپ قیغیریشدیلار. ^{۲۳} دِرّو خودایینگ بیر پریشده سی هیرودیس جِزالاندیردی، سَبّی اُل خودایی بیکلندیرمندی. شیدپ، اُنونگ اِندام-جانی قورچوقلاپ اُلدی.

^{۲۴} خودایینگ خوش خاباری بُلسا باردیقچا آرْتپ، ایماندارلارینگ سانی هر گون آرتیاردی.

^{۲۵} بَرَنابا بیلن سولُس هم اُز لرینه تابشیریلان خیدماتی یرینه یتیرپ، اورشلیمدن ایزینا دُلانیدیلار. اُلا ر اُز لری بیلن بیله یوحنانینگ بیلکی آدی مَرُفسی هم آلیپ قایتیدیلار.

بَرَنابا و سولُس اِیرلیر

انطاکیه دَکی کَلیسادا نِیلر و مُعَلّمِلر باردی. **۱۳** اُلا ر بَرَنابا، شمعون لاقابی نِیجر، قیروانلی لُکیوس، حُکومدار هیرودیس بیلن بیله اُسَن مَناجِم و سولُس

أُزونه تابشیریلان ایشی تاماملامازدان اُنگ: "سِیز مِنی مسیح حاساپلایارسینگیزمی؟ یُق، مَن مسیح دَل. اَل مِندِن سُنْگرا گِلِر. مَن اُنونگ کُوشینینگ باغینی چُزمگه-ده میناسیپ دلدیرین" دیدی.

۲۶ «ای دُغانلار، ابراهیمینگ نسللری! ای خودایا عیبادات اِدین باشغا میلّتلر! نجات برینیمیز باراداقی بو خابار بیزه بریلدی. ۲۷ اورشلیمینگ ایلاتی و اَلارینگ باشلیقلاری عیسائی تانیمان، اُنی اَلومه مَحکوم اِتدیلر. شیدپ، اَلار اُولقی پیغامبارلارینگ ایدانلارینی یرینه پتیردیلر. بیتِمک بیلن اَلار سَبّت گونی اُقیلیان پیغامبارلارینگ سُرلرینه گُره حَرِکت اِتدیلر. ۲۸ اَلوم جِزاسینا لایق هیچ بیر سَبّ تاپماسالار-دا، پیلائُسدان اُنونگ اَلدوریلیمگینی طالاب اِتدیلر. ۲۹ اَل حاقدا یازیلانلارینگ بارینی برجای اِندلریندن سُنْگ بُلْسا، اُنی صلیبدن دوشورپ، بیر قایردا قُیدولار. ۳۰ اِمّا خودای اُنی اَلومدن دیرلندی. ۳۱ بیرنچه گونلپ عیسی اُزی بیلن جلیلدن اورشلیمه گِیلنره گُروندی. بو آداملار ایندی اسرائیل خالقینا اَل حاقدا شاهاتلیق اِدرلر.

۳۲-۳۳ «بیز حَضیر سِیزه خوش خاباری اعلان اِدریس: خودای عیسائی اَلومدن دیرلپ، اُز فرزندلری بُلان بیزینگ اوچین آتا-بابالاریمیزا برن واعداسینی برجای اِتدی. بو حاقدا زبورینگ ایکینجی بُلومینده شِیله یازیلان:

سِن مِنینگ اُغلومسینگ،
بو گون مَن سانگا آتا بُلدوم.

۳۴ عیسانینگ اَلومدن دیرلیشی و اصلا چوریمزلیگی حاقیندا خودای شِیله دیدی:

داوودا واعدا برن خاطرچمیلیگیم
و مُقَدّس برکتلریم بیلن سِیزی هِم بررین.
۳۵ زبورینگ باشغا بُلومینده شِیله یازیلان:

سِن مُقَدّسینگ قایردا چوریمگه یُل برمرسینگ.

پولس پیسیدیه دَکی انطاکیه شَهرینده

۱۳ پولس و اُنونگ یُلداشلاری پافوسدان کِشتیه مینپ، پامفیلیه دَکی پرجه شَهرینه گلدیلر. شُل پرده یوحنا اَلاردان آیریلیپ، اورشلیمه دُلدندی. ۱۴ اَلار بُلْسا پرجه دن یللارینی دُوام اِتدیرپ، پیسیدیه دَکی انطاکیه شَهرینه گلدیلر. سَبّت گونی کَنیسه گلیپ، اَل پرده اُتوردیلار. ۱۵ ثورات بیلن پیغامبارلارینگ یازغیلاریندان اُقیلاندان سُنْگ، کَنیسه نینگ باشلیقلاری: «دُغانلار، خالقا نَمه واغظینگیز بار بُلْسا آیدینگ، باش اوستونه!» دَیپ، اَلاری چاغیرتدیلار.

۱۶ شِیللیکده، پولس یریندن توروپ، اَلارا الی بیلن یوواش بُلماقلارینی ایشارات اِتدی. سُنْگرا اَل سُزه باشلادی: «ای اسرائیللار و خودایا عیبادات اِدین باشغا خالقلار، مانگا قولاق آسینگ! ۱۷ اینه، اسرائیل خالقینینگ خودایی بیزینگ آتا-بابالاریمیزی سایلادی. اَلار مِصرده یاشان زاماندا خودای اَلاردان بَیک بیر خالق یاراتدی. سُنْگرا بَیک قودراتی بیلن اَلاری مِصردن آلپ چِقدی. ۱۸ قیرق بیلینگ دُوامیندا خودای اَلارینگ بیابانداقی اِدن ایشلرینه جیدادی. ۱۹ کنعان یوردوندا یاشایان یدّی طایفانی قیرپ، یورتلارینی اَلارا میراث بردی. ۲۰ بولارینگ هِمّسی دُرت یوز اِلّی ییل مِرنه دُوام اِتدی.

«موندان سُنْگ خودای اَلارا سموئیل پیغامبارینگ زامانا چَئلی قاضیلار بردی. ۲۱ اُنسُنْگ اسرائیل خالق پادشاه طالاب اِتدی. خودای اَلارا قیس اُغلی شائولی پادشاه اِدیپ بردی. بنیامین طایفاسیندان بُلان شائول قیرق ییل حُکوم سوردی. ۲۲ خودای شائولی تاختدان دوشورندن سُنْگ بُلْسا، اَلارا داوودی پادشاه اِتدی و اَل حاقدا شاهاتلیق اِدیپ: «گُونومدن توریان بیر آدمی، یسانینگ اُغلی داوودی تاپدیم. اَل مِنینگ هِمّه ایسلِگیمی برجای اِدر» دیدی.

۲۳ «شِیللیکده، خودای اُز برن واعداسینا گُره، داوودینگ نسلیندن عیسائی اسرائیل خالقینا نجات برینچی اِدیپ ایردی. ۲۴ عیسی گِلْمُزدن اُنْگ بُلْسا یحیی تامام اسرائیل خالقینا توبا اِتمگی و تَعْمیدلنمگی واغیظ اِتدی. ۲۵ یحیی

پرینگ آنگری طارافینا چنلی نجات یرمک اوچین،
سینی میلّتره نور ائدیم.»

۴۸ میلّتر مونی ایشیدنلرینده شاتلانیپ، خودایینگ سزونه
اولی حُرمت قُیدولار. شیللیکده، ایدی یاشایش اوچین
سایلانانلارینگ همّسی ایمان گتیردیلر.

۴۹ بو خوش خابار یوردونگ همّه یرینه یایردی.
۵۰ اِما یهودیلر شهرینگ اولی مرتبه‌لی دیندار آیالارینی
و آد-آبرایی اریکلرینی پولس بیلن برنابانینگ قارشیسینا
قهارلانیدریلار. شیللیکده، اُلاری آزارلاپ، اُز یورتلاریندان
قُوپ چیقاردیلار. ۵۱ بو ایکی رسول بُلسا اُلارا قارشیلیق
حکمونده، آیقلاربینگ ترونی قاقپ، قونیه شهرینه گتیدیلر.
۵۲ اِما انطاکیه‌دکی شگیرتیر بُلسا شاتلیقدان و مُقادّس
روحدان دُلدولار.

پولس بیلن برنابا قونیه‌ده

پولس بیلن برنابا قونیه شهرینده هم عادات
بُلشی یالی یهودیلرینگ کَنیسه‌سینه باردیلار.
۱۴ اُل یرده اُلار شیلّه بیر گوپچلی واغیظ اِندلری اوچین، کَن
سانلی یهودیلر و باشغا میلّتر ایمان گتیردیلر. ۲ اِما ایمان
گتیرمَدیک یهودیلر باشغا میلّتری بو ایکی رسولینگ اوستونه
آزدیریپ، ایماندارلارا قارشى اُلارینگ فیکرینی زهرلیدیلر.
۳ پولس بیلن برنابا بو یرده اوزاق وقت قالپ، تانگری
عیسی حاقدا باتیرلیق بیلن واغیظ ائدیلر. تانگری عیسی هم
اُلارا مُعْجَزه‌لر و علاماتلار گُزگُرمک باشارجاغینی یرپ، اُز
مرحمتی باراداقی خاباری اُلارینگ اوستو بیلن تاصدیقلادی.
۴ شهرینگ خالق ایگه بُلوندی. اُلارینگ بیر بُلگی
یهودیلرینگ، بیر بُلگی-ده رسوللارینگ طارافینا گچدی.
۵ شوندان سَنگ یهودیلر و باشغا میلّتر اُزربینگ باشلیقلاری
بیلن بیرلیکده رسوللارینگ اوستونه دُپولپ، اُلاری
داسلاجاق بُلدولار. ۶ رسوللار موندان خابارلی بُلانسنگلار،
لیکاونیه‌نینگ لستره، دربه شهرلرینه و اُلارینگ داش-تُورگینه
قاچدیلار. ۷ اُل یرلرده-ده خوش خاباری واغیظ ائدیلر.

۳۶ «داوود باباتدا آیتساق، اُل اُز وقتیندا خودایینگ
ماقصادی اوچین خیدمات ائدی. اُل دونیه‌دن اُتوپ،
آتا-بابالارینینگ یانیندا جایلاندى. اُنونگ جسدی
چویرپ گتیدی. ۳۷ اِما خودایینگ دیرلدنی چویرمَدی.
۳۸-۳۹ شُونونگ اوچین هم، ای عزیزلر، شونی بیلپ قُونونگ:
بیز سیزه گونهلرینگ عیسانینگ اوستو بیلن باغیشلانیاندیغینی
اِعلان اِدریس. عیسی ایمان گتیرن هر بیر آدام اُنونگ اوستو
بیلن آقلانیار. بو موسانینگ شریغاتینا گُره مومکین دلدی.
۴۰ اِندی خاباردار بُلونگ، پیغامبارلارینگ بو آیدانلاری
باشینگیزا گلمسین:

۴۱ سِرادیینگ، ای ماسغارا اِدینچیلر،

حایرانا قالپ، هَلک بُلونگ!

سزینگ زامانینگیزدا مَن شیلّه بیر ایش اِدرین،

اُنی سیزه بیرى بیان اِتسه آصلا اینانمارسینگیز.»

۴۲ پولس بیلن برنابا یهودیلرینگ کَنیسه‌سیندن چیقپ
باریارقالار، خالق گِلجک سَبّت گونی-ده بو زاتلار حاقیندا
گورونگ برمکلرینی اُلاردان خایش ائدی. ۴۳ کَنیسه‌دکی
خالق گیدندن سَنگ، یهودیلرینگ و یهودی دینی قبول
اِندلرینگ کَنسی پولس بیلن برنابانینگ ایزینا دوشدولر.
پولس بیلن برنابا اُلارا همیشه خودایینگ مرحمتی بیلن
یاشاماقلارینی ناصیحات ائدیلر.

۴۴ گِلجک سَبّت گونی بُلسا خوش خاباری دینگلمک
اوچین همّه شهر دین یالی ییغاندی. ۴۵ شونچا کَن
جماغاتى گُروپ، یهودیلری باخیلچیلیق دُلوپ آلدی. اُلار
پولسینگ آیدان زاتلارینا قارشى چیقپ، اُنکا سودیلر.
۴۶ پولس بیلن برنابا هم باتیرلیق بیلن شیلّه دیدیلر:
«خودایینگ خوش خاباری اُول سیزه واغیظ اِدیلمیدی.
اِما سیز اُنی رد ائدینگیز! بو بُلسا سزینگ ایدی یاشایشا
میناسپ دلدیگینگیزی بَلی اِدر. شُونونگ اوچین بیز باشغا
میلّتره یوزلنیریس. ۴۷ چونکی خودای بیزه شیلّه تابشیریق
بردی:

پولس بیلن برنابا لیسترده و دریده

۸ لیسترده آیاقلاری فلیج بیر آدم یاشایاردی. آل غومرئی فلیجی و هیچ وقت یُرمندی. ۹ بو آدم پولسینگ گورونگینی دینگلپ اُتیردی. پولس هم اُنکا دیقاتلی سِرادپ، اُنونگ شفا برچگینه ایمانینگ باردیغینی گُردی. ۱۰ شُندا پولس قاتی سس بیلن: «پرینگن تور!» دیدی. آل هم تاوسوب توردی-دا، یُریپ باشلادی.

۱۱ جماعات پولسینگ اِدن ایشینی گُروپ، لیکاونیه دیلینده: «خودایلار اینسان صورتیندا بیزینگ یانیمیزا اینپیدیرلر!» دیپ قیغیریشدیلار. ۱۲ برنابانی «زئوس»، پولسی بلسا، اساسی سُرلپ باشاران اوچین «هرمس» دیپ آدلاندیردیلار. ۱۳ زئوسینگ بُتخاناسی شهرینگ داشیندا پرلشیردی. زئوس کاهینسی بُونونا گول چمنلری گیدیریلن سیغیرلاری شهر دروزه لرینینگ آغزینا گتیرپ، خالق بیلن بیرلیکده قربانلیق برچک بُلدی.

۱۴ اِما رسوللار، برنابا بیلن پولس مونى ایشیدپ، یاقالارینی بیرتپ، خالقینگ اُرتاسینا باسیم گیردیلر. اُلا قاتی سس بیلن: ۱۵ «آداملار! نَمه اوچین بيله اَدیرسینگیز؟ بیز هم سیزه منگِش اینساندیریس. سیزه خوش خابار آلپ گلدیک. ایندی بو بُش زاتلاردان اِل چکینگ-ده، پری، آسمانی، دریانی و اُلارینگ ایچیندکی همّه زاتلاری یارادان دیری خودایا طاراف دُلانینگ. ۱۶ گچن زاماندا خودای همّه خالقلارا اُز یللارینا گُره یُریمگه اِجازا بردی. ۱۷ اِما، آل اُزونینگ باردیغینی هیچ هاچان دِلیسز قُیمایار. سِرادینگ! سیزه یاخشیلیق اِدپ، آسماندان یاغین یاغدییار، فصلیندا حاصل بریر، قارنینگیزی کیمسز دُروپ، یورکلرینگیزی شاتلیقدان دُلدوریار» دیدیلر. ۱۸ بو سُرلر بیلن اُلا خالق اُزلرینه قربانلیق هُدرلِمکدن زُردان دَندیردیلر.

۱۹ اِما انطاکیه دِن و قونیه دِن گِلن یهودیلر خالق اُزدیرپ، پولسی داشلادیلار و اُلندیر دیپ گومَن اِدپ، اُنی شهر دِن سویرپ چیقاردیلار. ۲۰ اِما شَگیرتلر داشینا اویشنلرینده، پولس پریندن توروپ، شهره قایتدی. اِرتسی گون آل برنابا بیلن دربه طارافا یُلا دوشدی.

پولس و برنابا انطاکیه دُلانپ گلدیلر

۲۱ دریده اُلا خوش خاباری واغیظ اِدپ، کَن شَگیرت ییغنادیلار. سُنْگرا لیستره، قونیه و انطاکیه دُلانپ گلدیلر. ۲۲ اُلا شَگیرتلری قوواتلاندیردیلار و اُلا ایماندا قایم دورماغی ناصیحاتلاپ: «خوداینگ پادیشاهلیغینا گیرمگیمیز اوچین، بیزینگ کَن قینچیلیقلاری باشدان گچیرمگیمیز گِرک» دیردیلر. ۲۳ پولس بیلن برنابا هر بیر کلیسا اوچین یاشولیلار بلدیلر. سُنْگرا دُعا اِدپ، آرازا توتوب بو یاشولیلاری اُزلرینینگ ایمان گتیرن خوداینا تابشیردیلار.

۲۴ اُنسنگ پیسیدیه نینگ ایچیندن گچپ، پامفیلیه گلدیلر. ۲۵ پرجه شهرینده عیسی حاقیندا واغیظ اِدنلریندن سُنْگ، اَتالیه گیتدیلر. ۲۶ آل یردن هم اُلا کشتیلی انطاکیه دُلانپ گلدیلر. پولس بیلن برنابا بو شهرده اُزلرینی خوداینگ مَرَحْمَتینه تابشیرپ، اِدیل شو یردن ایندی تاماملان ایشلرینی یرنه پتیرمگه اوغراپدیلار. ۲۷ انطاکیه گیلنلریندن سُنْگ، رسوللار ایماندارلاری بیر یره چاغیرپ، اُلا خوداینگ اُزلرینینگ اوستو بیلن همّه بیتیرن ایشلرینی و یهودی دَزلرینینگ ایمان گتیرمگی اوچین، اُنونگ اُچان قاپی بارادا گورونگ بردیلر. ۲۸ رسوللار اوزاق و اقلاپ شَگیرتلر بیلن بيله بُلدولار.

اورشلیم دَکی ماصلاحات

یهودیهدن بیرنچه آدم انطاکیه گلیپ، ۱۵ دُغانلار: «موسانینگ شریغاتینا گُره سوننلیمسینگیز، نجات تاپپ بیلیمسینگیز» دیپ اوردیردیلر. ۲ پولس بیلن برنابا بو آداملار بیلن کَن چکلشپ جلدلشدیلر. اُنسنگ بو مِسلنی چُزوک اوچین، بیلکی دُغانلارینگ بیرنچسی بیلن بیرلیکده، پولس بیلن برنابا اورشلیم دَکی رسوللارینگ و یاشولیلارینگ یانینا گیتملی دین قارار گلیندی. ۳ کلیسا اُلاری یُلا سالیپ اوغراتدی. اُلا فینقیه نینگ و سامره نینگ ایچیندن گچپ، باشغا میلّتلرینگ-ده خودایی قبول اِندیکلری بارادا گورونگ بردیلر. بو خابار همّه ایماندارلارا اولی شاتلیق گتیردی.

۴ اورشلیمه گیلنلرینده بلسا، رسوللار و یاشولیلار و همّه کلیسا اُلاری قیزقین قارشیلادی. پولس بیلن برنابا خوداینگ

أُنَى تَزَهْدِن سَلارِين.

^{۱۷} شیدپ، آمان قالانلار خودایی اغتارسین،
مانگا باغلی هَمّه میلتلر خودایی گُزلین.
مونی بو زاتلاری اِدین خودای آیدیاندر،
^{۱۸} بولار قادیمدان معلیمدیر.

^{۱۹} «شونگ اوچین هم خودایی قبول اِدین باشغا میلتلره
قینچیلیق دُرتملی دل دین قارار گلدیم. ^{۲۰} قیتام، اُلا نامه
یازپ، شیهل آیدایلینگ: «تُتلارا هُدرلین قربانلیق اِتینی
ایمکدن، زینادان، داماغی چالینمادیق حایوانینگ اِتیندن
و قانیندان داش دورونگ». ^{۲۱} چونکی موسانینگ شریغاتی
قادیم زاماندان بری هر بیر شهرده واغیظ اِدیله، هر سَبّت
گونى کَنیسه لَرده اُقیلار.»

بو نامه باشغا میلتلردن بُلان ایماندارلارا

^{۲۲} سَنگَر رسوللار و یاشولیلار تامام کلیسا بیلن بیرلیکده
بیرنجه آدمی سایلاپ، اُلاری پولس هم-ده برنابا بیلن
انطاکیه ایبرمک قارارینا گلدیلر. اُلا ایکی آدمی، برسابا
لاقابى یهودانی و سیلاسی سایلا دیلار، اُلارینگ ایکسی-ده
دُغانلارینگ آراسیندا یُلباشچیدیلار. ^{۲۳} اِلرینه شو نامه نی
برپ:

«سزینگ دُغانلارینگیز بُلان بیز رسوللار و یاشولیلار
انطاکیه ده، سوریه ده، کیلیکیه ده یاشایان یهودی دل
ایمانلی دُغانلارا سلام یُلا یاریس.

^{۲۴} «بیزینگ اِشیدیشیمیزه گُره، آرامیزدان کبیرلری
بارپ، اُز سُولری بیلن سیزی قُرُق سالیپ، فیکرینگیزی
بولاشدیریدیلار. اِما اُلاری بیز ایبرمدیک. ^{۲۵} شونگ
اوچین هم آرامیزدان بیرنجه آدمی سایلاپ، اُلاری
عزیز دُستلاریمیز برنابا و پولس بیلن بیله سزینگ
یانینگیزا یُلاماغی بیر آغیزدان قارار اِتدیک. ^{۲۶} بولار
تانگیمیز عیسی مسیحه قولوق اِتمک اوچین جانینی
اُرتا قُیان آداملاردیر. ^{۲۷} شیللیکده، بیز یهودا بیلن
سیلاسی یُلا یاریس، اُلا بیزینگ یازانلاریمیزی دیل

اُزلرینگ اوستو بیلن بیتین هَمّه ایشلرینی کلیسالارا
گورونگ بریدیلر. ^۵ اِما فریسیلردن ایمان گتیرنلرینگ کبیری
آیاغا قالپ: «باشغا میلتلردن بُلانلاری سونتملی و اُلا
موسانینگ شریغاتی پرچای اِتمگی تابشیرمالی» دیدیلر.

^۶ اُنسنگ رسوللار و یاشولیلار بو مسئله بارادا
ماصلاحتلا شماغا بیغاندیلار. ^۷ بیغناقدان گورونگ اوزاغا
چکسنگ، پطرس یریدن توروپ، اُلا شیهل دیدی:
«دُغانلار! اُزونگیز بیلینسینگیز، باشغا میلتلره خوش خاباری
واغیظ اِتمگیم اوچین، بیرنجه وقت موندان اُنک خودای
آرانگیزدان منی سایلادی. اُل میلتلرینگ بو خوش خاباری
اِشیدپ، ایمان گتیرمگی اوچین شیهل اِتدی. ^۸ هر بیر
ایسانینگ یورگینی بیلن خودای بیزه برن مُقادس روحونی
باشغا میلتلره هم بردی. شونگ اوستو بیلن اُلاری قبول
اِندینگینی تاصدیقلادی. ^۹ خودای اُلارینگ ایمانینگ
اوستو بیلن یورکلرینی پکلدی. شیدپ، خودای بیزینگ
بیلن باشغا میلتلرینگ آراسیندا قارقى یُق اِتدی. ^{۱۰} بیله
بُلسا، نَمّه اوچین آتا-بابالاریمیزینگ و اُزومیزینگ گُترپ
بیلمدیک یوغیمیزی شگرتلرینگ یُونونا سالیانگیز؟ خودایی
ایمتحانلاجاق بُلیارسینگیزی؟ ^{۱۱} یُق! بیز اُزومیزینگ هم،
اُلارینگ هم تانگیمیز عیسانینگ مَرَحمتی بیلن نجات
تاپان دیغیمیزا اینا یاریس.»

^{۱۲} اُنسنگ هَملر سَسیز بُلوپ، پولس بیلن برنابانی
دینگلدیلر. اُلا خودایینگ اُزلرینگ اوستو بیلن باشغا میلتلره
گُرکزن اولی عالاماتلارینی و مُعجزه لَرینی گورونگ بریدیلر.
^{۱۳} اُلا گورونگلرینی قوتارانندان سَنگ، یعقوب سُرّه باشلاپ،
شیهل دیدی: «دُغانلار، مانگا قولاق آسینگ! ^{۱۴} اینه،
شمعون* بیزه خودایینگ اُوالدان باشغا میلتلره نَهیلی ناظار
سالان دیغینی و اُلارینگ آراسیندان اُزونه بیر خالق سایلاپ
اَلان دیغینی دوشوندیرپ بردی. ^{۱۵} پیغامبارلارینگ سُولری-ده
بو آیدیلانلار بیلن دُغری گَلیر. اینه، اُندا شیهل یازیلان:

^{۱۶} موندان سَنگ من دُلا نیپ گَلپ،
داوودینگ یقیلان چادیرینی دیکلدیرین.
ویران بُلان یرلرینی بَجریپ،

* ۱۴:۱۵ شمعون - بو پطرسینگ بیلکی آدی.

اوستو بیلین تاصدیقلارلار. ^{۲۸} بیز مُقَدِّس روح و واجیب زادلاردان باشغا هیچ بیر زادی سیزینگ اوستونگیره یوکلملی دلدیگینی دُغری بیلدیک: ^{۲۹} بُتلارا هُدورلین قربانلیق ایتینی اییمکدن، زینادان، داماغی چالینمادیق حیوانینگ ایتیندن و قانیندان داش دورونگ. شولاردان ساقلانسانگیز، یاخشی ایش ادرسینگیز. خوش، ساغ-سالامات بُلونگ.»

^{۳۰} شیللیکده، اَلار یُلا دوشدولر. انطاکیه گلیپ، ایماندارلاری اویشوردیلر-ده، نامه نی قوشوردیلار. ^{۳۱} ایماندارلار نامه داقی قوواتلاندیریجی خاباری اُقیپ، شاد بُلدولار. ^{۳۲} یهودا بیلین سیلاس نیدیلر. اَلار دُغانلارا کَن ناصیحات اِدپ، اَلارینگ ایمانی قایملا دیلار. ^{۳۳} بیرنجه وقت اُل یرده بُلانلاریندان سُنْگرا، دُغانلار اَلاری رسوللارینگ یانینا ساغ-سالامات اوغرا دیپ گِیردیلر. ^{۳۴} پولس و بَرَنابا هِم انطاکیه ده قالدیلار. ^{۳۵} اَلار باشغالار بیلین بیرلیکده تَعْلیم بِرپ، خوش خاباری اعلان ایتدیلر.

پولس بَرَنابادان آیریلار

^{۳۶} بیرنجه گوندن سُنْگ پولس بَرَنابا: «ایندی خوش خاباری اعلان اِدن شَهْرلریمزه دُلانپ بارایی، اُل یردکی دُغانلاریمیزی گُرُپ، یاغدا یلارینی سُرایی» دیدی. ^{۳۷} یوحنا دیلیپ آدلاندیریلان مَرُقس-دا بَرَنابا اُزلی بیلین اَکِیْمک ایسلیردی. ^{۳۸} اِمّا پولس اُزلینی پامفیلیه ده تَرک اِدپ، خوداینگ خیدماتینی آخیرینا چنلی بیله دُوام اِتمَدیک مَرُقس اَکِیْمگی دُغری بیلمدی. ^{۳۹} شیللیکده، آرالاریندا اُنْگوشماسیزلیق دُرُپ، اَلار بیر-بیرلریندن آیریلدیلار. بَرَنابا یانینا مَرُقس اَلپ، کِشتی بیلین قِرسه گِیتدی. ^{۴۰} پولس بُلْسا سیلاسی سایلادی، ایماندارلار اَلاری خوداینگ مَرُحْمَتینه تابشیرانلاریندان سُنْگرا، اَلار یُلا دوشدولر. ^{۴۱} اَلار سوریه و کیلیکیه آیلانپ، کیلیسالاری قایملا دیلار.

تیموتاوس پولس بیلین سیلاسا قُشولار

۱۶ پولس دربه و لَستره شَهْرلرینه گِلدی. لَستره ده تیموتاوس اَدلی عیسانینگ بیر شَگیردی باردی. اُنونگ اِنسی ایمانلی یهودیدی، آتاسی بُلْسا یونانیدی. ^۲ لَستره دکی و قونیه دکی دُغانلار اُل بارادا قاوی سُرلر آیدیار دیلار. ^۳ پولس تیموتاوسی اُزی بیلین اَکِیْمک ایسلیردی. سُنْگ اوجین اُنی سَوْت ایتدیردی، سَبْبی اُل یرده یاشایان یهودیلرینگ هِمّسی تیموتاوسینگ آتاسینینگ یونانیدیغینی بیلیردیلر.

^۴ اَلار شَهْرلرینگ ایچیندن گِچپ، اُل یردکی ایماندارلارا اورشلیم دکی رسوللار و یاشولیلار طارافیندان قبول اِدیلن قارارلارا ایزینا دوشمَکلیگی تابشیر یاردیلار. ^۵ شیللیکده، دُغانلارینگ ایمانی خاص-دا قایملا نیپ، اَلارینگ سانی هِر گون آرتیاردی.

مَقْدُونیه لی بارادا پولسه گُرْن رویا

^۶ مُقَدِّس روح طارافیندان خوداینگ سُرُونی آسیا و لایاتینا واغیظ اِتمَکلیگی ساقلانان سُنْگ، پولس سُنْدا فریجیه و غَلَطِیه اولکسیندن گِچدیلر. ^۷ اَلار میسیه سِرْجَدینه گِلپ، بیطینییه و لایاتینا گِیرمکچی بُلدولار. اِمّا عیسانینگ روحی اَلارا اِجازا بِرمدی. ^۸ اُنْسَنگ میسیه نینگ اوستو بیلین تروآسا گیتدیلر.

^۹ شُل گِیجه پولس بیر رویا گُردی. مَقْدُونیه لی بیر آدام اُنونگ قارشیسیندا دوروپ: «مَقْدُونیه گل، بیزه کُْمک اِت!» دیپ یالباردی. ^{۱۰} پولس بو رویانی گُرْنسَنگ، خودای بیزی اَلارا خوش خاباری واغیظ اِتمَگه چاغیرار دِین نَتیجَه یِتپ، بیز دُرُو مَقْدُونیه طاراف یُلا دوشدوک.

لیدییه ایمان گِیتیر

^{۱۱} شیللیکده، تروآسدان کِشتی بیلین دُغری ساموتراکیا، اِرتسی هِم نیاپولیسه گیتدیک. ^{۱۲} اُل یردن-ده مَقْدُونیه نینگ مُهْم و لایاتیندا یرلشِن فیلیپی شَهْرینه گلدیک. بو شَهْر روما باغلیدی. بیز نَجه گونَلپ اُل یرده قالدیق.

۲۴ اُل ھِم شیلہ تابشیریق آلانسنگ، اُلاری زیندانینگ ایچکی بُلومینه سالیپ، آياقلارینا یُغین تاختا باغلادیلار.

۲۵ یاریگیجنگ تۈرگی پولس بیلن سیلاس دُعا اِدیپ، خودایا اۈگۈلی آیدیمارلار آیدیاردیلار، زیندانیلار ھِم اُلاری دینگلیردی. ۲۶ بیردن گویچلی پرتیرمه بُلدی، زیندانینگ دویبی سارسیپ، ھِم قاپیلار بیردن آچیلدی، ھَمْلَرینگ زینجیرلاری اوزولدی. ۲۷ اوقودان اُیانان زیندانان زیندانینگ قاپیلارینینگ آچقیدیغینی گُردی. اُل زیندانیلار قاچاندیر گۈمن اِدیپ، اُزونی اُلدورجک بُلۈپ، قیلیجینی چیقاردی. ۲۸ اِما پولس قاتی سِس بیلن: «ساقلان! جانینگا قاصد اِتمه، بیزینگ ھَمْمیز شو یرده!» دِیپ قیغیردی.

۲۹ باش گُرگچی چیراغ گیتیردیپ، ایچری تیز گیردی. اُل تیتیرپ باریپ، پولس بیلن سیلاسینگ آياغینا ییقیلدی. ۳۰ اُلاری داشاری چیقاریپ: «آقارلار! مَن نجات تاپماق اوچین نَمه اِتملی؟» دِیپ سُرادی. ۳۱ اُلار ھِم: «تانگرمیز عیسی ایمان گتیر، اُزۈنگ-ده، ھِمه اُی-ایچرینگ-ده نجات تاپارلار» دیدیلر. ۳۲ سُنْگرا اُلار زیندانان و اُنۈنگ اُی-ایچرسینه خوش خاباری اعلان اِتدیلر. ۳۳ شُل گِیجَه نینگ اُزۈنده زیندانان اُلاری بیر چته چیقاریپ، یارالارینی یوودی. سُنْگرا شو وقت اُل اُی-ایچرسیندَکیلر بیلن بیله تَعْمیدلَندی. ۳۴ اُنْسُنگ اُلاری اُیۈنه سالیپ، اُولرینه ساجاق یازدی. اُل تامام اُی-ایچرسی بیلن بیرلیکده خودایا ایمان گتیرندِیگینه بَگندی.

۳۵ اِرتسی دانگ آتاندا، حاکیملر اُر قولۇقچیلارینی ایریپ: «شُل آدمالاری بُشات» دیدیلر. ۳۶ زیندانان ھِم بو خاباری پولسه پتیرپ: «حاکیملر سیزه گیدیرینگ دِیپ خابار یُلَپدیلر. ایندی سیز گیدپ بیلرسینگیز. ساغ-آمان بارینگ» دیدی. ۳۷ اِما پولس اُلارا: «روم میلّیتیمیزه باقمازدان، بیزی خالقینگ اُۈونده دِلِلسیز پَنجَدیلر، زیندانا زینگدیلار. نَمه اوچین ایندی بیزی اُغرینچا بُشادیپ گِیجَرچک بُلارلار؟ بو بُلماز! قُی، بیزی زینداندان اُزلری گِلپ چیقارسینلار» دیدی.

۳۸ قولۇقچیلار ھِم بو سُرلری حاکیملره پتیردیلر. حاکیملر پولس بیلن سیلاسینگ روم میلّیتیدِیگینی اِشیدپ، قاتی قُرْقا دوشدولر. ۳۹ حاکیملر گِلپ، اُلاردان باغیشلامالارینی

۱۳ سَبْت گۈنی بیز شَھردن آرنّا کِنارینا چیقادیق. اُل یرده عیبادات اِدیلن پَرینگ باردیغینی بیلیردیک. اُنْسُنگ اُل یرده ییغنانان آیلالار بیلن اُتورپ، اُلارا گۈزۈنگ بَرْمَگه باشلادیق. ۱۴ بیزی دینگلپ اُتورانلارینگ آراسیندا لیدییه اَدلی بیر سۇداگر آيال ھِم باردی. اُل تیاتیرا شَھریندن بُلۈپ، ارغوان پارچالار ساتیاردی. بو آيال خودایا عیبادات اِدیردی. پولسینگ سُرلرینه قولاق آسماق اوچین، خودای اُنۈنگ یورگینی آچدی. ۱۵ لیدییه ھِمه اُی-ایچرسی بیلن تَعْمیدلَندن سُنْگرا بیزی اُیۈنه چاغیرپ: «مَنی خودایا صادیق سایان بُلسانگیز، گِلینگ-ده، اُیۈمده قالینگ» دِیپ یالبارپ، بیزی راضیلا دی.

پولس بیلن سیلاس زینداندان

۱۶ بیر گۈن عیبادات اِدیلن یرہ باریارقاق، فال اغتاریانچیلیق روحی اِلَن بیر قیرناق دوش گلدیک. بو قیز فال اَتماقلیق بیلن آقارلارینا کَن پول قازانیپ پَریدی. ۱۷ اُل پولسینگ و بیزینگ ایزیمیزا دوشۈپ: «بو آدمالار اینگ بیک خودایینگ بَندهلریدیر. اُلار سیزه نجات تاپماغینگ یُلۈنی واغیظ اِدیِرلر» دِیپ قیغیراردی. ۱۸ اُل بیرنچہ گۈنلپ شیلہ دِیپ قیغیرماغینی دُوام اِتدی. آخیری پولس بیزار بُلۈپ، ایزینا اُورولپ، جینا: «عیسی مسیحینگ آدیندان اِمر اِدرین: بو قیزینگ ایچیندن چیق!» دیدی. جین شُل واقیتینگ اُزۈنده قیزدان چیقادی.

۱۹ اُنۈنگ آقارلاری قازانچ اومیدلارینینگ اِلدن گیدینینی گُرۈپ، پولس بیلن سیلاسی توتۈپ، بازارا چنلی سۈیرپ گتیردیلر. ۲۰ اُلاری حاکیملرینگ اُۈونه گتیرپ: «بو آدمالار شَھریمیزده قالماغال توروزیارلار. اُزلری ھِم بُلسا یهودی، ۲۱ بیز بُلسا رومی، اُلار بیزینگ قانونیمیزا تَرس گِلن عاداتلاری واغیظ اِدیِرلر. بیزه اُلارینگ عاداتلارینی قبول اِتمک یا-دا پرجای اِتمک قاداغاندیر» دیدیلر. ۲۲ خالق ھِم پولس بیلن سیلاسا قارشى آياغا قالدیلار. شیللیکده، حاکیملر سربازلارا اُلارینگ لباسلارینی چیقاریپ، تاپاقلاپ اورماغی دِستور بَرْدیلر. ۲۳ کَن تاپاقلانلاریندان سُنْگ، زیندانا سالدیلار-دا، زیندانانان اُلاری قاییم ساقلاماگی تابشیردیلار.

یهودی‌لرینک کَنیسه‌سینه باردیلار. ^{۱۱} بیریه‌دکی یهودیلرینک تسالونیکیدکی یهودیلره باقانلاریندا کَن آصیلیدیلار. اُلا ر عیسی حاقینداقی خاباری خاص گُونلیلیک بیلن قاپول اِدیپ، پولسینک ایدانلارینینک حاقیاتدیغینی گُرمک اوچین، مُقَدَّس یازغیلاری هر گون گُزلشدیریدیلر. ^{۱۲} یهودیلرینک کَنسی، شِیله هم آد-آبرایلی انچمه یونانی آیلالاری و اِرککلی عیسی ایمان گتیریدیلر.

^{۱۳} اِمّا تسالونیکیدکی یهودیلر پولسینک بیریه‌ده خودایینک سُرُونی واغیظ اِندیدگینی بیلنلرینده، اُل یره هم گتیدیلر. اُلا ر خالقی کوشگورپ، قالمغال توروزدیلار. ^{۱۴} شُندا ایماندارلار پولسی شو وقتدا دربانینگ کِنارینا اوغراتدیلار. سیلاس بیلن تیموتاوس بُلسا بیریه‌ده قالدیلار. ^{۱۵} پولسی اوغرا دیانلار اُنی اَننه چَلی گتیریدیلر. شُنگرا اُلا ر پولسین: «سیلاس بیلن تیموتاوس باسیمراق مَینِک یانِیما گلسینلر» دَین تابشیریغی اُلا ر آنالاریندان سُنْگ، بیریه شَهرینه دُلا نیپ گلدیلر.

پولس آتِن‌ده واغیظ اِدیر

^{۱۶} پولس آتِن‌ده سیلاس بیلن تیموتاوسا قاراشیارقا، شَهرینگ بُتلاردان دُلودیغینی گُروپ، اُنونگ یورگی دیلندی. ^{۱۷} شُنونگ اوچین پولس کَنیسه‌ده یهودیلر و خودایا عبادات اِدین کَن یونانیلار بیلن گورونگلیشدی. شِیله هم هر گون بازاردا دوش گِلن آداملار بیلن گورونگ اِتدی. ^{۱۸} بیرنجه اِیکورین و رواقین فیلسوفلار هم پولس بیلن جِدَلشدیلر. کبیرلی: «بو بُش سُرُلی آدام نَمه دیجک بُلیار؟» کبیرلی: «اُل بیگانه خودایلار بارادا واغیظ اِدیر» دَیردی. پولس عیسانینگ خوش خابارینی و دیرلِشینی واغیظ اِندیدگی اوچین، اُلا ر شِیله دَیردیلر. ^{۱۹} اُلا ر پولسی توتوپ، آریوپاگوس مَجلیسینه گتیرپ، شِیله دیدیلر: «سِنینگ اُردین بو تَره تَعلیماتینگ نَمَدیگینی بیز هم بیلِسک بُلارمی؟» ^{۲۰} سِن بیزینگ اُنْگ اِشیتِمَدِیک کبیر گَنگ زاتلاریمیز بارادا گورونگ اِدیرسینگ. بیز ایندی بو زاتلارینگ نَمه دوشوندیریندیگینی بیلَمک اِسلیریس. ^{۲۱} هَمّه اَتِن لیلر و اُل یرده یاشایان بیگانه لِر هَمّه و اقلارینی تَره دوشونجِلر بارادا گورونگ اِتَمک یا-دا دینگلَمک بیلن گچیریدیلر.

ایسلدیلر و زینداندان آلپ چیقیدیلار. شُنگرا اُلا ر شَهر دِن گیتِمک لِرینی خاهیش اِتدیلر.

^{۴۰} پولس بیلن سیلاس زینداندان چیقپ، لیدینینگ اُیونه باردیلار. اُلا ر بو یرده ایماندارلار بیلن دوشوشپ، اُلا ر قوواتلان دیردیلار، شُنگرا اُل یر دِن گیتدیلر.

پولس تسالونیکیده واغیظ اِدیر

پولس بیلن سیلاس آمفیپولیس و آپولونیا شَهرلرینینگ اِیچین دِن گچپ، تسالونیکیه گلدیلر. اُل یرده یهودیلرینک بیر کَنیسه‌سی باردی. ^۲ پولس عاداتینا گُره کَنیسه گتیدی و اوچ سَبَت گونی اُلا ر بیلن مُقَدَّس یازغیلارا گُره گورونگ اِتدی. ^۳ اُل مسیحینک زَحْمَت گُرمگینینگ و شُنگرا اُلوم دِن دیرلَمگینینگ گِرک بُلان دیغینی دوشوندیرپ بُلی اِتدی. اُل: «مَینِک سیزه واغیظ اِدین عیسام، اُل مسیح دیر» دیدی. ^۴ اُلاردان کبیری پولس بیلن سیلاسا اینانپ، اُلا ر قُشولدیلار. شِیله هم خودایا عبادات اِدین کَن سانلی یونانیلار و اولی مَرْتَبَه لی انچمه آیلالار اُلا ر قُشولدیلار.

^۵ اِمّا یهودیلر باخیلچیلیق اِتدیلر، اُلا ر بازاردا بیکر گُریپ یُرَن یامان آداملارینگ بیرنچسینی یانلارینا جَمَلپ، شَهرده قالمغال توروزدیلار. پولس بیلن سیلاسی تاپپ، جَماعتینگ اُیونه چیقارماق اوچین، یاسونینگ اُیونه دُکولدیلر. ^۶ اِمّا اُلا ر تاپپ بیلمدیلر. اُنْسَنگ یاسون بیلن بیرنجه دُغانلاری شَهر باشچیلارینینگ اُیونه سوریپ گتیرپ: «بو آداملار هَمّه دونیه‌ده قالمغال توروزپ، بیزینگ شَهریمیزه هم گلدیلر. ^۷ یاسون اُلا ر اُیون دِن جای بردی. اُلا رینگ هَمّسی عیسی دَین پادشاه بار دیپ، امپراطورینگ دِستورلارینا قارشى چیقارلار» دیپ قیغردیلار. ^۸ خالق و شَهر باشچیلاری بو خاباری اِشیدپ اَلدیرادیلار. ^۹ اُنْسَنگ یاسون بیلن بیلکیلر دِن ضامانات آلپ بُشادیپ گتیردیلر.

پولس بیلن سیلاس بیریه شَهرینده

^{۱۰} ایماندارلار شُل گِجَه‌نینگ اُزونده پولس بیلن سیلاسی بیریه شَهرینه ایدریدیلر. اُلا ر شَهره گلیپ،

پولس قُرئُتس شَهْرینده

۱۸

موندان سُنْگ پولس آتنی قُیوپ، قُرئُتسا گیتدی. ^۲ اُل پرده پولس آکیلا آدلی بیر یهودی بیلن تانیشدی. آکیلا اصلی پونتوسلی بُلوپ، آیالی پریسکیلا بیلن تَزَه لیکده ایتالیادان گلیپدی. سَببی امپراطور کلودیوس هَمّه یهودیلرینگ رومدان چیقماقلاری بارادا دستور چیقارپیدی. پولس بو ماشغالانی گُرمگه گیتدی. ^۳ اُلاَر هم پولس یالی چادیر تیکمک بیلن مِشغوللانیاردیلار، شُنونگ اوچین پولس اُلاَر بیلن یاشاپ، بیله ایشلیدی. ^۴ پولس هر سَبّت گونی کِنیسه ده خوش خابار حاقدا فیکر آکشیپ، یهودیلری و یونانیلاری ایناندرماغا چالیشیاردی.

^۵ سیلاس بیلن تیموتاوس مَقدونیه دِن گِیلریندن سُنْگ، پولس تامام واقتیعی عیسی حاقداقی خاباری واغیظ اِتمگه باغیشلادی. اُل یهودیلره عیسانینگ مسیحیدگی بارادا شاهاتلیق اِتدی. ^۶ اِما اُلاَر پولسه قارشى چیقیپ، اُنْگا سِومگه باشلادیلار. شُندا پولس اُلاَردان ناراضی بُلوپ، لِباسینینگ چانگینی قاقیپ: «قانینگیز اَز یُونونگیزا بُلسون، مَنده عاییب یُق. موندان بیلک مَن باشغا میلّتلرینگ یانینا گیتچک» دیدی. ^۷ اُنْسَنگ پولس اُل یردن چیقیپ، تیتوس یوستوس آدلی بیر آدمینگ اُیونه باردی. تیتوس یوستوس خودایا عیبادات اِدین آدم بُلوپ، اُنونگ اُیی کِنیسه بیلن یاناشیقدی. ^۸ کِنیسه باشلیغی کریسپوس هَمّه اُی-اِیچرسی بیلن بیله خودایا ایمان گیتیدی. پولسی دینگلَن اِنچمه قُرئُتسلیلار هم ایمان گتیرپ، تَعْمید اَلدیلار.

^۹ بیر گیجه خودای رویانینگ اوستو بیلن پولسه شِیله دیدی: «قُرْما، کِیله، سَسِیز بُلْما! ^{۱۰} مَن سِنینگ بیلندیرین، هیچ کیم سانگا آزار بَرْمَز، یامانلیق اِتمَز، سَببی بو شَهْرده مَنینگ خالقیمینگ سانی کَندیر.» ^{۱۱} شِیللیکده، پولس بیر ییل یاریم اُلاَرینگ آراسیندا قالیپ، خودایینگ سُرُونی تَعْلیم بردی.

^{۱۲} آخائیه و لایاتینینگ حاکیمی غالونینگ زاماندا یهودیلر بیرلشیپ، پولسه قارشى چیقدیلار و اُنْی مَحْکَمَه گیتیردیلر. ^{۱۳} اُلاَر: «بو آدم شریغاتا قارشى یُللار بیلن خالقى خودایا عیبادات اِتمگه چَکیر» دیدیلر. ^{۱۴} پولس شو وقت سُرّه

^{۲۲} سُنْگرا پولس آریوپاگوس مَجلیسینینگ اُراسیندا دوروپ، شِیله دیدی: «ای اَتِن لیلر! مَن سیزینگ هر باباتدان قاتی دینداردیغینگیزی گُریرین. ^{۲۳} مَن هَمّه شَهْره آیلانپ چیقیپ، سیزینگ عیبادات اِدین زاتلارینگیزی گُزدن گِچیردیم. بو زاتلارینگ آراسیندان «تانيلمادیق خودایا» دین یازغیلی بیر قربانلیق جایینی گُردوم. اینه، مَن سیزه اُزونگیزینگ تانیمازدان عیبادات اِدین خودایینگیز بارادا گُرونگ بَرْمَکچی.

^{۲۴} «عالم-جاهانی و اُنداقی تامام زاتلاری یارادان خودای یرینگ-آسمانینگ حُکومداری بُلوپ، اینسان اِلی بیلن یاسالان عیباداتخانالاردا یاشامایار. ^{۲۵} اُنْگا آدمینگ خیدماتینینگ گِرگی یُق، اُل هیچ زادا مَحْتَج دَل، سَببی هر بیر اینسانا یاشایش، دِم و تامام زادی یرِن اُنونگ اُزیدیر. ^{۲۶} خودای هَمّه میلّتلری بیر آدمدان یارادیپ، اُلاَری هَمّه یر یوزونه یایرادی. اُلاَرینگ یاشاجاق واقتیعی و زامانیی اُووندن بَلْپ بَرْدی. ^{۲۷} اُل بولاری اُزونى اِغتارسینلار، گُرْلپ تاپسینلار دِیپ اِتدی. حاقیقattanام، خودای بیزینگ هیچ بیریمزدن اوزاقدا دَلدیر. ^{۲۸} بیز اُنونگ بیلن یاشایاندیریس، حَرِکَت اِدیندیریس و باردیریس. کَبیر شاهیرلارینگیزینگ ایدیشی یالی: «بیز اُنونگ نَسِلیندیریس». ^{۲۹} شُنونگ اوچین هم خودایینگ نَسِلیندیدیگیمیزه گُرّه، بیز اُنْی اینسان صَنعتی و هُنْری بیلن قیزیلدان، کوموشدن یا-دا داشدان یاسالان مُجِسمَه مَنگَرْتَمَلی دَلدیریس. ^{۳۰} خودای گِچمیشده اینسانلارینگ بو دوشونمزلیکلرینی اینکر اِتمِسینه گُر یومدی. ایندی بُلْسا اُل هَمّه پرده تامام آدمالارینگ توبا اِتمِگینی امر اِدیَر. ^{۳۱} چونکی خودای اُز بَلْن اینسانی بیلن دُونیَه نی عادالاتلی حُکوم اِتچک گونونی بَلْدی. اُنْی اُلومدن دیرلتمک بیلن اُنْی بَلْندیگینی تامام اینسانلارا تاصدیق اِتدی.»

^{۳۲} اُلاَر پولسینگ اُلومدن دیرلش باراداقی کِپینی اِشیدنلرینده، کَبیرلری اُنْی ماسغارا اِتدی، کَبیرلری بُلْسا: «بو حاقدا سِنی پَنه دینگلرِس» دیدیلر. ^{۳۳} شِیللیکده، پولس اُلاَرینگ آراسیندان چیقیپ گیتدی. ^{۳۴} بیرنچه آدم اُنْگا قُشولپ ایمان گیتیردیلر. اُلاَرینگ آراسیندا مَجلیسینگ آدمی دیونیسوس، شِیله هم، داماریس آدلی بیر آیال و باشغا-دا اِنچمه آدمالار باردی.

اشیدنلرینده، اُنی اَز ایلرینه چاغیرپ، اُنکا خودایینگ یلونی خاص قاوی دوشوندیرپ بردیلر. ^{۲۷} آپولس آخائیه گیتوگی یورگینه دوودی. اِفُسُسداقی دُغانلار اُل پردکی شگیرتله اُنی قاوی قارشى اَلماقلارینی ایسلپ، نامه یازدیلار. آپولس آخائیه گلیپ، خودایینگ مَرِجَمَتی بیلن ایمان گیتیرلره اولی کِمک اِتدی. ^{۲۸} اُل مُقَدَّس یازغیلار اِساسیندا عیسانینگ مسیح‌دیگینی تصدیق اِدیپ، یهودیلرینگ ناحقادیغینی خالقینگ اُونده آچیق اَیان اِدیردی.

پولس اِفُسُس شَهرینده

۱۹ شونلوقدا آپولس قُرُنْتُسداقا، پولس داغلیقلارینگ اوستو بیلن اِفُسُسا گلدی. بو یرده بیرنچه شگیرتلیری تاپدی. ^۲ اَلاردان: «ایمان گیتیرننگیزده مُقَدَّس روحی قَبول اِتدینگیزی؟» دَیپ سُرادی. اَلار هِم اُنکا: «بیزینگ مُقَدَّس روحونگ باردیغیندان حتّی خاباریمیزام یُق» دَییدیلر. ^۳ اَلاردان: «اُندا نَمه دِلِیلنِیپ تَعْمِیدلِندینگیزی؟» دَیپ سُرادی. اَلار: «یحیانینگ تَعْمِیدلِنمِیسینه دِلِیلنِیپ تَعْمِیدلِندیک» دَیپ جُغاپ بردیلر. ^۴ پولس: «یحیی توبا اِدنلری تَعْمِیدلِندیریدی. اُل خالقی اُزوندن سَنگرا گِلنه، یَعنی عِسی ایمان گیتیرمگه چاغیردی» دَییدی. ^۵ اَلار مونى اِشیدپ، تانگَریمیز عِسانینگ آدینا تَعْمِید اَلدیلار. ^۶ پولس اَلارینگ اوستلرینه اِلینی قَیان واقیتندا، اَلارا مُقَدَّس روح ایندی. اَلار باشغا دِیلدرده کِپَلپ، نَبوت اِتمگه باشلادیلار. ^۷ اَلارینگ هِمسی اُنایکی آدام تُوَرگی باردی.

^۸ پولس اوچ اَیلاپ کِنیسه بارپ، اُل یرده خالقا ایناندیریجی دِلِیلر بیلن خودایینگ پادیشاهلیغی بارادا باتیرلیق بیلن آیدپ و فیکر اَلِیشدی. ^۹ اَمّا کِیبرلری دوشونوزلیک اِدیپ، اینانماق اِیسلِمدیلر و خالقینگ اُونده عِسانینگ یلونی یامانلاماغا باشلادیلار. شِیلِلیکده، پولس اَلارینگ یانیندان قایتدی و شگیرتلی-ده اُزی بیلن اَلِیپ قایتدی. اُل تیرانوسینگ مَدْرِسینده هر گون گورونگ اِدیپ فیکر اَلِیشدی. ^{۱۰} بو ایش اِیکی ییل دُوام اِتدی. شِیدپ، آسیا و لایاتیندا یاشایانلارینگ هِمسی: یهودیلر و یونانیلار هِم خوش خاباری اِشیتدیلر.

باشلاماقچی بُلوپ دورقا، غالیون یهودیلره یوزلنپ: «ای یهودیلر! اِگر داعوانگیز بیر عادالاتسزلیق یا آغیر جَنایات حاقدا بُلان بُلسادى، سیزی صابیرلیق بیلن دینگلِیمگی دُغری بیلردیم. ^{۱۵} اَمّا مِسلَنگیز سُرلر، اَدلار و اَز شریغاتینگیز بارادا میشدق، بولاری اُزونگیز چُزونگ. مَنینگ بولارا قاضیلیق اِدسیم گِلنُق» دَییدی. ^{۱۶} شِیلِلیکده، اَلاری مَحْکَمه دِن قُوپ گِیَردی. ^{۱۷} اُنسَنگ اَلار کِنیسه نینگ باشلیغی سوستنسی مَحْکَمه نینگ اُونده توتوپ یَنچدیلر. اَمّا غالیون بولارینگ هیچ بیرینه اَهْمِیَّت هِم بَرمدی.

پولس انطاکیه دُانیار

^{۱۸} پولس قُرُنْتُسدا پنه بیرنچه گونلپ قالدی. سَنگرا دُغانلار بیلن خوشلاشیپ، کِشتی بیلن سوریه گیتدی. پریسکیلا بیلن اَکیلا هِم اُنونگ بیلن گیتدیلر. پولس خودایا اِدن واعداسینی ساقلاپ، کَنخریه طاراف یُلا دوشمزدن اُنک، ساجینی سیردیردی. ^{۱۹} اِفُسُسا گِلنلرینده، پولس پریسکیلا بیلن اَکیلانی شُل یرده قالدیردی. اُزی بُلسا کِنیسه گیدپ، یهودیلر بیلن فیکر اَلِیشدی. ^{۲۰} اَداملار پولس دِن اُز یانلاریندا کَنرک قالماغینی خاهیش اِتدیلر، اَمّا پولس راضی بُلمادی. ^{۲۱} خوشلاشمازدان اُنک، اَلارا سُر برپ: «خودای اِیسلِسه، یانینگیزا پنه گِلرین» دَییدی. شونندان سَنگ اِفُسُسی قالدیرپ، کِشتی بیلن یُلا دوشدی. ^{۲۲} پولس قِیصریه گِلنده، اورشلیمه گیدپ، ایماندارلارینگ هِمسی بیلن گُروشدی. سَنگرا انطاکیه گیتدی. ^{۲۳} اُل یرده بیرنچه وقت قالاندان سَنگ، پنه یُلا دوشدی، غَلاطیه و فریجیه یورتلارینی اَیلانپ، هِمّه شگیرتلیری ایماندا گوچلِندیردی.

آپولس واغیظ اِدیَر

^{۲۴} شُل وقت آپولس اَدلی بیر یهودی اِفُسُسا گلدی. اُنونگ اَصلی اسکندریه لیدی. دیلوار آپولس مُقَدَّس یازغیلاری خاص قاوی بیلیردی. ^{۲۵} عِسانینگ یُلوندا تَعْلیم اَلان بو آدام قیزقینلیق روحی بیلن کِپَلریدی. دینگه یحیانینگ تَعْمِیدلِیش تَعْلیماتینی اَلان هِم بُلسا، عِسی باراداقی حاقیقاتلاری دُغری اُوردیردی. ^{۲۶} اُل کِنیسه ده باتیرلیق بیلن کِپَلمگه باشلادی. پریسکیلا بیلن اَکیلا آپولسینگ واغظینی

شونونگ یالی ایش بیلن مشغولانیانلاری اویشوریپ، شيله دیدی: «آداملار! بیزینگ شو هنرینگ اوستو بیلن قاوی قازانچ ایدیدیکیمیزی ازونگیز بیلنسینگیز. ۲۶ اِما پولسینگ: «اینسان الی بیلن یاسالان خودایلار اصلا خودای دلدیر» دیپ، دینگه افسسدا دل، باشغا، تامام آسیا ولایتیندا کن آداملاری ایناندیریپ آذراندیغینی-دا گروپ-اشیدینسینگیز. ۲۷ بیزینگ بو هنریمیزه خالقینگ آراسیندا آرایدان دوشمک خاطاری یاقینلار. دینگه بو خاطر دل، اُندا، بیک آیال خودای آرتیمسینگ عباداتخانسینگ-دا هیچ حاساپلانیپ، تامام آسیا ولایتینگ و دونهینگ عبادات ایدین خوداینینگ بیکلیگی هیچ بلماغی آخمال.»

۲۸ اُلا مونی اشدیلرینده، قاهر-غاضابدان دُلُوب: «اِفسسلارینگ آرتیمسی بیکدیر!» دیپ قیغیرماغا باشلادیلار. ۲۹ شیدپ، شهرینگ همه یرینه قالماغال توردی. خالق مقدونیه لی قایوس بیلن آریستارخوسی توتوپ، همسی بیرلیکده اُلاری تُماشا میداننا سویرپ گتیردیلر. بو ایکسی یلدا پولسه یلداش بلویدیلار. ۳۰ پولس خالقینگ آراسینا گیرمکچی بلاندا، شگیرتلر اُنی گیرمدیلر. ۳۱ اُنونگ دُستلاری بلان آسیا ولایتینگ حاکیملریندن کبیری-ده پولسه خابار یلاپ، تُماشا میدانندا گرونزلیگینی خاهش ایدیلر.

۳۲ تُماشا میدانینداقی جماعات باشاغایلیغا دوشدی. اُلا رینگ هر هایسی بیر زات دیپ قیغیراردی. کُسی نَمه اوچین اویشنلرینی هم بیلمدی. ۳۳ اُنونگ یهودیلرینگ ایتیکلمگی بیلن، جماعاتینگ ایچیندن اسکندر دین بیر آدمی اوه چیقاردیلار. کبیر آداملار نَمه دیملیدیکینی اُنکا قیغیرپ ایتدیلار. اسکندر الی بیلن ایشارات ایدپ، خالقینگ اُونده کِلپ، اُزونی قُریجاق بلدی. ۳۴ اِما خالق اُنونگ یهودیدیکینی بیلنده، همسی بیراغیزدان: «اِفسسلارینگ آرتیمسی بیکدیر!» دیپ، ایکی ساغاتلاپ قیغیرپ دوردیلار.

۳۵ شهرینگ شهرداری جماعاتی کُشیدیرپ، شيله دیدی: «ای اِفسسلار! بیک آرتیمس عباداتخانسینگ و آسماندان اینن صوراتینگ قُریانچیسینگ اِفسس شهردیکینی کیم بیلیم؟ ۳۶ مونی هیچ کیم اینکر ایدپ

۱۱ خودای پولسینگ الی بیلن گُروپ-اشیدیلمدیک مُعجزه لری گُردی. ۱۲ پولسه دِگن دِستمال و پارچالاری آلیپ، مریضلرینگ اوستونه یاپانلاریندا، اُلا دِردلریندن شفا تاپاردیلار، اُلاردان تلکه روحلار چیقاردی.

۱۳ شهردن-شهره آیلانیپ، تلکه روحلاری قُوپ چیقاریان کبیر یهودیلر یغنانماغی هم باردی. اُلا تلکه روحی بارلارا تانگرمیز عیسانینگ آدی بیلن شفا برمگه گیریشپ: «پولسینگ واغیظ ایدین عیسانینگ آدی بیلن سیزه دُستور بریرین!» دیردیلر. ۱۴ یهودیلرینگ اِسکیوا آدلی باش کاهینینگ یدی اُغلی-دا بو ایش بیلن مشغولانیاردی. ۱۵ بیر گُزک تلکه روح اُلاردان: «عیسانی تانیارین، پولسی-ده بیلیرین، ینه سیز کیم؟» دیپ سُرادی. ۱۶ اُنونگ تلکه روح ایلن آدام اُلا رینگ اوستونه دُپلدی و همسینی باسدى. شُندا اُلا بو ایدین یالانگاچ هم یارالی قاجپ گتیدیلر.

۱۷ اِفسسدا یاشایان یهودیلرینگ و یونانیلرینگ همسی بو واقانی اشدپ قُردولار و تانگرمیز عیسانینگ آدی بیگلدی. ۱۸ ایمان گتیرنلرینگ کُسی گِلپ، اِدن اتمیشلرینی آچیق یون الدیلار. ۱۹ جادوگرلیک بیلن مشغولانیانلارینگ بیرنچسی کیتاپلارینی اویشوریپ، همسینگ گزونینگ اُونده یاقدیلار. اُلا رینگ باهاسینی حاساپلانیلاریندا، الی مونگ کوموش پول چیقدى. ۲۰ شیللیکده، خودایینگ سُزی باردیقچا یایراپ، گویچ-قودراتی آرتیاردی.

۲۱ بو اقالاردان سُنک، پولس مقدونیه نینگ و آخائیه نینگ اوستوندن گچپ، اورشلیمه گیمگی یورگینه دوودی. پولس: «اُل یرده بلانیمدان سُنک، رومی هم گُرمگیم گُزک» دیدی. ۲۲ اُل اُز ایکی کُمکچیسینی - تیموتاوس بیلن اِراستوسی مقدونیه یلادی. اُزی بلسا بیرنچه وقتلاپ آسیا ولایتیندا قالدی.

اِفسسداقی قالماغال

۲۳ شُل وقتلار «عیسانینگ یلی» دُغولغیندا اولی قالماغال توردی. ۲۴ دیمتریوس آدلی بیر کوموشچی باردی. اُل کوموشدن آرتیمس بُتخانسینگ صوراتلارینی یاساماق بیلن اوسالارا کن قازانچ گتیردی. ۲۵ دیمتریوس اوسالاری و

اُتاقمیزدا کَن چیراغ یانیپ دوردی. ^۹ اِفتیخوس آدلی بیر یاش ییگیت پنجره‌نینگ قیراسیندا اُتیردی. پولس گورونگینی دوام اِدیرک، اِفتیخوسی اوقی باسیپ، اوچونجی مرتبه‌دن ییقیلدی. اُنی باریپ گِرلرینده، اُل ایتم جان برن میشدق. ^{۱۰} پولس آشاق دوشوپ، ییگیدینگ اوستونه اِنگیلدی و اُنی قوجاقلاپ: «قایغی اِتمَنگ، اُل دیری!» دیدی. ^{۱۱} اُنسَنگ پنه یُغاری چیقادی، بيله چُرک بُلوپ اییدی و اُلار بیلن دانگ آتینچا گورونگ اِتدی. سَنگرا بُلسا یلا دوشدی. ^{۱۲} اُلار یانگق اُغلانینگ دیریدینگنه شاتلانیپ، اُنی اُیونه ساغ-سالامات گتیردیلر.

پولس اِفسُسدای کلیسانینگ یاشولیلاری بیلن خوشلاشیار

^{۱۳} پولس آسوس شَهرینه پیادا گیتیمک قارارینا گلدی. بیلکیلریمیز بُلسا کِشتیه مینپ گیتدیک. بیز اُل یرده پولسی قارشى اَلمالیدق. مونى بیزه اُنونگ اُزی شيله تابشیریدى. ^{۱۴} پولس آسوسدا بیزه قُشولدى، اُنسَنگ بیز اُنی آلپ، میتیلینی شَهرینه طاراف یلا دوشدوک. ^{۱۵} اُل یردن کِشتی بیلن گیدپ، اِرتسی خیوس جزیره‌سینینگ قُلاینا یتدیک. بیر گوندن سَنگ بُلسا ساموسا گچپ، اُنونگ اِرتسی هم میلِتوسا باریپ یتدیک. ^{۱۶} پولس آسیا ولایتیندا واقیتینی بیتیرمَلیک اوچین، اِفسُسینگ قاپدالیندان گچپ گیتوگی یورگینه دوودی. اُل اورشلیمه یتمگه هاولوقیاردی، سَبی پنتیکاست گونی اُل یرده بُلماق ایسلیردی.

^{۱۷} پولس میلِتوسدان اِفسُسا آدام اییرپ، کلیسانینگ یاشولیلارینی یانینا چاغیرتدی. ^{۱۸} اُلار پولسینگ یانینا گِلنلرینده، پولس شيله دیدی: «مَنینگ آسیا ولایتینا گِلن اُولکی گونومدن بری سیزینگ یانینگیزدا نهیلی یاشاندیغیمی اُزونگیز بیلینسینگیز. ^{۱۹} مَن کَن گُزیاش دُکوپ و فُروتَلیک بیلن خودایا خیدمات اِتدیم. یهودیلرینگ قارشیم قوران مکرلرینه و ایمتَحانلارینا دوچار بُلدوم. ^{۲۰} پیدالی بُلان زاتلارینگ هیچ بیرینی سیزدن قایغیرمادیم. اُی به اُی آیلانیپ، هومسینی سیزه آچقیدان واغیظ اِتدیم. ^{۲۱} مَن یهودیلری-ده، یونانیلاری-دا توبا اِدیپ، خودایا دُلانماغا و تانگريمیز عیسی مسیحه ایمان گیتیرمگه چاغیردیم.

بیلَمز. شُنونگ اوچین هم اُزونگیزی راحت آلپ باریپ، دوشونجلی حَرکت اِتملیسینگیز. ^{۳۷} بو آداملار نه عیباداتخانا اُغروسی، نه-ده خوداییمیزا دیل یتیریدیلر، اِما سیز اُلاری بو یره گتیردینگیز. ^{۳۸} دیمتریوسینگ یا-دا اُنونگ یانینداقی اوسالارینگ بیرینه قارشى داعوالاری بار بُلسا، مَحکمه‌نینگ قاپیلاری آچق، اُل یرده قاضیلار بار. قُی، بیرى-بیرینه قارشى عایپلامالارینی آیدپ، شُل یرده عارض اِتسینلر. ^{۳۹} باشغا بیر چاره گُرمکچی بُلسانگیز، اُندا اُل قانونی بیغناقدا چُزولر. ^{۴۰} بو گونکی واقالار اوچین، بیزی قالماغال توروزماقدا عایپلاماقلاری آخمال. بیزده بو قالماغالی آقلاپ بیلچک هیچ بیر دِلیل یُق.

^{۴۱} اُل شيله دیدی-ده، اویشن جِماغاتی دارغادپ گِیردی.

پولس مَقدونیه‌ده و یوناندا

پولس قالماغال یاتیشاندان سَنگ، شَگِرتلری یانینا چاغیرپ، اُلاری قوواتلاندیردی و سَنگرا اُلار بیلن خوشلاشیپ، مَقدونیه اوغرادى. ^۲ اُل اِطرافلاری آیلانیپ، ایماندارلارا گورونگ برپ، اُلاری گونولیک بردی. سَنگرا اُل یونانا گلدی. ^۳ اُل یرده اوچ آیلاپ قالدی. سَنگرا سوریه کِشتیلی گیتمکچی بُلاندا، یهودیلرینگ اُزونه قارشى دوزاق قوراندیغینی بیلپ، مَقدونیه‌نینگ اوستو بیلن ایزینا دُلانماق قارارینا گلدی. ^۴ بیریه‌دن پیروسینگ اُغلی سوپاتروس، تَسالونیکیدن آرستارخوس بیلن سکوندوس، دَرَبه‌دن قایوس هم تیموتاوس، شيله هم آسیا ولایتیندان تیخیکوس بیلن تروفیموس داغی اُنونگ بیلن بيله گیتدیلر. ^۵ بولار اُنکدن گیدپ، تروآسدا بیزه قاراشدیلار. ^۶ بیز هم یتیر بایرامیندان سَنگرا فیلیپیدن کِشتی بیلن یلا دوشدوک. بَش گوندن سَنگ اُلارینگ یانینا تروآسا گلیپ یتدیک. اُل یرده یدى گون بُلدوق.

تروآسدای مَعجزه

^۷ یکشنبه گونی بيله چُرک بُلَمگه بیغناشیدق. پولس اِرتسی گون یلا دوشمکچیدی، شُنونگ اوچین یاری گیجه چنلی واغیظ اِتدی. ^۸ بیزینگ بیغناشیلان یُقارقى مرتبه‌دکی

باغرىنا باسدیلار، اُننى اُغشادیلار. ^{۳۸} پولسینگ: «ايندى
منى هيچ هاجان گرمرسينگيز» دين سزلىرى اُلارى خاص
غاملانديردي. سُنْگرا اُلار اُننى كِشتيه چنلى يِلاديلار.

پولس اورشليمه طاراف

۲۱ بيز اُلار بيلن خوشلاشيپ، كِشتيده دُغرى
كوس جزيره سينه، اِرتسى گون رودسه و اُل
يِردن هم پاتارا گلدیک. ^۲ اُنسُنْگ فينيقيه باريان بير كِشتى
تايپ مينديك و دريايا چيقدیق. ^۳ قېرسه قُلايلا نيميزدا،
اُنونْگ ايلريسيندن گچيپ، سوريه طاراف گيتديك. سُنْگرا
صورا باريپ يتديك، سَببى كِشتى شُل يِرده يوكونى
دوشورمليدى. ^۴ بيز شگيرتلىرى تايپ، اُل يِرده پدى گون
قالديق. شگيرتلىر مُقَدَّس روحونْگ ايلهامى بيلن پولسه
اورشليمه گيتملى دلدیگىنى آيتديلار. ^۵ بيزينْگ واقتميز
دُلاندا، يِنه يِلا دوشوپ، گِرلنچيميزى دُوام اِتديرديك.
ايماندارلارينْگ هِمّسى، آياللارى و اُغلان-اوشاقلارى بيلن
بيله شَهريْنْگ داشينا چنلى بيزى يِلا سالدیلار. اُنسُنْگ
كناردا ديزا چُكوپ، دُغا اِتديك. ^۶ بيرى-بيريميز بيلن
خوشلاشانيميزدان سُنْگ، كِشتيه مينديك، اُلار هم ايلرينه
قايتديلار.

^۷ بيز يُلوميزى صوردان دُوام اِتديرپ، پتولاميس شَهريْنه
گلدیک. اُل يِردكى دُغانلارينْگ گِرمه-گِرْشه باريپ،
بير گون اُلارينْگ يانيندا قالديق. ^۸ اِرتسى گون بيز يِلا
دوشوپ، بيرنچه گوندن قيصريه گلدیک و مُبشَر فيليپُسينْگ
اُيونده قالديق، اُل سايلانان پديلرينْگ بيريدى. ^۹ فيليپُسينْگ
دورموشا چيقدیق دُرت قيزى باردى و اُلار نَبوتليق اِديديلر.
^{۱۰} بيز اُل يِرده اِنچمه گون بِلانيميزدان سُنْگ، يهوديه دن
اگابوس اَدلى نبى گلدی. ^{۱۱} اُل بيزينْگ يانيميزا گليپ،
پولسینگ قوشاغىنى اَلدى-دا، اُز اِل-آياغىنى باغلاپ:
«مُقَدَّس روح شيله ديَر: ”اورشليمدىكى يهوديلر شو
قوشاغينْگ ايسينى شيله باغلاپ، باشغا ميلتِلرينْگ
اِلينه بَرلر.“» ديدى. ^{۱۲} مونى اِشيدنيميزده، بيز-ده، اُل
يِرده ياشايانلار-دا اورشليمه گيتمزلِگى اوچين پولسه
يالبارديق. ^{۱۳} پولس: «نمه اوچين آغلاشيپ، مينينْگ
يورگىمى آغريدارسينگيز؟» من اورشليمده دينْگ اِل-آياغيمينْگ

^{۲۲} «ايندى بِلْسا مُقَدَّس روحا قولاق اسيپ، اورشليمه
گيديرين. اُل يِرده باشما نَمْلرينْگ گِلجگىنى بيلمُق. ^{۲۳} اِمّا
مُقَدَّس روح مانْگا هر شَهرده زيندانا و قينچيليقلارا دوچار
بُلْجاقدیغىمى بيلديرير. ^{۲۴} اِمّا جانيمى اُزوم اوچين باهالى
حاساپلامايارين. مَن دينْگه ياريشينْگ سُنْگونا يِتْمَك و
تانگريميز عيسانينْگ تابشيران ايشينى كِمالا يرينه يِتيرْمَك
ايسليرين. بو ايش خوداينينْگ مَرَحْمَتى باراداقى خوش خابارا
شاهاتليق اِتْمَكدير.

^{۲۵} «مَن اَرانگيزدا بُلوپ، خوداينينْگ پاديشاهليغىنى واغيظ
اِتديم. ايندى سيزينْگ هيچ بيرينگيزينْگ موندان بيلك
منى گرْمَكديگينگيزى بيليرين. ^{۲۶} سُنْونْگ اوچين بو گون
سيزه سونى اعلان اِديرين: مَن هيچ كيمينْگ قانينا جُغاپكر
دلديرين. ^{۲۷} سَببى مَن خوداينينْگ هِمّه ايسلگىنى سيزه
واغيظ اِتْمَكدن قايعيرماديم. ^{۲۸} اُزونگيزه و مُقَدَّس روحونْگ
سيزينْگ باقماغينگيزا بَرن هِمّه سوروسينه گِر-قولاق بُلونْگ.
خوداينينْگ كيلساسينا چُپانچيليق اِدينْگ. اُل بو كيلسانى اُز
اُغلونينْگ قانى بيلن ساتين اَلدى. ^{۲۹} مَن گيدنيمدن سُنْگرا،
اَرانگيزا بيرتيجى قورتلارينْگ گِلجگىنى بيليرين، اُلار سورينى
قُريمازلار. ^{۳۰} حَتّى اُز اَرانگيزدان كَبير اَداملار چيقيپ،
شگيرتلىرى ايزينا دوشورتديرچك بُلوپ، حاقىقاتى پُزارلار.
^{۳۱} سُنْونْگ اوچين هوشيار بُلونْگ. اوچ بيللاپ گيجه-گونديز
گُرياشلاريم بيلن هر بيرينگيزه هِميشه ناصيحات اِدينيمى
يادينگيزدا ساقلانْگ.

^{۳۲} «ايندى بِلْسا مَن سيزى خودايا و اُنونْگ مَرَحْمَتلى
سُزونه تابشيريارين. بو سُز سيزه گويچ-قودرات بَرر و مُقَدَّس
بُلاللارينْگ اَراسيندا ميراث بَرر. ^{۳۳} مَن هيچ كيمينْگ
پولونا يا-دا لياسينه گُر تيكْمديم. ^{۳۴} سيز مينينْگ اُزومينْگ
و يُلداشلاريمينْگ مَحْتَجَلرى اوچين اِلرِيم بيلن زَحْمَت
چَكِنديگىمى بيلتسينگيز. ^{۳۵} اُز اِلرِيم بيلن قاتى ايشلپ،
مَحْتَجَلِك چَكِنلره كُْمَك اِتْمَكده مَن سيزه نِمونه گُرْكرديم.
تانگريميز عيسانينْگ اِديل اُزونينْگ: ”بَرْمَك اَلماقدان خاص
كَن خوشواقليق گِئيرير“ دين سزلىرىنى ياددا ساقلانْگ.»

^{۳۶} پولس سُزونى تاماملاندان سُنْگ، ديزا چُكوپ،
اُلارينْگ هِمّسى بيلن بيرليكه دُغا اِتدى. ^{۳۷} سُندا
اُلارينْگ هِمّسى دوومه-دوومه گُرياش دُكوپ، پولسى

چالینمادیق حیوانینگ ایتیدن و قانیندان داش دورونگ“
دیپ یازیلان نامه‌نی یلادیق.»

۲۶ ارتسی گون پولس یانگق آداملاری یانینا آلیپ، اُلار بیلن بیلە پکلنمه سونتت یزینە پتیردی. اُنسنگ اُل عیباداتخانا گیرپ، پکلنیش گونلرینینگ هاچان قوتارجاقدیغینی و اُلارینگ هر بیر اوجین هاچان صداقا برچکدیگینی اعلان ائدی.

پولس توتولیار

۲۷ بَلَنلین یدی گون پکلنمه دُلپ بار یاردی. آسیا ولایتیندان گلن یهودیلر پولسی عیباداتخانا دا گُردولر. اُلار همه خالقو کوشگورپ، اُنی توتدولار. ۲۸ اُلار: «ای اسرائیل خالقو! کُمک اَدینگ! بو آدام همه یرده بیزینگ خالقیمیزا، موسانینگ بیزه برن شریغاتینا، عیباداتخانامیزا قارشو همیره ترس تعلیم بریر. موندان باشغادا، یونانیلاری عیباداتخانا گتیرپ، بو مُقَدّس یری حارام ائدی» دیپ قیغردیلار. ۲۹ بیلە دیمکلرینینگ سببی، مونونگ اُنک یانی اِفْسُلی تروفیموسی شهرده پولس بیلن بیلە گرویدیلر و پولس اُنی-دا عیباداتخانا گتیرنر دیپ گومنلک فیکر اَدیردیلر.

۳۰ تامام شهر آباغا قالدی، همه طارافدان یوریشپ گلن خالقو بیرلشدی-ده، پولسی توتوپ، عیباداتخانا دان داشاری سویردیلر. شو واقندا هم عیباداتخانانینگ قاپیلاری یاپیلدی. ۳۱ پولسی اُلدورچک بُلپ دورقالار، روم قُشونینینگ سردارینا تامام اورشلیمینگ آباغا قالانیدیغی باراداقی خابار گلیپ قاووشدی. ۳۲ سردار درّو افسرلرینی و سربازلارینی آلیپ، خالقینگ اوستونه ایندی. اُلار سردار بیلن سربازلاری گرنلرینده، پولسینگ پنچمگینی بس ائدیلر. ۳۳ شُل وقت سردار قُلاي گلیپ، پولسی زیندان ائدی و قُشا زینجیرلار بیلن باغلاماغی تابشیردی. سُنْگرا اُل: «بو آدام کیم؟ اُل نمه ائدی؟» دیپ سُرادی. ۳۴ جماعاتینگ ایچینده قالماغال توردی، هر کیم بیر زات دیپ قیغردی. قالماغالان یانگا سردار نمه بُلانینی دوشونپ بیلمدی. شُونْگ اوجین اُل پولسی قلعه اکتیمگی تابشیردی. ۳۵ پولس باسَناچاغا قُلاي گلنده، جماعات اُنی قیسیپ-قاوورپ بار یاردی. شُونْگ

باغلاماغینا دَل، اُنْدا، تانگرمیز عیسانینگ آدی اوجین اُلْمْگه-ده تاییار» دیپ جُغاپ یردی. ۱۴ اُنی راضیلاپ بیلْمَیمیزدن سُنْگ بیز: «قُی، خودایینگ ایسلگی بُلسون!» دیپ دیمدیق.

۱۵ شُل گونلردن سُنْگ زاتلاریمیزی دوووپ، اورشلیمه یُلا دوشدوک. ۱۶ قیصریه دن شَگیرتلرینگ بیرنچسی هم بیزینگ بیلن بیلە قایتدیلار. اُلار بیزی مناسون دین آدامینگ اُیونه گتیردیلر، بیز اُنْگا میهمان بُلمالیدیق. مناسون قیرسلی بُلپ، اُولْکی شَگیرتلرینگ بیریدی.

پولس اورشلیمده

۱۷ اورشلیمه گلنیمیزده، دُغانلار بیزی شاتلیق بیلن قارشیلادیلار. ۱۸ ارتسی پولس بیزینگ بیلن بیرلیکده یعقوبی گُرمْگه باردی، یاشولیلارینگ-دا همّسی شُل یردیلر. ۱۹ پولس اُلار بیلن سالاملاشانان سُنْگ، اَز خیدماتینینگ اوستو بیلن خودایینگ باشغا میلّتلرینگ آراسیندا اِدن ایشلرینی پکه-پکدن گورونگ یردی.

۲۰ اُلار مونی ایشیدپ، خودایی اُودیلر. سُنْگرا پولسه شیلە دیدیلر: «گُرنْگمی، دُغان، یهودیلرینگ آراسیندا مونگلرچه ایمانلی بار. اُلارینگ همّسی-ده شریغاتا غایراتلیدیلار. ۲۱ اُلارینگ ایشیدیشینه گُره، سن باشغا میلّتلرینگ آراسیندا یاشایان یهودیلرینگ همّسینه موسانینگ شریغاتیندان دُنْمَکلیگی، اُغوللارینی سونْتلْمَزلِگی و سونْتلره اینانمازلیغی اُردیرمیشدینگ. ۲۲ ایندی نمه اِتمْلی؟ سنینگ گلننْگی اُلار حُکمَن ایشیدرلر.

۲۳ «شُونْگ اوجین بیزینگ آیتجاق زاتلاریمیزی یرینه پتیر. آرامیزدا خودایا قاسام ایچپ، واعدا برن دُرت آدام بار. ۲۴ شُل آداملاری یانینگا-آل-دا، اُلار بیلن بیلە پکلنمه سونتینه قُشول و اُلارینگ خارجلارینی سن بر. اُنْدان سُنْگ اُلار ساچلارینی سیردیرمالی. شیللیکده، همْلر سن حاقدا آیدیلان زاتلارینگ یالانیدیغینی، سنینگ-ده موسانینگ شریغاتینا اینانپ یاشایانیدیغینی بیلرلر. ۲۵ ایمان گتیرن باشغا میلّتلر حاقدا آیدانیمیزدا بُلْسا، بیز بَلّی بیر قارارا گلیپ، اُلارا بیرایم: «بُتلارا هُدرلنن قربانلیق اِتنی اییمکدن، زینادان، داماغی

اوپچین سربازلار اونی گتیرپ اکیتملی بۇلدولار. ۳۶ جماعات اُونوگ ایزینا دوشوپ: «اَلدورینگ اُنی!» دیپ قیغیریشیاردی.

پولس جماعاتا گورونگ بریر

۳۷ سربازلار پولسی هنیز قلعه نینگ ایچینه آلیپ گتیرمکَلیر، اَل سَردارا: «سِن دِن بیر زات شُرپ بیلریمی؟» دیدی. سَردار حایران قالپ: «سِن یونانیچا بیلینگمی؟» ۳۸ موندان بیرنچه وقت اُنک قالماغال تورزوپ، دُرت مونگ قاتل آدمی بیابانا آلیپ چیقان مصرلی سِن دَلمی؟» دیدی. ۳۹ پولس: «مِن یهودی، کیلیکیه نینگ تارسوس شهریندن، شُل مشهور شهرینگ ایلاتینداندیرین. مانگا خالقا سُر آتماغا ایختیار برمگینگی خواهش اِدیرین» دیدی. ۴۰ سَردار پولسه اِجازا برنده، اَل باسانچاغینگ اوستونده دوروپ، خالقا یوواش بُلماغی اِلی بیلن ایشارات اِتدی. آداملار سَسیز بُلانسونگ، پولس اَلارا عبرانی دیلینده یوزلنپ، شِیله آیتدی:

۲۲

«ای دُغانلار و اَتالار! ایندی مینگ اُزوم حاقلی دیگیم اوچین و آیتجاق سزومه قولاق آسینگ.» ۲ آداملار اُونوگ عبرانیچا کیلیندیگینی اِشیدپ، سِسلرینه سو سِیلن یالی بۇلدولار. پولس سزونی دُوام اِتدی: ۳ «مِن یهودیدیرین. کیلیکیه نینگ تارسوس شهرینده دُغدیم، اِما شو شهرده اولالیم. بو یرده غامالانیلینگ شَگیردی بُلپ، اَتا-بابالاریمیزینگ شَریغاتیینگ گویچلی عاداتلارینا گَره تعلیم اَلدیم. بو گونکی سیزینگ بُلشونگیز یالی، مِیم خودایا خاص غایراتلیدیم. ۴ عیسانینگ یُلونا دوشنلره اَلوم قُرُقینی سالیپ آزارلاردیم، آيال-ارکک دیمن، اِلینی-آیاغینی باغلاپ، هِمَسینی زیندانا زینگیاردم. ۵ آیدیانلاریمینگ حاقیقَاتدیغینی باش کاهین بیلن مِجلیسینگ هِمَسی تاصدیقلاپ بیلر. مَن حتّی اَلاردان دمشق دَکی یهودی دُغانلاریمیزی توتماغا اِجازا نامه سینی هِم اَلدیم. اَلارینگ اِلینی-آیاغینی باغلاپ، اورشلیمه گتیرپ، جزالاندیرماق ماقصادی بیلن دمشق طرفه بُللا دوشدوم.

۶ «گونرتا وقتی دمشقه قُلایلپ بار یارقام، بیردنگه آسماندان پارلایان نور داش-تورگیمه یاغتی سالدی. ۷ مَن یره ییقیلدیم. شُل وقت: «سولُس، سولُس، نَمه اوچین سِن مانگا آزار بریرسینگ؟» دین سِسی اِشیتدیم. ۸ مَن:

«آقام، سِن کیم؟» دیپ سُرادیم. اَل مانگا: «مِن سِنینگ آزار یرِن ناصره لی عیسانگ» دیپ جُغاپ یردی. ۹ مَنینگ یانیمداقیلار نوری گُرپ قُرقدولار، اِما مَنینگ بیلن کِپلشن سِسه دوشونمَدیلر. ۱۰ مَن: «ای آقام! مَن نَمه اِتملی؟» دیپ سُرادیم. عیسی هِم مانگا: «یرینگدن تور-دا، دمشقه گیت. نَمه اِتملیدیگینگ سانگا شُل یرده آیدیلار» دیدی. ۱۱ یانگق نورینگ بالقیمندان یانگا گُرلریم کُر بُلدی. شُونوگ اوچین یانیمداقی یلدشالاریم دمشقه مَنینگ اِلیمدن توتوپ اکتیدیلر.

۱۲ «اَل یرده حَنانیا آدلی دیندار و هِم شَریغاتا باغلی بیر آدم یاشیاردی. دمشق دَکی هِمه یهودیلرینگ آراسیندا اولی حُرمتی باردی. ۱۳ اَل مَنینگ یانیمدا گِلپ: «سولُس دُغان! قُی، گُرلرینگ ینه آچیلَسین!» دیدی. مَنینگ گُرلریم شُل وقتدا آچیلپ، اُنی گُردوم. ۱۴ حَنانیا مانگا: «اتا-بابالاریمیزینگ خودایی سنی سایلادی. اَل مونی اُونوگ ایسلگینی بیلیمگینگ، دُغری بُلانی گُرپ، سزونی اِشیتیمگینگ اوچین اِتدی. ۱۵ سِن گُرپ-اِشیدلرینگ هِمه اینسانلارا یارادیپ، اُونوگ اوچین شاهاتلیق اِدرسینگ. ۱۶ ایندی نَمه دوریارسینگ؟ تور، خودایینگ آدینی چاغیرپ، تَعمیدلن و گونهلرینگدن پَکلن» دیدی.

۱۷ «اورشلیمه دُلانیپ گِلپ، عیباداتخانا دا دُغا اِدپ اَتیرقام، مانگا بیر رویا آیان بُلدی. ۱۸ مَن عیسانی گُردوم، اَل مانگا: «تیز بُل، دِرُو اورشلیمدن گیت، سِبی اَلار سِنینگ مَن حاقدقی شاهاتلیغینگ قبول اِتمزَلر» دیدی. ۱۹ مَن: «ای آقام، اَلار مَنینگ کِنسه-دن-کِنسه آیلانیپ، سانگا ایمان گتیرنلری زیندان اِدپ ینجَنیمی قاوی بیلرلر. ۲۰ سِنینگ شاهادینگ اِستیفان اَلدوریلنده، مَن هِم شُل یرددیم. بو ایشی دُغری بیلدیم و اُنی اَلدورنلرینگ لباسلارینی ساقلادیم» دیدیم. ۲۱ اَل مانگا: «بار، مَن سنی داشدقی باشغا مِیللرینگ یانینا ایبریرین» دیدی.

۲۲ خالق پولسی شو یره چنلی دینگلیدی، اِما بو سزی اِشیدلرینده، قاتی سِس بیلن: «بو آدمی یر یوزوندن یُق اِدینگ! اَل یاشاماغا میناسپ دَل» دیپ قیغیردیلار. ۲۳ اَلار قیغیریشپ، لباسلارینی قاقپ، چانگ-تُرانینی هُوا قالدیدیلار. ۲۴ شُندا سَردار پولسینگ

باش کاهیندیغینی بیلَمَدیرین. یُعسام مُقَدَّس یازغیلاردا ھِم: «أز خالقینگ باشلیغینی لَعْنَتْلِمَه» دَیْپ یازیلان» دیدی.

۶ پولس أَلارینگ بیر بُلْگینینگ صَدْوَقیلار، بیلکی بُلْگینینگ-ده فَرِیسیردیگینی بیلپ: «ای دُغانلار، مَن فَرِیسی، فَرِیسینینگ اُغلودیرین. مَن أُلورینگ دیرلَندِیگینه اومید باغلا یاندیغیم اوچین حُکوم اَدیلیرین!» دَیْپ، مَجْلَسده قاتی قیغیردی. ۷ پولسینگ بو سُرودن سَنگرا فَرِیسیر بیلن صَدْوَقیلارینگ آراسینا بُلونچیلیک دوشوپ، بیغنانان جِماغات ایکه بُلوندی. ۸ صَدْوَقیلار دیرلش-ده، پَریشده-ده، روح-دا یُق دیردیلر، فَرِیسیر بُلسا بولارینگ ھِمْسینه اینناردیلار. ۹ شیللیکده، اولی قالمالار توردی. فَرِیسیرلینگ طارافینی توتیان کبیر دین عُلَمالار پیریندن توروپ، اولی داعوا توروزدیلار. أَلار: «بیز بو آدامدا ھِچ بیر عایپ تاپمادیق. نیردن بَلْی اُنونگ بیلن بیر روح یا پَریشده کپلشن دَل بُلسا؟» دیدیلر. ۱۰ داعوا-جَنجَل شیلہ بیر قیزدی سَردار أَلارینگ پولسی پارچالاماقلاریندان قُرُقوپ، سربازلارا گلیپ، اُنْی اَلارینگ آراسیندان سویرپ چیقاریپ، قلعه اکیتمگی تابشیردی.

۱۱ شُل گيجه عیسی پولسه گُرَنوپ، اُنْگا: «خاطرچم بُل! سَن مَن حاقدا اورشلیمده نھیلی شاهاتلیق اِدَن بُلسانگ، رومدا-دا شیلہ شاهاتلیق اِتولیسینگ» دیدی.

پولسی اُلدورمه بارادا دیلبیرلشیک

۱۲ اِرتسی گون یهودیلر بیر-بیرلری بیلن دیل بیریکدیرپ، پولسی اُلدورینچلر، ایپ-ایچمزلیگه قاسام ایچدیلر. ۱۳ بو دیلدووشوگه قاتناشانلارینگ سانی قیرقدان ھِم کندی. ۱۴ أَلار یُلباشچی کاهینلارینگ و یاشولیلارینگ یانینا گلیپ: «بیز پولسی اُلدورینچک، ھِچ زات ایپ-ایچمزلیگی قاتی قاسام ایچدیک. ۱۵ شیللیکده، سیز مَجْلَس بیلن بیللیکده رومی سَرداردان پولسی ایزینا گیتیرمگی خواهیش اِدینگ. أَل حاقداقی ماغلوماتلاری داقیق اُورنمک ایسلیریس دیین بُلونگ. پولس بو یَره گلیپ یِتْمَنگه، بیز اُنْی یُلدا اُلدورمگه تاییار» دیدیلر.

قلعه اکیدیلمگینی تابشیردی. خالقینگ نَمه اوچین اُنونگ اوستونه قیغیر یاندیغینی بیلْمک اوچین، اُنْی شالاقلاپ، سُرَاغا چکیلْمگینی ایسلدی.

۲۵ پولسی شالاقلاماق اوچین باغلانلاریندا، پولس یانیندا دوران افسردن: «روم میلّیتینینگ ھِچ بیر عایبی یُق ھِم بُلسا، اُنْی شالاقلاماق سیزینگ قانونینگیزا لایق گلیرمی؟» دَیْپ سُرادی. ۲۶ افسر مونی ایشیدپ، سَردارینگ یانینا باریپ: «نَمه اِتْجک بُلانگ؟ بو آدام روم میلّیتلی آخیری» دَیْپ خابار بردی. ۲۷ شندا سَردار پولسینگ یانینا گلیپ: «مانگا آیت، سَن روم میلّیتلیمی؟» دَیْپ سُرادی. أَل: «ھاووا» دَیْپ جُغاب بردی. ۲۸ سَردار: «مِنم! یُنه مَن بو میلّیتلیگی کَن پول تَلْپ اَلدیم» دیدی. پولس: «مَن بُلسا روم میلّیتلی بُلوپ دُغدیم» دیدی. ۲۹ اُنْی سُرَاغا چکْجک بُلوپ دورانلار شو واقدا اُنونگ یانیندان چکیلدیلر. سَردار ھِم پولسینگ روم میلّیتلیدیگینی بیلنده، اُنونگ اِلینی-آیاغینی باغلادانی اوچین قُرقدی.

پولس مَجْلَسینگ حوضوریندا

۳۰ سَردار اِرتسی گون یهودیلرینگ پولسی نَمده عایپلایاندیقارینی داقیق بیلْمک ایسلدی. شُونْگ اوچین پولسی آزاد اِدپ، یُلباشچی کاهینلار بیلن باش مَجْلَسینگ بیغناماغینی دِستور بردی. اُنْسَنگ پولسی اَلارینگ حوضورینا آلیپ گلدی.

۲۳ پولس مَجْلَسه دِیقات بیلن گُرَلْپ: «ای دُغانلار! مَن شو گونه چنلی خودایینگ اُونده آراسا وجدان بیلن یاشادیم» دیدی. ۲ باش کاهین حَنانیا پولسینگ یانیندا دورانلارا اُنونگ آغزینا اورماغی اِمر اِتدی. ۳ پولس اُنْگا: «سَنی خودای اورار، ای یوزی اَقْلانان دیوار! اُزونگ-ا مَنینگ اوستومدن شریغاتا گُرَه حُکوم چیقارماق اوچین اُتیرسینگ، سَنگرا ھِم بُلسا شریغاتی پُرُوپ، مَنی اورماغی تابشیر یارسینگ» دیدی. ۴ پولسینگ یانیندا دورانلار اُندان: «سَن نَمه اوچین خودایینگ باش کاهینسینا دیل یِتیریرسینگ؟» دَیْپ سُرادیلار. ۵ پولس: «دُغانلار، اُنونگ

مجلسینه آلیپ گلدیم. ^{۲۹} اُنی اُز لرینینگ شریغاتی بیلن باغلی مسئله لرده عاییلا یاندیقلا رینی بیلدیم، اَما اُندا اُلومه یا-دا زبندان اِتَمگه لایق هیچ هیل یاساس یُقدور. ^{۳۰} بو آداما بد نیت اِدیلجک بُلیان دینی باراداقی خاباری آلانیمدا بُلسا، اُنی شو واقدا سنینگ یانینگا اییرمگی قارار اِتدیم. اُنی عاییلا یانلار-دا اُز شیکا یاتلارینی سانگا معلم اِتَمک لرینی تابشیردیم.»

^{۳۱} سربازلار اُز لرینه تابشیریلشی یالی، پولسی آلیپ، گیجه آنتیپاتریسه گتیردیلر. ^{۳۲} اِرتسی گون آتلی سربازلار پولس بیلن بیله یُللارینی دُوام اِتدیردیلر، بیلکیلر بُلسا قلعه دُلان دیلار. ^{۳۳} اُتلار قیصریه گِلن لرینده، نامه نی حاکیمه قاوشورپ، پولسی-ده اُنونگ اِلینه تابشیردیلار. ^{۳۴} حاکیم نامه نی اُقیپ، پولسینگ هایسی و لایاندا ندیغینی سُرادی. پولسینگ کیلیکیه دَند یگینی بیلنده: ^{۳۵} «سَنی عاییلا یانچیلار گِلن سَنگ دینگرلین» دیدی. سُنکرا پولسی هیرودیسینگ کاخیندا قاراوللارینگ اِلینده ساقلانمایدیغی بارادا تابشیریق بردی.

پولس فلیکس حاکیمینگ حوضوریندا

۲۴ بَش گون دِن سَنگ باش کاهین حَنا یا بیرنجه یاشولیلار و تِرتولُس آدلی وکیل بیلن قیصریه گلدی. اُلار پولسه قارش ی شیکا یاتلارینی حاکیمه پتیرمکچیدیلر ^{۲-۳} پولسی چاغیرپ گتیرلرینده، تِرتولُس اُنی عاییلاماغا باشلادی: «حُر ماتلی فلیکس! سَنینگ سایانگدا بیز اِنچمه واقتدان بَری راحتچیلیقدا یاشایاریس. عاقیل ی دوشوننلیگینگ بیلن خالقیمیز اوچین اولی اویتگیشیلیکلری پرینه پتیردینگ. بیز مون ی هَمه یرده و هَمیشه قاتی مینتدارلیق بیلن تاصدیقلایاریس. ^۴ مَن سَنینگ کَن واقتینگ اَلماقچی دَل، اُز مِه ربانلیگینگ بیلن بیزینگ قیسغا خاباریمیزا قولاق آسماغینگ خاهیش اِدیرین.

^۵ «بیز بو آدامینگ دونیه دک ی هَمه یهودیلرینگ آراسیندا قالماغال توروزیان بیر فیتنه چید یگینه گُر پتیردیک و اُل ناصره تُپلانتینگ باشلیغی. ^۶ اُل حَتّی عیباداتخانانی-دا بی حُر مات اِتَمگه چالیشدی. [بیز اُنی اُز شریغاتی میز گُرّه حُکوم

^{۱۶} اَما پولسینگ یگنی اُلارینگ دیلیرلشیک قورانی نی اِشیدپ، قلعه باردی-دا، مون ی پولسه خابار بردی. ^{۱۷} پولس هَم اَفسر لرینگ بیرینی یانینا چاغیرپ: «بو ییگیدی سِردارینگ یانینا اِلت، اُنکا بیر زات بارادا خابار بَرَمکچی» دیدی. ^{۱۸} اُن سَنگ اَفسر اُن ی آلیپ، سِردارینگ یانینا گتیردی. اُنکا: «زبندان ی پولس مَنی چاغیرپ، شو ییگیدی سَنینگ یانینکا گتیرمگی خاهیش اِتدی. اُنونگ سانگا ایتجاق زادی بار میشد یق» دیدی.

^{۱۹} سِردار ییگیدینگ اِلین دِن توتوپ، بیر قیرا چکدی-ده، اُندان: «سَن مانگا نَمه حاقد ا خابار بَرَمکچی؟» دیپ سُرادی. ^{۲۰} اُل شیلَه جُغاپ بردی: «یهودی لر و مَجلیس بیللیکده پولس حاقداقی ماغولماتلاری داقیق اُورنمک باهانا سی بیلن، اُن ی اِرتیر مَجلیسه گتیرمگی سَندِن خاهیش اِتَمک اوچین دیلشدیلر. ^{۲۱} اَما سَن اُلارینگ سَرونه قولاق آسما، سَبی قیرقدان قارواق آدام گوزگنپ، پولسه بوقونوپ قاراشیار. اُلار پولسی اُلدورنچک، ایپ-ایچمیرس دیپ قاسام ایچدیلر. شو وقت اُلار تاییار بُلوپ، سَنینگ راضیچیلیغینگ قاراشیارلار.» ^{۲۲} سِردار اُل ییگیدی اوغرا دیپ: «مون ی مانگا خابار پَرینگی هیچ کیمه ایتماغین» دیپ تابشیردی.

پولس قیصریه اییریلیر

^{۲۳} اُن سَنگ سِردار اَفسر لرین دِن اِکی سینی یانینا چاغیرپ: «آغشام ساغات دُقوزدا قیصریه گیتَمک اوچین، اِکی یوز سانی پپادا، پتمیش سانی آتلی سربازی و اِکی یوز نایزچی تاییارلانگ. ^{۲۴} پولسی هَم آتا میندیرپ اکیدیپ، ساغ-آمان حاکیم فلیکسینگ یانینا آلیپ بارینگ» دیپ تابشیریق بردی. ^{۲۵} سُنکرا سِردار شیلَه ماضمونلی نامه یازدی:

^{۲۶} «خاص حُر ماتلانیان حاکیم فلیکسه کلودیوس لیسایس دان دُغابی سالام!

^{۲۷} «یهودی لر بو آدمی توتوپ اُلدورجک بُلوپ دورقالار، مَن اُنونگ روم مِلّیتلیدیگینی بیلپ، سربازلاریم بیلن پتیشپ، اُن ی آزاد اِتدیم. ^{۲۸} اُنونگ نَمه عاییسینگ باردیغینی بیلَمک اوچین، اُن ی یهودیلرینگ

تاپانديقلارینی، قۇی، آیتسینلار. ۲۱ اۇلارینگ اۇونده دوروپ، قاتی سس بیلن: «اۇلر دیرلیر دینیم اوچین بو گون سیزینگ اۇونگیزده حۇکوم ایدیلیرین» دئیپ قیغیردیم. موندان باشغا مینینگ نمه عاییبیم بار؟»

۲۲ عیسانینگ یلی حاقددا خاص داقیق ماغلوماتی بۇلان فلیکس ایشی سۇگرا قۇوپ: «داعوانگیز حاقددا سۇردار لیسایس گیلندین سۇنگ قارار قیقرارارین» دیدی. ۲۳ فلیکس اۇل یردکی افسره پولسی خاباردار ساقلاماغی، اۇا اۇنگا بیرآز آزادلیق برمگی، اۇونگ مَحْتَجَلیکلیرینه کُیک برمک ایسلین دۇستلارینا اِجازا برمگی تابشیردی.

۲۴ بیرنچه گوندن سۇنگ بۇلسا، فلیکس از یهودی آیالی دروسیلا بیلن گلدی-ده، پولسی چاغیرتدی و عیسی مسیحه گتیرن ایمان حاقدقی اۇونگ گورۇنگلیرینی دینگلدی. ۲۵ پولس تاقوالیق، از نفسینگی ساقلاماق هم گِلجک حۇکوم حاقددا گورۇنگ ایدنده، فلیکس قۇوپ: «بۇلدى، حَضیرلیکچه گیت، گرکلی فُرصَت بۇلندا، ینه سنی چاغیردارین» دیدی. ۲۶ شيله هم، فلیکس پولسدين رشوه تاما اديپ، اۇی ایزلی-ایزینا چاغیردپ، اۇونگ بیلن گورۇنگ ایدیدی.

۲۷ آرادان ایکی ییل گِچنده، فلیکسینگ یرینه پورکیوس فستوس حاکیم بۇلدى. فلیکس یهودیلرینگ گۇنونی آماق اوچین، پولسی زینداندا قۇوپ گیتدی.

پولس فستوسینگ حوضوریندا

۲۵ فستوس ولایاتا حاکیم بۇلۇپ گِلنینه اوچ گون گِچسۇنگ، قیصریه دن اورشلیمه گیتدی. ۲ اۇل یرده یۇباشچی کاهینلار بیلن یهودی باشلیغلاری فستوسا پولسینگ اوستوندن شیکایات ایدیلر. ۳ فستوسدان اۇلرینه بیر یاخشیلیق اتمگینی سۇراپ، پولسی اورشلیمه گتیرمگی اوچین یالباردیلار. اصلیندا اۇلار دوزاق قورۇپ، یلدا پولسی اۇدورمگه نیتینیدیلر. ۴ فستوس اۇلار شيله جۇغاپ یردی: «پولس قیصریه ده زینداندا، مَن هم باسیم اۇل یره گیتجک. ۵ آرانگیزدقی یۇباشچیلار مینینگ بیلن بيله بارسینلار. اِگر پولس بیر یامان ایش ایدن بۇلسا، قۇی، اۇی عاییپلاسینلار.»

۷ اۇا سۇردار لیسایس گلیپ، گوچ بیلن اۇی ایلمیزدن آلدی. ۸ اۇی عاییپلایانلار سنینگ حوضورینگا گلمگی بویردی دین اوستونه قۇشولان سۇلر بار. سنینگ اۇونگ هم بو آدمی سۇراغا چکیپ، بیزینگ اۇی نَمده عاییپلایانديغیمیزی اۇونگ اۇوندن آچیقلاپ حاقیقاتی بیلرسینگ.»

۹ اۇل یردکی یهودیلر هم آیدیلانلارینگ دُغرودیغینی تاصدیقلاماق بیلن بو عاییپلامالارا قۇشولدیلار.

۱۰ حاکیم پولسه کپلیر دئیپ ایشارات ایدندن سۇنگ، اۇل سۇره باشلادی: «سنینگ کن ییللاردان بری بو میللتینگ اوستوندن قاضیلیق ایدندیکینگ ییلیرین. سۇونگ اوچین اۇومی سنینگ حوضورینگدا قُریانديغیما خاص بگنیرین. ۱۱ خودایا عیبادات اتمک اوچین اورشلیمه بارانیم اُنایکی گوندن کن بۇلمانديغینی اۇونگ هم سۇراپ بیلرسینگ. ۱۲ بو آدمالاردان هیچ بیرى مینینگ عیباداتخانادا بیرى بیلن جِلدیشیمی، کینسه لرده یا بۇلماسا شَهَرده خالقى آياغا قالدیرانیمی گرن دلدیر. ۱۳ اۇلار مانگا تهُمتلین عاییپلارینی سانگا تاصدیق اديپ ییلمزلیر. ۱۴ اۇا سانگا سۇونی اقرار اتمک بیلن اۇلارینگ «یالان تعلیمات» دئیپ آدلانديران عیسانینگ یۇلونا دوشیرین. مَن آتا-بابالاریمیزینگ خودایینا عیبادات ایدیرین. توراتدا و پیغامبارلارینگ یازغیلاریندا یازیلان هر بیر سۇره اینانیارین. ۱۵ ایدیل بو آدمالار یالی، مَن هم دُغرولارینگ-دا، دُغری دَللرینگ-ده اۇومدن دیرلجکدیگینه خودایا اومید باغلایارین. ۱۶ سۇونگ اوچین هم خودایینگ و اینسانلارینگ اۇونده وِجدانیمی همیشه پک ساقلاماغا چالیشیارین.

۱۷ «مینگ اورشلیمده بۇلمانیم اِنچمه ییل بۇلدى، ایندی بۇلسا خالقیمینگ قاریپلارینا صداقا برمک اوچین اۇل یره گلدیم. ۱۸ بو زاتلار بیلن مشغولانیارقام، اۇلار منی عیباداتخانادا گردولر. مَن پکلنیش سوتتینی برجای ایدردیم، یانیمدا هیچ هیلې جماعات-دا، قالمغال-دا یُقدی. ۱۹ اۇا اۇل یرده آسیا ولایتیندان گلن کبیر یهودیلر باردی. اۇلارینگ مانگا شیکایاتلاری بار بۇلسا، اۇلرینینگ شو یره گلیپ، منی سنینگ حوضورینگدا عاییپلاماقلاری گرکدیر. ۲۰ یا-دا بو یردکیلر مجلسینگ اۇونده دورانیمدا، مَندن نمه جنایات

گتیریلیمگینی تابشیردیم. ^{۱۸} اِما اُنونگ قارشیسینا کپلن شیکایاتچیلار اُنکا مَنینگ قاراشان عاییپلاریمینگ هیچ بیرینی تَهْمَتْلِمَدیلر. ^{۱۹} مونگا اوچین اَلارینگ اَز دینلری هم-ده بیر عیسی آدلی اَلوپ گیدن، اِما پولسینگ دیری دین آدمای بارادا جِدْللری بار میشدیق. ^{۲۰} من بو مِسلَنی نَهیلی چُزْمَکَم دِیپ آغیر یاغدا یا دوشدوم. پولسین اورشلیمه گیدپ، اَل یرده بو زاتلار باباتدا اُزونه قاضیلیق اِدیلْمَگینه راضیدییغینی یا-دا دَلدیگینی سُرادی. ^{۲۱} اِما پولس داعواسینی امپراطورینگ چُرمگینی، اُنکا چنلی زیندانا بُلماغینی ایسلدی. شُونگ اوچین اُنی امپراطورینگ یانینا یَلایانچام، زیندانا ساقلاماغی تابشیردیم.»

^{۲۲} آغریپاس فستوسا: «من هم شل آدمینگ گورونگینی اِشیتیمک ایسلیرین» دیدی. فستوس هم: «اُنی اِرتیر اِشیدرسینگ» دیدی.

پولس آغریپاسینگ حوضوریندا

^{۲۳} اِرتسی گون آغریپاس و برنیکي تُماشالی یاغدایدا گلیپ، سردارلار و شهرینگ آدلی-آبرایی آداملاری بیلن بیرلیکده سالنا گیردیلر. فستوسینگ دستورینا کُره پولسی گتیردیلر. ^{۲۴} فستوس شيله دیدی: «ای پادشاه آغریپاس و بو یردکی همه آداملار! سیز بو آدمای گَرینگیزی؟ اورشلیمدکی و بو یردکی همه یهودیلر اُنونگ اوستوندن مانگا شیکایات اِدپ: «اَل موندان کَن یاشامالی دَل!» دِیپ قیغیریشدیلار. ^{۲۵} اِما مَنینگ فیکریمچه، اَل اَلومه لایق ایش اِتمَندیر. اِما اُزونینگ داعواسی بارادا امپراطورا عارض اِنددیگی اوچین، اُنی روما یَلاماق قارارینا گلدیم. ^{۲۶} اَل حاقد اِمپراطورا یازار یالی بَلی بیر زادیم یُق. شُونگ اوچین-ده اُنی سیزینگ حوضورینگیزا، خاص-دا، ای آغریپاس پادشاه، سنینگ حوضورینگا چیقاردیم. بو مِسلَنی گَرَنیمزدن سَنگ، مونونگ نَتیجه سینده یازماغا بیر زاتلار تاپماغیم آخمال. ^{۲۷} سَبی زیندانا قارشى تَهْمَتْلِن عاییپلامالاری گَرکرْمزدن، اُنی امپراطورینگ یانینا یَلامالیق مانگا مَعْنیسیز گُرُونیر.»

آغریپاس پولسه: «اُزونگی قُریماق اوچین، سُزه باشلاپ بیلرسینگ» دیدی. اینه، شُندا پولس اَللرینی حَرکتلندیرپ، اُزونی قُریماغا دوردی:

^۶ فستوس اَلارینگ یانیندا سَکیز-اُن گون قُلاى بُلوپ، قیصریه قایتدی. اِرتسی گون اَل مَحْکَمَه چیقپ، پولسینگ گتیریلیمگینی تابشیردی. ^۷ پولس ایچری گیرنده، اورشلیمدن گلن یهودیلر اُنونگ داشینا اویشوپ، اُنی عاییپلاپ باشلادیلار، اِما اُز عاییپلامالارینی تاصدیق اِدپ بیلمدیلر. ^۸ پولس اُزونی قُریپ: «من یهودیلرینگ شَرِیغَاتینا-دا، عیباداتخانا-دا، امپراطورا-دا قارشى گونَه اِتمدیم» دیدی.

^۹ فستوس یهودیلرینگ ایسلگینی اِتمک اوچین، پولسین: «اورشلیمه گیدپ، شل یرده بو باباتدا اُزونگه حُکوم اِدیلْمَگینی ایسلیرسینگمی؟» دِیپ سُرادی. ^{۱۰} اِما پولس: «من امپراطورینگ مَحْکَمَه سینینگ اُونده دورون، مانگا شو یرده قاضیلیق اِدیلْمَیدیر. من یهودیلره قارشى هیچ بیر یامانلیق اِدن دَلدیرین، مونى سنینگ اُزونگ هم قاوی بیلنسینگ. ^{۱۱} من یامانلیق اِدن بُلسام یا-دا اَلومه لایق بیر ایش اِدن بُلسام، اَلومدن قاچمایارین. اِگر بو آداملارینگ مانگا قارشى عاییپلامالاری یالان بُلسا، منی اَلارینگ اِلنه تابشیرماغا هیچ کیمینگ حاکی یُقدور. من داعوامی امپراطورا عارض اِدرین» دیدی.

^{۱۲} اُنسنگ فستوس مَجْلِس بیلن ماصلاحتالاشپ: «داعوانگ بارادا امپراطورا عارض اِتدینگ، امپراطورینگ یانینا-دا گیدرسینگ» دیدی.

^{۱۳} بیرنچه گون گِچَندن سَنگ، آغریپاس پادشاه اُز آیال دُغانی برنیکي بیلن فستوسا خوش گلدینگیز دیمک اوچین، قیصریه گلدی. ^{۱۴} اَلار کَن وقت اَل یرده قالانلاریندان سَنگ، فستوس پولسینگ ایشینی پادشاهلار گورونگ بردی: «فلیکسینگ زیندان اِدپ قُیان بیر آدمای بار. ^{۱۵} من اورشلیمدکَم، یهودیلرینگ یَلباشچی کاهینلاری و یاشولیلاری اُنونگ اوستوندن شیکایات اِدپ، اُنی مَحْکوم اِتدیرمگیمه خاهیش اِتدیلر. ^{۱۶} من اَلارا: «روملارینگ عاداتینا کُره هیچ کیم سُرَق اِدیلْمزدن مَحْکوم بُلدیرماق اوچین شیکایاتچنینگ اِلنه تابشیریلما یار. عاییپلانیانی شیکایاتچیلاری بیلن یوزلشدیرپ، اُنکا تَهْمَتْلِن عاییپ باباتدا اُزونی قُریماغا مومکینچیلیک بریلیر» دِیپ جُغاب بردیم. ^{۱۷} عاییپلایانچیلار بو یره اویشنلرینده بُلسا، من وقتى اِلدن بَرَمَن، اِرتسی گون مَحْکَمَه چیقپ، پولسینگ

دییپ سُرادییم. اُل: «مِن سِنینگ آزار برین عیسانگ. ۱۶ هانی، تور، آیاق اوستونه قال. مِن سنی خیدماتکریم هم شاهادیم اِدیپ سایلاماق اوچین سانگا گُروندیم. سن اَز گُرِن و مِنینگ گُرکُزجک زاتلاریما شاهاتلیق اِدرسینگ. ۱۷ سنی اَز خالقینگ و باشغا میلّترینگ اِلیندن آزاد اِدرین. باشغا میلّترینگ گُرلرینی آچار یالی، مِن سنی اَلارینگ آراسینا اِیررین. ۱۸ شندا اَلار قارانگقیلیقدان نورا، شیطانیگ حُکومدارلیغیندن خودایا طاراف اُورولرلر. مانگا ایمان گِیرمگینگ اوستو بیلن اَلارینگ گونَه‌لری باغیشلانیپ، اَلار خودایینگ مُقادّس خالق بیلن بیلَه میراث اَلارلار» دیدی.

۱۹ «شونگ اوچین هم، ای آغریپاس پادشاه، مِن آسمانان گِلن رویا قولا ق آسمالیق اِتمدیم. ۲۰ دسلاب دمشقده، اورشلیمده، سُنْگرا تامام یهودیهده، شیلَه هم، باشغا میلّترینگ آراسیندا: «گونَه‌لرینگیز اوچین توبا اِدینگ، خودایا دُلاَنینگ، توبا اِندن دِگینگیزی قاوی ایشلرینگیز بیلن تصدیق اِدینگ» دییپ واغیظ اِتدیم. ۲۱ شو سَپِدن یهودیلر مِنی عیبادتخانادا توتوپ، اَلدورجک بُلدولار. ۲۲ اِما شو گونَه چنلی خودای مانگا کُموک اِتدی. شونگ سایه سیندا اولودان-کیچَه، هِمْلَره شاهاتلیق اِدیپ گَلیرین. بُلجاق زاتلاری اُنْگِدن خابار برن پیغامبارلارینگ و موسانینگ آیدانلاریندن باشغا هیچ زات اُورِدن دَلدیرین. ۲۳ اَلار هم مسیحینگ قینچیلیق گُرملیدینگینی، اُولْکی بُلوپ اُلومِدن دیرلپ، اَز خالقینا و باشغا میلّتره خودایینگ نورینی اعلان اِتملیدینگینی آیان اِدیدیلر.»

۲۴ پولس شیدیپ، اُزونی قُرپ دورقا، فِستوس قاتی سِس بیلن: «پولس، سِن دیوانا بُلوپسینگ! کن عیلمینگ سنی عاقیلینگدان آزاشدیریدیر» دیدی. ۲۵ پولس اُنْگا: «ای حُرمتلی فِستوس، مِن عاقیلیمدان آزاشمُق. مِنینگ آیدان سُرلریم حاقیقات و عاقیلا برلشَندیر. ۲۶ بو زاتلاردان پادشاهمینگ خابارلیدیغی اوچین، مِن اُنْگا اَرَقائین کِیلَیرین. بولارینگ هیچ بیرینینگ اُنْدان گوزگین دَلدینگنه مِن اینانیارین، سَببی بولار اُغرینچا اِدیْلن دَلدیر. ۲۷ ای آغریپاس پادشاه! سِن پیغامبارلارا اینانیارسینگمی؟ اینانیاندیغینگ بیلَیرین-آ» دیدی. ۲۸ آغریپاس پولسه: «مِنی قیسغا واقتینگ ایچینده راضی اِدیپ، مسیحی اِتحک بُلیارسینگمی؟»

۲ «ای آغریپاس پادشاه! یهودیلرینگ مانگا تَهْمَلِین هِمّه عاییپلامالاریندان قُرنیپ، بو گون سِنینگ اُونْگده دوریاندیغیم اوچین، مِن اُزومی خوشوقت حاساپلایارین. ۳ سِنم یهودیلرینگ هِمّه عاداتلاریندان، جِدَلّی فیکرلریندن قاوی باش چیقاریارسینگ آخیری. شونگ اوچین هم مِنی صابیرلیق بیلن دینگلیمگینگ خواهیش اِدرین.

۴ «یاشلیغیمدان باشلاپ، اُول اَز خالقیمینگ آراسیندا، شیلَه هم اورشلیمده گِچِرِن دورموشیمی هِمّه یهودیلر بیلَندیرلر. ۵ اَلار مِنی کن واقتدان بری تانییارلار، اِگر ایسلسلر، مانگا دینیمیزینگ اینگ گویچلی مذهبینه گُرّه فریسی بُلوپ یاشاندیغیما شاهاتلیق اِدیپ بیلرلر. ۶ اِدیْل شو وقت هم خودایینگ آتا-بابالاریمیزا برن واعداسینا اومید باغلا یاندیغیم اوچین مَحْکمهده دورون. ۷ حاقیقاتدا، خالقیمیزینگ اُنْیکی طایفاسی گِیجَه-گوندیز خودایا تویس یورکدن عیبادات اِدیپ، بو واعدانینگ برجای بُلماغینا اومید باغلا پدیر. ای پادشاهیم، یهودیلر بُلسا شو اومید اوچین مِنی عاییپلایارلار. ۸ نمه اوچین خودایینگ اُولْری دیرلتمگینی اینانیپ بُلماجاق زات حاساپلایارسینگیز؟

۹ «دُغروسى، مِنم ناصره‌لی عیسانینگ آدینا قارشى کن یامانلیق اِتمگی اَز یانیمدان واجیب بیلَردیم. ۱۰ مِن بو یامانلیغی اورشلیمده اِتدیم هم. یلباشچی کاهینلاردان ایختیار آلپ، ایماندارلارینگ کَنسینی زیندانا سالدیم. اَلار اُلومه مَحْکوم اِدیْلنده، مونى ایخلاص بیلن قُلدادیم. ۱۱ مِن بیر کَنیسه‌دن بیلکِیسینه آیلانیپ، اَلاری نچه گُرک جزالاندیردیم، ایمانندان دَنمگه مَجبور اِتدیم. اَلارا قارشى قاهر-غاضابا مینپ، حتّی بیگانه شَهْرلره چنلی اَلاری آزارلادیم.

۱۲ «گونلرینگ بیر گونی شو ماقصات بیلن یلباشچی کاهینلاردان ایختیارناما و تابشیریق آلپ، دمشقه طاراف یُلا دوشدوم. ۱۳ ای پادشاهیم، گورُتان واقتی یُلدا باریارقام، بیردَنکَه آسماندا گوندن هم یاغتی نور گُردوم. نور مِنینگ و یُلداشلاریمینگ داش-تورگینه یالقیم یایراتدی. ۱۴ هَمْمیز یره ییقیلدیق. بیر سِسینگ مانگا عبرانی دیلینده: «سولُس، سولُس! نمه اوچین مانگا آزار برِرسینگ؟ چویه دِپمک سانگا قیندیر» دینینی اِشتیدیم. ۱۵ مِن: «اقام، سِن کیم؟»

پولس اُلارا ماصلاحات برپ: ^{۱۰} «ای آداملار! گرین کیمین، ایندی دریادان گیتسک، دینگه بیر یوکومیز، کشتیمیز دل، اُندا جانیمیز هم خاطار آشاغیندا قالار، آغیر بدباختچیلیغا دوشریس» دیدی. ^{۱۱} «اَفسر پولسینگ ماصلاحاتینا قولاق آسمان، کاپیتان بیلن کشتی اِسینینگ کینه ایناندی. ^{۱۲} یَنه بندرده قیشلاماغا هیچ هیلی قاوی بُلمانسُنگ، آداملارینگ کَنسی، باشارتسا، بو یردن فینیکسه یتپ، قیشی اُل یرده گچیرمگی قارار ائدیله. فینیکس کریت جزیره یرلشیپ، ایلری-آشاق و قایرا-آشاق طارافدان اُسین یرلردن پناه دادی.

دریاداقی طوفان

^{۱۳} شیللیکده، ایلری یلی یوواشچا اُسَمگه باشلاندا، اُلار اَز ماقصاتلارینا یتندیریس دیپ گومن ائدیله. شُونوگ اوچین لَنگری چکدیلر-ده، کریت جزیره نینگ قُلائی بیلن یُلا دوشدولر. ^{۱۴} «اَفسر کَن وقت گچمَنگه، جزیره طارافدان «قایرا-یقاری» دیلین گویچلی طوفان توردی. ^{۱۵} طوفان کشتیه اورلوپ، نتیجه ده، کشتی پلینگ قارشیسینا گیدیپ ییلدی. شوندا سَنگ اُزومیزی مَوجلره تابشیرپ، پلینگ اوغرونا گیتدیک. ^{۱۶} بیز کُودا دین بیر کیچیک جزیره نی پناه توتوپ گچدیک. کشتینینگ کیچی قاییقنی زُردان ساقلاپ قالدیق. ^{۱۷} دریاچیلار قاییقی یقاری چکیپ آلدیلار و کشتی پیتراپ گیتمسین دیپ، داشیندان طاناب بیلن قایم باغلادیلار. اُلار سیرتسینگ چَگلی سَبینه گُره باتماقدان قُرقوب، کشتینینگ حرکتینی کِلمتمک اوچین پلکینی آشاق دوشوردیلر. شیدپ، کشتینی پلینگ اوغرونا گُیردیلر. ^{۱۸} بیز طوفاندان یانگا ایکیینا چایقانیاردیق. اِرتسی گون کشتینینگ یوکونی زینگماغا باشلادیلار. ^{۱۹} اوچولنجی گون کشتینینگ کَن ایش اُزارلارینی-دا اُز اِلری بیلن دریا زینگدیله. ^{۲۰} اِنچمه گونلپ نه گون، نه ییلدیز گُروندی. گویچلی طوفان سُولمانسُنگ، نجات تاپماق اومیدیمیزی دویبوندن بیتیردیک.

^{۲۱} هیچ کیم اوزاق وقتلاپ هیچ زات داتمادی. شُندا پولس کشتیدکیلرینگ اُرتاسیندا دوروپ، شیلله دیدی: «ای آداملار! مَنینگ آیدانلارِیما قولاق آسپ، کریت

دیددی. ^{۲۹} پولس اُنکا: «قیسغا بُلسون، اوزین بُلسون، دینگه سِن دل، اُندا، شو گون مَنی دینگیلرینگ باری مَنینگ یالی بُلسون دیپ خودایا یالباریارین. اِلته، بو زینجیرلار سیزده بُلماسین» دیپ جُغاپ بردی.

^{۳۰} شوندا سَنگ آغریپاس پادشاه، فستوس حاکیم، برنیکی و اُلار بیلن اُتورانلار یرلریندن توردولار. ^{۳۱} اُلار چقیپ باریارقالار، اُزارا گورلشیپ: «بو آدم اُلومه یا-دا زیندانلیغا لایق هیچ ایش اِتمَندیر» دیشدیلر. ^{۳۲} آغریپاس فستوسا: «بو آدم داعواسینی امپراطورا عارض اِتمَدیک بُلسادی، اُنی آزاد اِدپ بُلاردی» دیدی.

پولس کشتیلی روما اکیدیلر

۲۷ بیزی دریانینگ اوستو بیلن ایتالیا ایبرمگی قارار ائدیله. شُندا پولس بیلن یَنه-ده بیرنچه زیندانینی امپراطورینگ قُشونینداقی یولیوس دین اَفسره تابشیردیله. ^۲ بیزینگ هَممیز آدرامیتینوس شَهریندن گِلن کشتیه مینپ، آسیا ولایتینینگ کِنارینا طاراف یُلا دوشدوک. یانیمیزدا تسالونیکیدن گِلن مَقدونیه لی آرستارخوس هم باردی.

^۳ اِرتسی گون صیدون شَهرینه گلیپ یتدیک. یولیوس پولس بیلن میلایم بُلدی، شُونوگ اوچین اُنکا دُستلارینینگ یانینا بارماغا و گِرکلی زاتلارینی آماغا اِجازا بردی. ^۴ اُل یردن یَنه دریانینگ اوستو بیلن گیتدیک. پل قارشیمیزدان اُسین اوچین قِپرس جزیره سینینگ طارافیندا پناه توتوپ، گچدیک. ^۵ کیلیکه و پامفیلیه نینگ قارشیسینداقی دریادان گچپ، لیکه نینگ میرا شَهرینه گلدیک. ^۶ اَفسر شُل یرده ایتالیا گیتچک بُلوب دوران اسکندریه لی کشتینی تاپدی و بیزی اُنکا میندیردی. ^۷ بیز اِنچمه گونلپ یوواش گیدیپ، قینچیلیق بارینی گُروپ، کنیدوس شَهرینه یتدیک. پل بیزه قارشى اُسیندیگی اوچین، سالمونینگ شَهرینگ یانیندا گچپ، کریت جزیره سینی پناه گتیرپ گیتدیک. ^۸ کِنارا قُلائی گیدیپ، اولی قینچیلیق بیلن «گُزل بندرلر» دین یره گلدیک. بو یر لاسائیه شَهرینه قُلائی یرلشیردی.

^۹ بیز کَن واقتمیزی قاچیردیق. ایندی دریادا گیتمک اوچین هُوا خاص خاطرلی، سَبی گویز آخیرلاپ باریاردی.

۳۹ گون دُغاندا، اُل پرى تانيماديلار. اِمّا كِناردا چَگليک بىر خَلج گُروپ، باشارتسا، كِشتىنى شُل يره سورملى دىين قارارا گلديلر. ۴۰ سُنْگرا لِنْگِرلى كِسيپ، دريا گُيِرِن واقتلارينا، فرمانا دانگلان طاناپلارى چُزدولر-ده، اُودكى پلكنى پله قالديريپ، دُغرى كِنارا طاراف گيتدیلر. ۴۱ اِمّا كِشتى بىر سيقا يره دوشوپ، چَگه باتدى. كِشتىنىنگ بورنى چَگه باتىپ، هيچ طارافا قيمىلداپ يىلمدى، آرقا طارافى بُلْسا مۇجلىرىنگ زُرونا دارغاپ باشلادى.

۴۲ زيندانلارنىنگ هيچ بيرى يوزوپ قاجماز يالى، سربازلار اُلارى اُلدورچك بُلدولار. ۴۳ اِمّا افسر پولسى نجات برچك بُلوپ، اُلارى بو نيتلريندن دنديردى. اُلارا يوزوپ يىلتىلر كِشتيدن اُزلىرىنى اُول زينگسينلار و يوزوپ چيقسينلار، ۴۴ قالانلارى هم تاختالار يا-دا كِشتىنىنگ دُوكلىرى بيلن چيقسينلار دىيپ دستور بردى. شىللىكده، همسى ساغ-آمان قورى يره چيقديلار.

پولس مالتدا

۲۸ بىز كِنارا ساغ-آمان چيقانيميزدان سُنْگ، بو جزيره نىنگ آدينىنگ مالتديغىنى بىلدىك. ۱ شُل يره ياشايان خالق بىزىنگ بيلن خاص ميلايملى بُلدى. هُوا ياغىنلى و سُوق بُلاننىنگ، اُلار اُد ياقىپ، هممىزى قاوى قارشى آلديلار. ۲ پولس بىر اويشمك اُدون چُپلپ، اُدونگ اوستونه قُياند، بىر زهرلى بيلان اُدونگ حاوروندان قاجىپ، اُنونگ اِلينه ياپىشدى. ۴ شُل يره ياشايان خالق اُنونگ اِليندن بيلاننىنگ سالانپ دورشونى گُرند، بىرى-بىرىنه: «بو آدام قاتل بُلْسا گِرْك، اُل دريادان نجات تاپسا-دا، تاقديرى اُننى ياشاماغا قُيمادى» دىيشتىلر. ۵ اِمّا پولس اِلينى سيلكىپ، بيلانى اُدونگ ايچينه زينگدى، هيچ بىر زيان هم گُرمدى. ۶ آداملار اُنونگ چيشمگينه يا-دا بىردنكه اُلوپ يىقىلماغىنا قاراشدىلار. اِمّا كَن قاراشىپ، اُنْگا هيچ زات بُلْمانديغىنى گُرلنرينده، فيكرلرينى اويتگديپ: «اُل خودايالارنىنگ بىرىديرا» دىيشتىلر.

۷ اُل پرىنگ قُلايندا جزيره نىنگ پولبوس آدلى باشليغىنىنگ مولكى باردى. پولبوس بىزى ميهمان آليپ، اوچ گونلپ يوركدين خىدمات اِتدى. ۸ شُل وقت اُنونگ

جزيره دن قايتماديق بُلْسادىنگىز، اُنْدا بو خاطارلى زاتلارا ساتاشمازدىق. ۲۲ ايندى سىزه ماصلاحاتىم شو: خاطيرجم بُلونگ! هيچ بىرىنگىز هَلْك بُلْمارسىنگىز، دىنگه كِشتى دارغار. ۲۳ سَببى اُزونه باغلى بُلوپ، خىدمات اِدِن خودايىم اُتن آغشام اُز پرىشده سىنى يانما ايپردى. ۲۴ اُل: «قُوما، پولس! سِن امپراطورىنگ حوزورىندا دورماليسىنگ. سِن سَببى كِشتيده بارىانلارنىنگ همسىنى خوداي آمان ساقلار» دىيدى. ۲۵ شُنونگ اوچىن، آداملار، غايراتلى بُلونگ، سَببى من خودايا اينانيارىن، هممه زات اُزومه آيدىلىشى يالى بُلار. ۲۶ اِلْبَتْه، پل بىزى بىر جزيره اِلْتىپ قُيار.

كِشتى باتيار

۲۷ اُن دُردونجى گونى گىجه بىز آدرىاتىك درياسىندا هر يانا قُولوپ يُرْكك، يارىگىجه تُوركلرى درياچىلار قورى پرىنگ ياقىنلاشيانديغىنى گوملدىلر. ۲۸ چونگورليغى اُلچنلرينده، قىرق متر چىقدى. بىراز سُنْگراق اُلچنلرينده، اُتوز متر چىقدى. ۲۹ قايلالار بارىپ اورلارىس دىيپ گوملپ قُوقوپ، آرقا طارافدان دُرت لِنْگِر آتدىلار-دا، باسىم دانگ آتسىن دىيپ دُغا اِتدیلر. ۳۰ درياچىلار كِشتيدن قاججاق بُلوپ، اُو طارافدان لِنْگِر آتماق باهاناسى بيلن، قايىقى دريا ايندردیلر. ۳۱ اِمّا پولس افسر بيلن سربازلارا: «بولار كِشتيده قالماسالار، سىز نجات تاپمارسىنگىز» دىيدى. ۳۲ شىللىكده، سربازلار قايىقىنگ طاناپلارنى كِسيپ، اُننى آشقاق قاجىردىلار.

۳۳ دانگ آتىپ بارىارقا، پولس همسىنى ناھار ايىمگه چاغىردى. اُل: «سىزىنگ قايعا باتىپ، هيچ زات ايىمىنگىزه بو گون اُن دُرت گون بُلدى. ۳۴ شُنونگ اوچىن سىزدن خاھىش اِدِرِن، ناھارلانىنگ. بو سىزىنگ دىرى قالماغىنگىز اوچىن گِرْكدىر. هيچ بىرىنگىزىنگ باشىنگىزىنگ يَكه قىلى-دا كِملِمز» دىيدى. ۳۵ پولس بو سزلرى آيدىپ، اِلينه چُرْك آلدى، همسىنىنگ اُونده خودايا شوکور اِتدى-ده، بُلوپ ايىمگه باشلادى. ۳۶ شىللىكده، همملر جانلانىپ ناھارلاندىلار. ۳۷ كِشتيده بىزىنگ جىمىمىز ايكى يوز يتمىش آلتى آدمى. ۳۸ ناھاردان دُيانلارنىدان سُنْگ، بوغدايى دريايا زينگىپ، كِشتىنى پنگىتدیلر.

بو پره چاغیردیم. اصلیندا من اسرائیلینک اومیدی اوچین زینجیرلاندیم.»

۲۱ أَلار پولسه شيله دیدیلر: «بیز سن حاقدا یهودیه دن هیچ بیر نامه آلمادیق، اُل یردن گِلن دُغانلاریمیزدان هم هیچ کیم سن بارادا یاخشیدان-یاماندان هیچ زات خابار یرمدی. ۲۲ اَما بیز سنینک فیکرلرینگی اُزونگدن ایشیدسیمیز گَلیر، سَببی هممه یرده بو دینی تُبلانتیا قارشى چیقیلیانديغینی بیلیرس.»

۲۳ شیللیکده، أَلار پولس بیلن ساتاشماقلیق گونونی بِلدیلر. شُل گون اُنونگ بُلیان یرینه خاص کَن آدام گِلدی. پولس اِرتیردن آغشاما چنلی أَلارا خودایینک پادیشاهلیغینی دوشوندیرپ، واغیظ اِندی. موندان باشغا-دا أَلاری ایناندیرپ، موسانینگ تُوراتی بیلن پیغامبارلار یازغیلاریندان عیسی باراسیندا ایناندیرجی دِلیلر گِتیردی. ۲۴ کبیرلری اُنونگ سُولرینه ایناندی، اَما باشغالاری اینامادی. ۲۵ أَلار بیر-بیری بیلن اُزآرا راضیلاشمادیلار. أَلار گیتِمکچی بُلوپ دورقالار، پولس شيله دیدی: «اِشعیا پیغامبارینگ اوستو بیلن مُقادِس روح آتا-بابالارینگیزا شو سُولری قاوی آیدیدیر:

۲۶ ”بار-دا، بو خالقا شيله دیی:

اِشیتَمِسینه اِشیدِیرسینگیز،

يُنه دوشونمِیرسینگیز.

گُرمِسینه گُرمِیرسینگیز،

يُنه عاقیل یتیرپ بیلَمِیرسینگیز.

۲۷ چونکی بو خالقینگ یورگی قاتیدی،

قولاقلاری آغرالدی، گُزلی یومولدی.

يُغسام گُزلی بیلن گُروپ،

قولاقلاری بیلن اِشیدردیلر،

یورکلری بیلن دوشونپ،

يُنه مانگا طاراف دُناناردیلار،

من هم أَلارا شفا یردیم.”

۲۸ «شُونگ اوچین ایندی شونی بیلپ قُونگ: خودایینک نجات یرمک باراداقی خوش خاباری یهودی دَلره اییریلدی.

آتاسینی قیزیرما و ایچاغیری توتوپ یاتیردی. پولس مریضینک یانینا گِلدی و دُغا اِندی-ده، اُنونگ اوستونه اِلینی قُیوپ، شفا یردی. ۹ بو واقادان سَنگ، جِزیره دَکی بیلکی مریضلر-ده گَلیپ شفا تاپدیلار. ۱۰ أَلار بیزه کَن سیلاغ-خُرمات اِتدیلر. يُلا اوغراماقچی بُلانیمیزدا، بیزه ضرورلی هممه زاتلاری گِتیرپ، کِشتیه یوکلدیلر.

پولس روما گَلیر

۱۱ اوچ آیدان سَنگ، بیز اِکیز خودایلار عالاماتلی کِشتی بیلن دریایا چیقدیق. بو کِشتی اسکندریه دن گَلیپ، قیشدا شُل جِزیره ده قالیپدی. ۱۲ بیز سیراکوز شهرینه بارپ، اُل یرده اوچ گون قالدیق. ۱۳ اُل یردن آیلانپ، ریگیونا گَلیپ یتدیک. اِرتسی گون ایلری پلى اُسوپ باشلادی. مونونگ کُمگی بیلن ایکی گونده پوتیولی شهرینه یتدیک. ۱۴ اُل یرده بیرنچه دُغانلاری تاپدیق. أَلار بیزدن یانلاریندا قالماغیمیزی خاهیش اِتدیلر و بیز اُل یرده بیر هفته قالدیق. شندان سَنگ بیز روما گِلدیک. ۱۵ رومداقی دُغانلار بیزینگ گِلنديگیمیزی اِشیدپ، بیزی قارشیلماق اوچین اُل یردن آپوس بازارینا و «اوچ کِرونسارای» دین اُبا چنلی گِلدیلر. پولس أَلاری گُرنده، خودایا شوکور اِدیپ، يُنه قوواتلاندی. ۱۶ بیز روما گِلیمیزدن سَنگ، پولسه بیر سربازینگ قاراوولچیلیغی بیلن پِکلیکده یاشاماغا اِجازا یریلدی.

پولس روما واغیظ اِدیَر

۱۷ اوچ گوندن سَنگ پولس یهودیلرینگ باشلیقلارینی چاغیردی. أَلار بیر پره اویشنده، پولس أَلارا شيله دیدی: «ای دُغانلار! من خالقیمیزا یا-دا آتا-بابالاریمیزینگ عاداتلارینا قارشى هیچ زات اِتمِس-ده، اورشليمده زیندان اِدیپ، رومیالرینگ اِلینه تابشیریلدیم. ۱۸ أَلار منی سُرَاغا چِکَنلریندن سَنگ، بُشاتجاق بُلدولار، سَببی منی اُلدورمگه هیچ بیر دِلیل تاپمادیلار. ۱۹ اَما یهودیلر قارشى چیقانلاریندا، من داعوامی امپراطورا عارض اِتمگه مجبور بُلدوم. یتِمک بیلن من اُز خالقیمی عاییپلاماقچی دَلدیرین. ۲۰ شو سَبپدن من سیزینگ بیلن گُرشوپ، گورونگ اِتمک اوچین، سیزی

هیچ بیر قارشیلیقسیز خودایینگ پادیشاهلیغینی واغیظ ادیپ،
تانگرمیز عیسی مسیح بارادا تعلیم بریردی.

ألار قولاق آسارلار.» [۲۹ پولس مونى آیداندان سُنْگ، یهودیلر
أز آرالاریندا كَن جِدَلْشِیپ گیتدیلر.]
۳۰ پولس إجارا آلان أیونده ایکی ییل تامام یاشادی و
یانینا گِئیلرینگ هِمْسینی قبول ائدی. ۳۱ أُل باتیرلیق بیلن و